

ประวัติศาสตร์เกาะสีชัง: วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง

กาญจนา ประเสริฐ

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

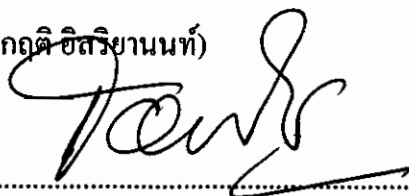
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ กาญจนา ประเสริฐ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

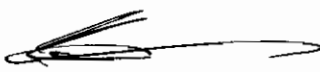
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.สกฤติ อีสริยานนท์)

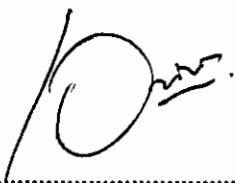
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ดร.สกฤติ อีสริยานนท์)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.โอพาร ถิ่นบางเตียว)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.บุญเชิด หนูอ้อม)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)
วันที่ 16 เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีตั้งแต่เริ่มต้นจนจบสมบูรณ์ต้องขอขอบคุณทุกท่าน เริ่มตั้งแต่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาในด้านเนื้อหา แนวทางการสัมภาษณ์ และผลงานวิจัยนี้ พร้อมทั้งขอบคุณ ดร.สกฤติ อิศรียานนท์ และดร.ชัยณรงค์ เจริญกุล ที่ให้คำแนะนำงานนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การเมืองและการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้และ ประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ศิษย์ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษาของคณะรัฐศาสตร์ทุกท่านที่ คอยดูแลอำนวยความสะดวก และติดต่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ กับทางมหาวิทยาลัยให้กับนิสิต ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ และเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจมา โดยตลอด

ขอขอบพระคุณชาวบ้านชาวเกะสีซังทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่สำคัญ ให้ความร่วมมือต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานนิพนธ์ในครั้งนี้ให้สมบูรณ์

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้ศึกษาทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จเป็นอย่างดีและเชื่อว่าทุกคน จะได้รับประโยชน์จากงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นความดีแก่มหาวิทยาลัยเพื่อเป็น แนวทางในการศึกษาของนิสิตรุ่นต่อ ๆ ไป

กาญจนา ประเสริฐ

56920814: สาขาวิชา: เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ; ร.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง
และการบริหารจัดการ)

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงชุมชน/ ประวัติศาสตร์/ เศรษฐศาสตร์การเมือง/ อำเภอกะสีซัง/
จังหวัดชลบุรี

กาญจนา ประเสริฐ: ประวัติศาสตร์กะสีซัง: วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง
(THE HISTORY OF KOH SICANG: THE POLITICAL ECONOMY ANALYSIS)

คณะกรรมการการควบคุมงานนิพนธ์: สกฤติ อีสริยานนท์, รป.ค., โอฟาร อินบางเตียว, พร.ค.,
บุญเชิด หนูอิม, พร.ค., 99. หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์กะสีซังและปัจจัยที่ทำให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของชุมชนกะสีซัง อำเภอกะสีซัง จังหวัดชลบุรี การศึกษาจะใช้การเก็บ
รวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์

ผลการศึกษา พบว่า ช่วงที่ชุมชนบนกะสีซังมีการดำรงชีวิตอยู่ในยุคการผลิตเพื่อการยังชีพ
โดยในยุคนี้ยังไม่มีการพัฒนาที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีรูปแบบการผลิตอย่างง่ายมีการใช้แรงงานใน
ครัวเรือนไม่มีต้นทุนในการผลิตจึงทำให้ได้การผลิตที่ต่ำและเพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวันเท่านั้น ซึ่ง
ถ้ามีผลผลิตเหลือบางส่วนก็จะนำมาแบ่งปันกับเพื่อนบ้านและมีการแลกเปลี่ยนอาหารและเครื่องนุ่งห่มที่
จำเป็นต่อการดำรงชีวิต อาชีพหลักของชาวบ้านก็คือ ทำประมง ปลาที่หามาได้ก็จะนำมาบริโภคภายใน
ครอบครัวและถ้าเหลือจากการบริโภคก็จะนำมาแบ่งปันเพื่อนบ้านในละแวกใกล้เคียงและมีการ
แลกเปลี่ยนอาหาร ข้าว และเครื่องนุ่งห่มซึ่งกันและกัน ตามบันทึกนั้น ชุมชนบนกะสีซังในช่วงต้น
รัตนโกสินทร์นั้น เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีแหล่งน้ำจืดจำกัด ทำไร่และจับปลา มีวัฒนธรรมผสมผสานของ
คนบนเกาะและคนที่ฝั่ง เมื่อจับปลามาได้จะมีการแบ่งปันกันในหมู่เครือญาติและเพื่อนบ้านละแวก
ใกล้เคียงเพื่อเป็นการสานสัมพันธ์และทำให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวกันของคนบนเกาะ

การพัฒนาเริ่มทำให้ชาวบ้านในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการทำเพื่อเลี้ยงชีพมาสู่ยุคการ
ผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขาย โดยเริ่มขึ้นจากการขยายตัวของการค้าระหว่างราชอาณาจักรสยาม
กับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับนวัตกรรมเทคโนโลยีเรือกลไฟสมัยใหม่ ในช่วงเวลานี้ เริ่มมีการ
เปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ แต่ต่อเนื่อง ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนชุมชนชาวไร่และชาวประมงขนาดเล็ก ให้กลายเป็น
ชุมชนเมืองท่า มีการติดต่อเชื่อมโยงกับพระนคร ตลอดจนหัวเมืองอื่น ๆ จึงทำให้เศรษฐกิจของกะสีซัง
เริ่มมีการพัฒนา เมื่อมีการพัฒนามากขึ้นประชาชนบนเกาะจึงหาอาชีพเสริมเพื่อเป็นการหารายได้เพิ่มขึ้น
โดยการที่ นำอาหารทะเลที่ได้จากการทำประมงนำมาทำอาหารบริโภคภายในครอบครัวแล้วส่วนที่เหลือ
จะนำมาขายแต่ถ้าจับอาหารทะเลได้มาก ๆ ก็จะนำไปขายที่ฝั่งหรืออาจมีการนำอาหารมาแปรรูปเพื่อเพิ่ม
มูลค่าสินค้าเช่น การทำปลาหมึกแห้ง และปลาเค็ม จะเห็นได้จากการที่ได้ไปบนเกาะสีซังจะมีการตาก
ปลาหมึกและปลาที่หน้าบ้านเป็นส่วนใหญ่

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 การสำรวจองค์ความรู้.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น.....	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน.....	10
เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
ตัวแบบการวิเคราะห์.....	28
นิยามศัพท์.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
การตรวจสอบข้อมูล.....	32
วิเคราะห์ข้อมูล.....	33
4 ผลการศึกษา.....	34
บริบททางประวัติศาสตร์ของกรณีศึกษาเกาะสีชัง.....	34
ประวัติศาสตร์ของชุมชนเกาะสีชัง ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง.....	44
ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของชุมชนเกาะสีชัง ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
สรุปผล.....	70
อภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	78
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก	82
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	99

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ความสูงจากระดับน้ำทะเลของเกาะสีชัง	40
2	ความลาดชันของเกาะสีชัง	40
3	การออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินบนเกาะสีชัง	44

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	ตัวแบบการวิเคราะห์..... 28
2	แผนที่แนวเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง..... 36
3	สะพานอัญญาภรณ์ประภาคาร..... 38
4	เจ้าพ่อเขาใหญ่..... 38
5	พระจุฑาธุชราชฐาน..... 39
6	การยกยอหาปลา..... 47
7	การพายเรือหาปลา..... 47
8	วัดอัญญาภรณ์ในสมัยปัจจุบัน..... 50
9	การหาปลาเพื่อขายของชาวบ้าน..... 53
10	การทำประมงจำนวนมากที่เกาะสีชัง..... 58
11	พักและรีสอร์ทในเกาะสีชัง..... 60
12	แรงงานที่เข้ามาทำประมงที่เกาะสีชัง..... 62
13	การค้าขายอาหารทะเลของชาวเกาะสีชัง..... 63
14	พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4..... 66
15	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5..... 66
16	เทคโนโลยีในการผลิตอาหารทะเลแห้ง..... 69

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนทำให้ทราบว่าระบบเศรษฐกิจของไทยในอดีตนั้นมีฐานอยู่ที่การผลิตแบบยังชีพในชุมชน เป้าหมายของการผลิต ดังกล่าวคือผลิตเพื่อการใช้บริโภคเป็นหลัก การผลิตเพื่อยังชีพ อาศัยแรงงานของสมาชิกในครอบครัว และพึ่งธรรมชาติโดยไม่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิต ชาวบ้านมีความผูกพันในชุมชนสูงและมีความเอื้ออาทรต่อกัน รัฐไม่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องหรือเข้ามาจัดการเกี่ยวกับการผลิตในชุมชนแต่อย่างใด จึงมีเอกลักษณ์ของความเป็นชุมชนจนปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจเป็นการผลิตเพื่อการค้าขายและทำให้ทราบถึงวิถีชีวิตของบรรพบุรุษในอดีตกาล ประวัติความเป็นมาของชุมชน โบราณสถาน โบราณวัตถุ และวิวัฒนาการของชุมชนจึงเกิดความภาคภูมิใจในชาติ และชุมชนของตนเอง นับว่ามีความสำคัญและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์อย่างมาก เป็นสถานที่ที่ชาวไทยทุกคนควรที่จะหวงแหนและร่วมอนุรักษ์ไว้ตลอดไป (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2554, หน้า 106)

เกาะสีชังมีชื่อเสียงและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากเขตอ่าวเกาะสีชังเป็นท่าเทียบเรือธรรมชาติมากกว่า 200 ปี เป็นที่รู้จักกันดีในวงการนักเดินเรือทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพราะสภาพทางทะเลระหว่างเกาะสีชังและเกาะขามใหญ่ เหมาะแก่การจอดทอดสมอเรือ ทั้งลักษณะความกว้างของผิวน้ำที่ใหญ่ถึง 10 ตารางกิโลเมตร ความลึก 6-30 เมตร และมีเกาะเป็นกำบังลมอย่างดี ไร่ไพพรรณ แก้วสุริยะ (2529) กล่าวว่า การใช้พื้นที่เพื่อจอดเรือติดต่อกับค้าขายกับต่างประเทศของไทยมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี โดยหน่วยโบราณคดีได้นำกรมศิลปากร ค้นพบเรือสำเภาอัปปางสันนิษฐานว่าเป็นเรือสมัยอยุธยาตอนกลาง 3 ลำ บริเวณด้านเหนือเกาะสีชัง ทั้งนี้ยืนยันได้ว่า เกาะสีชังมีความสำคัญด้านการขนส่งมาตั้งแต่สมัยอยุธยาและยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ก่อนที่เกาะสีชังเป็นสถานต่างอากาศนั้นเป็นจุดรวมของเส้นทางเดินเรือสินค้าจากฝั่งตะวันออกทะเลจีนใต้ เส้นทางค้าขายกับเมืองจีนและเมืองญวนอีกเส้นทางหนึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือสินค้าจากทิศใต้แถบช่องแคบมะละกาและมหาสมุทรอินเดียอันเป็นเส้นทางค้าขายกับมาลายู อินโดนีเซีย อินเดีย ยุโรป นอกจากเกาะสีชังยังมีทรัพยากรที่สวยงามทั้งทางทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

เกาะสีชังมีฐานะเป็นอำเภอแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี มีเนื้อที่ 11,250 ไร่ หรือประมาณ 18 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มากที่สุดแห่งหนึ่งตั้งแต่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ได้ประพาสเกาะสีชังด้วยเรือกลไฟหลายครั้งจนสิ้นรัชกาล ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรีเสด็จมาประทับแรมเพื่อให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ (รัชกาลที่ 6) และสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าอภัยวงศ์ เสด็จรักษาพระองค์จากการประชวร เนื่องจากเกาะสีชังเป็นสถานที่ที่มีอากาศดี มีภูมิสถานที่สวยงาม นอกจากนี้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างสิ่งปลูกสร้างและพระราชทานชื่อสถานที่ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อราษฎรชาวเกาะสีชังเป็นจำนวนมาก อาทิ พระอาราม สะพานอภัยวงศ์ วนะ ถนนต่าง ๆ บนเกาะ รวมทั้งโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชฐานเพื่อเป็นที่ประทับแรมเจริญพระราชอิริยาบถในฤดูร้อนในปี พ.ศ. 2435 และพระราชทานนามว่า “พระจุฑาธุชราชฐาน” ตามพระนามพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก (บันทึก จุลาสัย, 2540, หน้า 6-8)

ในอดีตชุมชนบนเกาะสีชังในช่วงต้นรัตนโกสินทร์นั้น เป็นชุมชนขนาดเล็ก โดยประชาชนอาศัยอยู่จำนวนน้อยมากและมีไม่กี่หลังคาเรือน เพราะ ไม่มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ จึงเป็นอุปสรรคและข้อจำกัด ส่วนอาชีพของประชาชนบนเกาะสีชัง จะทำประมงพื้นบ้าน และปลูกข้าวโพด มัน มันฝรั่ง พริก แตงกวา และกล้วยโดยเศรษฐกิจของเกาะสีชังเป็นชุมชนที่ผลิตเพื่อการเลี้ยงชีพตัวเองเป็นหลัก

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวการคมนาคมทางทะเลมีการพัฒนา เนื่องจากการขยายตัวของการค้าระหว่างราชอาณาจักรสยามกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับนวัตกรรมเทคโนโลยีเรือกลไฟสมัยใหม่ ทำให้เจ้านายขุนนางสยามสามารถต่อเรือกลไฟใช้เดินสมุทร ตามเส้นทางเดินเรือชายฝั่งที่มีมาแต่ก่อน สามารถเดินทางได้รวดเร็วขึ้นโดยไม่ต้องรอลมประจำอย่างสมัยโบราณ ด้วยพัฒนาการทางคมนาคมดังกล่าว เกาะสีชังจึงเริ่มมีบทบาทใหม่ในฐานะสถานที่พักผ่อนตากอากาศ อันเป็นส่วนสำคัญของการเดินทางเพื่อเปลี่ยนอากาศ ในการพัฒนาเกาะสีชังเริ่มต้นที่การพัฒนาแผนที่ทะเล รัฐบาลสยามจึงได้ว่าจ้างกัปตันลอฟตัสสำรวจทำแผนที่อ่าวไทย ทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกแล้วเมื่อการเดินทางเรือสะดวกขึ้น ด้วยแผนที่เดินเรือที่ทันสมัยชาวตะวันตกในพระนครก็เริ่มสนใจลงทุนพัฒนาเกี่ยวกับการเดินเรือที่เกาะสีชังมากขึ้น ซึ่งทำให้ประชากรที่อยู่ภายในเกาะสีชัง (พีรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า 17-18)

ในทศวรรษต่อมาเกาะสีชังก็เริ่มคึกคักมีชีวิตชีวาขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากเรือสินค้าขนาดใหญ่ที่มีระวางเกิน 10,000 ตันขึ้นไป ไม่สามารถจะนำสินค้าเข้ามาเทียบท่าเรือคลองเตยได้ เพราะสภาพท่าเรือที่ตื้นเขิน เรือสินค้าขนาดใหญ่เหล่านี้ได้จอดทอดสมอใกล้เกาะสีชัง เพื่อหลบ

คลื่นลม และถ่ายเทสินค้าลงเรือขนาดเล็กแล้วลำเลียงเข้าสู่กรุงเทพ มีการตั้งด่านศุลกากรควบคุม เรื่องภาษี และตรวจคนเข้าเมือง ลูกเรือสินค้ามาใช้บริการบนเกาะสีชัง จึงทำให้เศรษฐกิจของเกาะสีชังเริ่มมีการพัฒนาโดยจะผลิตสองรูปแบบควบคู่กันไป คือ การผลิตเพื่อการยังชีพและการผลิตเพื่อขาย โดยการผลิตเพื่อการยังชีพ ได้แก่ การทำอาชีพประมงเป็นหลักในการเลี้ยงชีพตัวเอง ส่วนการผลิตเพื่อขายนั้นพัฒนามาจากผู้ที่มีความรู้และมีหัวคิดแบบผู้ประกอบการ เช่น มีความรู้เรื่องการประมง การค้าขาย จึงทำให้สภาพของชุมชนเริ่มขยายตัวและเติบโตเพิ่มขึ้น (พิรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า 17-18)

การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยมเกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2530 โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งรัดพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมในภูมิภาคตะวันออก ซึ่งเป็นนโยบายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะสีชัง กล่าวคือ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ทำการก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบังเพื่อเป็นท่าเทียบเรือสำเภาและได้อนุมัติให้บริษัทเอกชนระเบิดหินที่เกาะสีชังมาเป็นวัตถุดิบในการก่อสร้างและถมทะเล ซึ่งบริษัทเอกชนได้ทำการระเบิดหินตั้งแต่ พ.ศ. 2531–2535 โดยได้ระเบิดหินบริเวณท่าชายทิมตอนใต้ของเกาะสีชังแต่การระเบิดหินได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของประชาชนชาวเกาะสีชังและจังหวัดชลบุรีอย่างชัดเจนเพราะการระเบิดหินทำให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมรอบเกาะสีชังและการท่องเที่ยว

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้เอกชนก่อสร้างท่าเรือสำเภาบนพื้นที่เกาะสีชังในบริเวณที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมประกาศให้เป็นเขตอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรมเกาะสีชัง โดยบริษัทเอกชนได้ดำเนินโครงการสร้างท่าเรือและคลังน้ำมันและโรงงานโซลเว็นท์บนที่ดินในเขตอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรมดังกล่าว เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสภาพภูมิทัศน์เกาะสีชังต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม เนื่องจากคลังน้ำมันตั้งอยู่ในบริเวณที่ติดกับเขตพระราชฐานซึ่งมีผลทำให้คุณค่าความสำคัญของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมด้อยลง รวมทั้งการขยายตัวของชุมชนที่ทำให้เกิดความแออัดของบ้านเรือนและการสร้างตึกอาคารรุกล้ำเข้าไปในแหล่งศิลปกรรมถนนที่สร้างใหม่และสิ่งประกอบทางภูมิทัศน์ (จามรี อาระยานิมิตสกุล, 2548, หน้า 23-25)

กระทรวงมหาดไทยและคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วมีมติว่า โฉนดที่ดินของกลุ่มเอกชนดังกล่าว เป็นการออกโฉนดโดยมิชอบซึ่งกรมที่ดินและจังหวัดชลบุรีจะต้องดำเนินการเพิกถอนโฉนดต่อไป แต่จนถึงปัจจุบันยังคงไม่มีการดำเนินการเพิกถอนใด ๆ ทั้งสิ้น

จากการที่เกาะสีชังขยายตัว ทำให้เศรษฐกิจของเกาะสีชังเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อยังชีพควบคู่กับการผลิตเพื่อขายไปสู่การผลิตแบบทุนนิยม เนื่องจากเกาะสีชังได้เปิดช่องให้ทุนนิยมเข้ามา มีบทบาทใน

การพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การสร้างสถานที่พักตากอากาศ ร้านอาหาร การทำประมง ร้านขายของที่ระลึก การขนส่งของเรือข้ามฝั่ง แล้วยังเป็นตลาดในการขนส่ง ให้เรือมาขนถ่ายสินค้าต่าง ๆ จากเรือสินค้าขนาดใหญ่ และการพัฒนาโครงการที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งรัดพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมในภูมิภาคตะวันออกซึ่งเป็นนโยบายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะสีชัง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาของเกาะสีชัง (พรพรรณ ทองตัน, 2549, หน้า 112-118)

อย่างไรก็ดีสถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถานที่พักตากอากาศ ร้านอาหาร การทำประมง ร้านขายของที่ระลึก และการขนส่งของเรือข้ามฝั่ง ซึ่งเหล่านี้มีพัฒนาการตั้งแต่อดีตมาถึงปัจจุบัน จากการขยายตัวของระบบทุนนิยม ทำให้เกาะสีชังมีอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มากกว่าอดีตที่เคยเป็นมา

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ได้สังเกตเห็นว่าเกาะสีชังมีความเหมาะสมที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ของเกาะสีชังโดยวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างยาวนานและมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เป็นที่พักอาศัย และที่พักตากอากาศของกลุ่มเจ้าตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ราวปี พ.ศ. 2365 โดยประมาณจนถึงรัชกาลที่ 6 จึงโปรดเกล้าให้สร้างสิ่งปลูกสร้างและพระราชทานชื่อสถานที่ต่าง ๆ อาทิ พระอาราม สะพานอัษฎางค์ที่เป็นประโยชน์ต่อราษฎรชาวเกาะสีชังเป็นอย่างมากรวมถึงที่พักแรมพระจุฑาธุชราชฐานและเกาะสีชังได้มีโครงการให้เป็นประตูการค้าโลก ตั้งแต่รัชกาลที่ 4 แต่เกิดความขัดแย้งระหว่างราชวงศ์จักรีกับขุนนางตระกูลบุญนาค จึงทำให้โครงการที่จะทำให้บริเวณเกาะสีชังเป็นประตูการค้าโลกต้องยุติลง และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของชาวบ้านที่ในอดีตจับปลาเพื่อการดำรงชีพจนถึงปัจจุบันที่ทำการค้าขายและเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในปัจจุบัน จึงถือได้ว่าเป็นเกาะที่มีความหลากหลายด้วยเรื่องราวและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนมีวิถีชีวิตที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนทั้งประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจประวัติศาสตร์ของเกาะสีชัง ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวหรือประชาชนในท้องถิ่นเองและนำไปปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากที่ได้กล่าวข้างต้นดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาชุมชนเกาะสีชังว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนของเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี และชุมชนเกาะสีชังมีการเปลี่ยนแปลงจากในอดีตอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของชุมชนเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตในด้านช่วงเวลาของการศึกษา การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์เกาะสีชัง: วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2365– ปัจจุบัน(2557)เพราะจะทำให้ทราบถึงประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของอำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี
2. ขอบเขตในด้านพื้นที่ของการศึกษา การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์เกาะสีชัง: วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองได้กำหนดขอบเขตการศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอเกาะสีชังจังหวัดชลบุรี
3. ขอบเขตในด้านเนื้อหาของการศึกษาการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษามุ่งผลต่อความรู้ประวัติศาสตร์ของเกาะสีชัง ซึ่งการทำวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในเรื่องของประวัติความเป็นมา เศรษฐกิจ การเมืองตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของชุมชนชาวเกาะสีชัง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้แบ่งออกได้ 2 ส่วนด้วยกัน คือ

1. คาดว่าจะช่วยในการเพิ่มพูนองค์ความรู้เดิมที่เคยมีการศึกษาในเรื่องประวัติศาสตร์เกาะสีชัง: วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง การเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันวิวัฒนาการของเกาะสีชัง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยในเรื่องลักษณะเดียวกันนี้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ
2. คาดว่าจะช่วยให้เห็นภาพและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบนเกาะสีชัง ซึ่งทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและเอกชนในพื้นที่การศึกษาสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการพัฒนาในเชิงพื้นที่เกาะสีชังป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

บทที่ 2

การสำรวจองค์ความรู้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ในการสำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยที่มีอยู่ในวงการวิชาการ สามารถสรุปเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน
3. เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดการวิจัย
5. นิยามศัพท์

แนวคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ศรีศักร วัลลิโภดม (2551, หน้า 41) ให้ความหมายประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ไว้ว่าหมายถึงประวัติศาสตร์สังคมที่แสดงให้เห็นความเป็นมาของผู้คนในท้องถิ่นเดียวกันที่อาจมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ แต่เมื่อเข้ามาอยู่ในพื้นที่เดียวกันตั้งแต่ 2-3 ชั่วคนสืบลงไป ก็จะเกิดสำนึกร่วมกันเป็น คนในท้องถิ่นเดียวกัน มีจารีตประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ และคติกาในทางเศรษฐกิจและสังคม ร่วมกัน โดยมีพื้นฐานทางความเชื่อและศีลธรรมเดียวกัน การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต้องใช้ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นแนวทางในการศึกษา จุดมุ่งหมายของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ ความเข้าใจในความหลากหลายของวิถีวัฒนธรรมประเพณีและระบบที่แตกต่างกัน ของชุมชนต่าง ๆ ความหลากหลายของชุมชน ดังนั้นขอบเขตของท้องถิ่น ในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไม่ตายตัวแน่นอน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ศึกษาประสงค์จะทำความเข้าใจกับประเด็นอะไร

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2545, หน้า 2) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือการหาพื้นที่ถิ่นของชุมชน ที่อยู่นอกรัฐชาติเพราะรัฐชาติพยายามทำให้เราอยู่ภายใต้กรอบที่เขากำหนดให้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือการศึกษาที่อยากรู้ว่าผู้คนในชาติอื่นอยู่ในพื้นที่รัฐชาติทั้งหมดหรือมีพื้นที่อื่นที่เขาสร้าง ได้เองบ้าง โดยการแสวงหาผ่านการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ว่าในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาผู้คนที่หลากหลายในสังคมไทยเขายืนอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ใช่ของรัฐชาติตรงไหนบ้าง มีบางพื้นที่ของรัฐชาติคือพื้นที่ของการเป็นประชากร ทุกคนไม่ยอมเป็นแค่ราษฎรธรรมดา อยากมีอะไรที่มีความเป็น

มนุษย์ได้รอดออกมาได้บ้าง เป็นคำถามหนึ่งที่เรายากเรียนรู้ประวัติศาสตร์จะช่วยให้เราไปถึงความเคลื่อนไหวเหล่านี้ ประวัติศาสตร์ของการอยู่เป็นผู้อยู่กันอย่างไร ซึ่งมีความเป็นคนมีหลากหลายแบบมากต่างวัฒนธรรม ประเพณี ชาติพันธุ์ เพศ วัย ความต่างเหล่านี้นำมาซึ่งความหลากหลายจำลองเป็นรูปแบบของการศึกษาได้หลายแบบ

สุเทพ สุนทรเกสัช (2522, หน้า 4) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเรื่องเกี่ยวกับหมู่บ้านเพียงหมู่บ้านเดียวหรือกลุ่มเดียว เมืองขนาดเล็กหรือขนาดกลาง (บริเวณขนาดใหญ่หรือที่ตัวของเมืองหลวงอยู่นอกชายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น) หรือไม่ก็เป็นอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ไม่ใหญ่เกินกว่าจังหวัดหรือมณฑล หน่วยของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอาจจะเป็นหมู่บ้านหนึ่ง หรือหมู่บ้านหลาย ๆ หมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือเมืองขนาดเล็ก หรือไม่ก็อาจจะเป็นแคว้น ภาค หรือ มณฑล ที่สมาชิกของชุมชนท้องถิ่นต่างก็มีความสำคัญซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางวัฒนธรรมสังคมและการเมือง

ยงยุทธ ชูแว่น (2551, หน้า 261) การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นว่าเป็นการศึกษาพัฒนาการของสังคมหรือชุมชนที่อยู่นอกแคว้นศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองของรัฐ สังคมหรือชุมชนดังกล่าวควรที่จะศึกษาในลักษณะ ดังนี้

1. กำหนดขอบเขตการศึกษาออกเป็น “หน่วย” เฉพาะที่เหมาะสมซึ่งขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ศึกษาว่าต้องการศึกษาในระดับใด เช่น เมือง หมู่บ้าน หรือชุมชนระดับต่าง ๆ เป็นต้น “หน่วย” ทางกายภาพที่จะใช้ศึกษานับเป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
2. ศึกษาประสบการณ์หรือกิจกรรมทุกด้านใน “ท้องถิ่น” ที่เป็นหน่วยการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนประวัติศาสตร์ ความคิดความรู้สึกต่าง ๆ หรือเลือกศึกษาเรื่องหนึ่งเรื่องใดในหน่วยดังกล่าวแต่ควรโยงให้เห็นว่าประสบการณ์หรือกิจกรรมที่ตนศึกษานั้นมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับบริบทด้านอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันอย่างไร
3. ศึกษาถึงความเป็นตัวของตัวเองที่แสดงผ่านมิติต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อให้เป็นพื้นของการเคลื่อนไหวของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น อันหลากหลายโดยเน้นกิจกรรมที่พวกเขาเข้าร่วมกัน กำหนดขึ้นมาเองเป็นสำคัญ

ธิดา สาระยา (2539, หน้า 2) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์แนวใหม่ที่มุ่งศึกษาชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ โดยเอาชีวิตของชาวบ้านเป็นศูนย์กลางการศึกษา ซึ่งน่าจะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแต่เดิมที่ศึกษาประวัติศาสตร์ของเมืองที่ไม่ใช่ศูนย์กลางของอำนาจรัฐ ซึ่งเป็นเรื่องราวประวัติของจังหวัดต่าง ๆ ที่ได้พัฒนาอยู่ในกรอบของประวัติศาสตร์แห่งชาติ และเนื้อหาส่วนใหญ่

เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ทางการเมืองกับศูนย์กลางเป็นหลัก และมักจะเป็นการศึกษาที่ตัดขาดออกจากวิถีชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่ในท้องถิ่น

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมุ่งที่จะศึกษากิจกรรมหรือประสบการณ์ทุกด้านของสังคมในท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญที่ประชาชนในฐานะเป็นผู้สร้างประวัติศาสตร์ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วย ซึ่งประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในลักษณะนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจถึงความเป็นมาของวิถีชีวิตประชาชนซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น และความรู้ก็ยังจะเป็นพลังที่ช่วยให้คนในท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถฟื้นฟูชีวิตให้แก่สถาบัน วัฒนธรรมและศักดิ์ศรีของแต่ละท้องถิ่นนอกจากนี้การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นก็เป็นส่วนประกอบที่หลากหลายของท้องถิ่นต่าง ๆ ที่จะประกอบกันเป็นประวัติศาสตร์ชาติ ซึ่งก็จะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ มีความสำคัญและมีบทบาทในประวัติศาสตร์ชาติมากขึ้น ด้วย เพราะประวัติศาสตร์ชาติจะไม่ใช่แค่ประวัติศาสตร์ศูนย์กลางหรือเมืองหลวงเพียงอย่างเดียว แต่จะรวมถึงประวัติศาสตร์การต่อสู้ของผู้คนในท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วย ซึ่งจะทำให้คนในท้องถิ่นไม่ถูกตัวเองและมีความภูมิใจในการต่อสู้ของบรรพบุรุษ และมีสายสัมพันธ์ที่จะปกป้องรักษาท้องถิ่นของตัวเอง รวมทั้งทรัพยากรและภูมิปัญญาต่าง ๆ สืบทอดกันมา

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือการพัฒนาการของสังคม ความเป็นไปของมนุษย์ในสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมิได้เพียงศึกษาเรื่องราวที่สืบเนื่องของศูนย์กลางอำนาจสำคัญ ทั้งนี้เพราะประวัติศาสตร์ไม่ใช่เหตุการณ์เฉพาะที่เวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นประสบการณ์สืบเนื่องของสังคมด้วย โดยมีคนเป็นตัวเคลื่อนไหวที่สำคัญ การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการพยายามทำความเข้าใจถึงทัศนคติการเคลื่อนไหวของกลุ่มชน หรือชาวบ้านในสังคม

ณัย ไชยโยธา (2550, หน้า 3-4) จำแนกความหมายของประวัติศาสตร์ไว้ว่า เรื่องราวที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต ซึ่งได้มีการสอบสวนค้นคว้าและบันทึกไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยจัดระบบข้อเท็จจริงให้สัมพันธ์กับมิติเวลา สถานที่ บุคคล และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในลักษณะที่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ เรื่องราวที่มนุษย์ได้กระทำไว้ทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว รวมทั้งสิ่งที่มนุษย์ได้ศึกษาคิดค้นประดิษฐ์ขึ้นในด้านศิลปะ สงคราม การเมือง การปกครอง กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม วรรณคดี ลัทธิ ศาสนา ปรัชญา วิทยาศาสตร์ ความหวังกับความหวาดกลัวของมนุษย์และการต่อสู้เพื่อดำเนินชีวิตให้ดีขึ้น ประวัติศาสตร์ใช้ในความหมายเฉพาะโดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

ประวัติศาสตร์ หมายถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต และสิ่งที่มนุษย์ได้กระทำหรือสร้างข้อคิดเห็นทั้งหมดไว้ เหตุการณ์ในอดีตที่นักประวัติศาสตร์ได้สอบสวนค้นคว้าแสวงหาหลักฐานรวบรวมเขียนไว้ ความหมายของประวัติศาสตร์ในลักษณะนี้ เป็นการเขียนอธิบาย

ประสบการณ์ในอดีตที่พิจารณาเห็นว่ามีความค่าขึ้นมาใหม่ ให้ใกล้เคียงกับข้อเท็จจริงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้ศึกษาอาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า ประวัติศาสตร์มีความเกี่ยวเนื่องทั้งปัจจุบันและอนาคต ด้วยเหตุการณ์นี้การศึกษาประวัติศาสตร์จึงมิใช่การนำเหตุการณ์มาเรียงติดต่อกันตามลำดับเวลาแต่เป็นการจัดข้อมูลให้สัมพันธ์กับมิติเวลา บุคคล สถานที่ และเหตุการณ์

ประวัติศาสตร์ใช้ในความหมายทั่วไป โดยมีลักษณะคือประวัติศาสตร์คือเรื่องที่บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อันติดต่อกันสืบเนื่องกันมาตามลำดับเหตุการณ์และเวลาที่เกิดขึ้น ประวัติศาสตร์เป็นการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับความเป็นไปของมนุษย์ โดยมีลักษณะดังนี้

1. เรื่องราวที่เกิดขึ้นและเสร็จสิ้นไปแล้ว
2. หลักฐานต่าง ๆ ที่พิสูจน์ให้เห็นเป็นจริง

ประวัติศาสตร์ใช้ในความหมายกว้างที่สุด โดยมีลักษณะดังนี้

1. ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตแบ่งมนุษยชาติ
2. บันทึกเรื่องราวการศึกษาค้นคว้า การตรวจสอบพิจารณาไตร่ตรองและวินิจฉัยเรื่องราว

แห่งการกระทำของมนุษย์ในอดีต โดยอาศัยหลักฐานที่เหลืออยู่มาจนถึงปัจจุบัน

ดเนีย ไชโยธา กล่าวถึงลักษณะของประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีขอบข่ายกว้างมาก เป็นศาสตร์ที่คลุมทุกสาขาวิชาทั้งนี้ใน มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เป็นรายงานแสดงให้เห็นความเจริญก้าวหน้าของมนุษยชาติในด้านต่าง ๆ เป็นต้นว่า การเมือง การปกครอง กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม ศิลปะและวรรณคดี การศึกษา ศาสนา ปรัชญา จารีตประเพณี การคิดประดิษฐ์และวิทยาศาสตร์
2. กล่าวถึงเหตุการณ์และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริงโดยสม่าเสมอ
3. กล่าวถึงเหตุการณ์โดยลักษณะที่เกิดขึ้น นั่นคือ กล่าวถึงเรื่องใดก็ต้องกล่าวถึงเรื่องนั้นไปให้ตลอดลักษณะ ไม่ให้นำเรื่องอื่นมาแทรกแซง เช่น การกล่าวถึงสงครามก็ต้องกล่าวไปให้ตลอดลักษณะ

จากความหมายของประวัติศาสตร์สรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตของสังคมมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แม้ว่าอดีตจะเป็นสิ่งที่ผ่านไปแล้วก็ตาม แต่มนุษย์ในอดีตได้ทิ้งร่องรอย และหลักฐานไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา เพื่อทำความเข้าใจว่าเกิดเหตุการณ์ใดขึ้นบ้างในอดีต สาเหตุที่เกิด รวมทั้งผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงชุมชน

เสรี พงษ์ภิกษุ (2534, หน้า 299-300) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางชุมชนวัฒนธรรมและเศรษฐกิจว่ามาจากปัจจัย 2 ประการคือปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยภายในคือสิ่งที่มีอยู่หรือการเกิดจากภายในชุมชนแยกเป็นปัจจัยทางด้านนิเวศวิทยาได้แก่ที่ตั้งที่ดินภูมิประเทศภูมิอากาศปัจจัยบุคลิกภาพได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส ครูผู้รู้ในหมู่บ้าน หัวหน้ากลุ่มกรรมการบริหารกลุ่มปัจจัยด้านเจตคติของชาวบ้านที่ยอมรับในสิ่งใหม่ทั้งกระบวนการและวิชาชีพที่ผลิตซึ่งสร้างพลังในการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงขณะเดียวกันก็รักษาขนบธรรมเนียมอันดีงามเอาไว้

2. ปัจจัยภายนอกคือสิ่งที่มาจากหรือเกิดจากชุมชนได้แก่ด้านสาธารณูปโภคเช่น การมีถนนหนทางเข้าสู่หมู่บ้านการมีไฟฟ้ามีเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นต้นและด้านนโยบายพัฒนาของรัฐเช่น การแพร่กระจายของอำนาจรัฐเข้าสู่ชุมชนมีงบประมาณมีโครงการพัฒนาต่าง ๆ เป็นต้น

จางง อติวัฒน์สิทธิ์ (2548, หน้า 171-172) ได้กล่าวถึงปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมโดยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมธรรมชาติปรากฏการณ์ธรรมชาติบางอย่างเช่นความแห้งแล้งน้ำท่วมหรือภัยธรรมชาติอื่น ๆ อาจเป็นสาเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเช่นมีการอพยพย้ายถิ่นเปลี่ยนอาชีพหรือมีการคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา

2. ประชากรการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางเศรษฐกิจสังคมที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจำเป็นต้องปรับปรุงวิธีการผลิตและวิธีการกระจายผลผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการอาหารและสิ่งจำเป็นต่าง ๆ แก่สมาชิกสังคมนอกจากนี้ก็ต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการปกครองระบบครอบครัวและการขยายตัวของเมืองเกิดขึ้น

3. เทคโนโลยีการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่หรือการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในสังคมย่อยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแบบแผนการดำรงชีวิตหลายด้าน

4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจในที่นี้ไม่ใช่เทคโนโลยีหรือวัสดุสิ่งของแต่เป็นเรื่องของกฎระเบียบของสังคมที่บังคับควบคุมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในสังคม

5. ความคิดความเชื่อค่านิยมหรืออุดมการณ์ของคนในสังคมเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2545, หน้า 15) สำหรับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอธิบายด้วยปัจจัย 4 ประการคือ POET model โดยมี P (Population),

O (Organization), E (Environment), T (Technology) สำหรับรายละเอียดดังกล่าวมีดังนี้

1. ประชากร ขนาดและโครงสร้างของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันหรือจำกัดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สังคมขนาดเล็กมักเปลี่ยนแปลงไปช้าหรืออาจสลายตัวไปได้ และจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเป็นเหตุผลผลักดันให้เกิดการปรับตัว นอกจากนี้ โครงสร้างทางอายุประชากร การย้ายถิ่นฐาน ก็จัดว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเช่นกัน

2. องค์กร การแบ่งระดับชั้นทางสังคมขององค์กรเป็นการจัดระเบียบทางสังคมอย่างหนึ่งในสังคมคือพัฒนา ส่วนมากจะมีโครงสร้างทางชนชั้นที่จำกัดโอกาส เช่น มีโอกาสในการถือครองที่ดิน และศึกษาต่อ อีกทั้งมีโอกาสได้รับความยุติธรรม

3. สิ่งแวดล้อมธรรมชาติแม้ว่าสังคมมนุษย์จะเกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อม เช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย สภาพแวดล้อมบางอย่างมนุษย์สามารถควบคุมได้ แต่ส่วนใหญ่แล้วธรรมชาติจะมีอิทธิพลเหนือมนุษย์ สังคมมนุษย์ที่ตั้งชุมชนอยู่ในที่สภาพอากาศหนาวจัด ร้อนจัด เขตมรสุม ล้วนมีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการดำรงชีวิต สังคมที่แยกต่อการติดต่อกับโลกภายนอก มักจะมีการเปลี่ยนแปลงช้ามาก ๆ หรือบางครั้งบางสังคมที่มีทรัพยากรมากจนไม่คิดพัฒนาสังคมเลย

4. เทคโนโลยี การคิดค้นใหม่ ๆ เมื่อนำมาใช้ในสังคมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมมนุษย์ในสมัยโบราณ เมื่อรู้จักการเพาะปลูก รู้จักการนำเครื่องทุ่นแรงมาใช้ในการดำรงชีวิตก็เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดชุมชนถาวร ไม่มีการเร่ร่อน หรือเคลื่อนย้ายต่อไปอีก การค้าขายการติดต่อกับชุมชนอื่นจึงเกิดขึ้น เทคโนโลยีที่เจริญขึ้นตามยุคสมัย นอกจากจะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมหนึ่ง ๆ แล้วยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกด้วย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละสังคมย่อมมีอัตราที่แตกต่างกันไปทั้งนี้อาจสรุปได้ว่าเกิดจากปัจจัยหลายประการ

4.1 ทางด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเช่นในบางสังคมอาจมีทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิประเทศหรือภูมิอากาศที่เหมาะสมทำให้อัตราการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วกว่าสังคมที่ขาดสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่เหมาะสม

4.2 การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร ได้แก่การเปลี่ยนแปลงขนาดหรือการกระจายตัวของประชากรซึ่งมีผลการเปลี่ยนแปลงในสิ่งอื่นตามมาเช่นการปรับปรุงเทคนิคทางการเกษตรการขยายเมืองการเปลี่ยนแปลงในระบบของสถาบันสังคม เป็นต้น

4.3 การติดต่อกับสังคมภายนอกสังคมเปิดย่อมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมในอัตราสูงกว่าสังคมปิดสังคมเมืองซึ่งติดต่อกับสังคมอื่นได้ง่ายจึงมีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงกว่าสังคมชนบท อารยะธรรมโบราณจึงมักจะเกิดขึ้นในดินแดนที่ศูนย์กลางของการคมนาคมขนส่ง

4.4 โครงสร้างทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของสังคมอัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมย่อมขึ้นอยู่กับโครงสร้างและวัฒนธรรมดั้งเดิมของสังคมสังคมที่เป็นประชาธิปไตยย่อมมีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันของสมาชิกในอัตราสูงกว่าสังคมแบบคอมมิวนิสต์หรือเผด็จการสังคมที่สมาชิกมีความผูกพันสูงย่อมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงต่ำกว่าสังคมที่มีสมาชิกมีระบบความผูกพันอย่างหลวมๆ ดังนั้นสังคมซึ่งประกอบด้วยกลุ่มคนที่แตกต่างกันในทางวัฒนธรรมจึงมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าสังคมที่ยึดถือวัฒนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4.5 ความจำเป็นทางสังคมการเปลี่ยนแปลงจะมีอัตราสูงเมื่อสมาชิกในสังคมรับรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งมีค่าและสนองต่อความต้องการหรือความจำเป็นของตนและสังคมเช่นการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในระบบทุนนิยมทำให้เกิดความจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายแรงงานการจัดตั้งกลุ่มสหพันธ์กรรมการการประดิษฐ์รถยนต์ทำให้เกิดความจำเป็นต้องปรับปรุงผังเมืองการกำหนดกฎหมายการจราจรเพื่อรองรับ เป็นต้น

4.6 พื้นฐานทางวัฒนธรรมหมายความว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับการสะสมความรู้และเทคโนโลยีการของสังคมนั้นว่ามีเพียงพอที่จะรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้หรือไม่

การศึกษาปรากฏการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ก็เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ทางสังคมแบบต่าง ๆ โดยมีความเห็นที่แตกต่างกันไปหลายแนวคิดซึ่งผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีหลักในการศึกษาใน 3 แนวด้วยกัน ดังนี้

1 ทฤษฎีความทันสมัย (Modernization theory)

การเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยเป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่พัฒนาความคิดมาจากทฤษฎีการพัฒนา (Development theory) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศที่กำลังพัฒนาว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นเป็นการเคลื่อนไหวแบบค่อยเป็นค่อยไปจนเข้าสู่การพัฒนาหรือเป็นกระบวนการสากลที่นำประเทศไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเป็นกระบวนการสร้างเมืองเปลี่ยนสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรมเปลี่ยนจากสภาพสังคมประเพณีดั้งเดิม (Traditional society) ไปสู่ลักษณะสังคมสมัยใหม่ (Modern society) ตามแบบที่เคยเกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่าสังคมต่าง ๆ ย่อมสามารถพัฒนาหรือวิวัฒนาการตามลำดับขั้นจากสังคมที่ล้าหลังไปสู่สังคมที่ก้าวหน้าตามแบบตะวันตกได้

ความทันสมัย (Modernization) จึงมีความหมายเช่นเดียวกับความเป็นตะวันตก (Westernization) Moore (1973, p. 38 อ้างถึงใน วิชาวิสัย กมรสวรรณ, 2536, หน้า 10) อธิบายการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างเบ็ดเสร็จจากสังคมแบบประเพณีมาสู่รูปแบบสังคมที่ก้าวหน้ามีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจมีความสงบทางการเมืองเช่นในประเทศแถบ

ตะวันตกกล่าวอีกนัยการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยเป็นกระบวนการที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการทำให้เป็นอุตสาหกรรม (Industrialization) และการมีลักษณะของความทันสมัยที่สูงนี้ทำให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ สูงตามไปด้วย ส่วน Hunter (1969, หน้า 44 อ้างถึงใน วิลาวัณย์ ภมรสวรรณ, 2536, หน้า 10) กล่าวว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจเกิดขึ้นเมื่อหมู่บ้านมีน้ำมีไฟฟ้ามียานยนต์มีโรงงานหรือมีการเติบโตจนเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเมืองและสรุปว่าการสร้างสาธารณูปโภคที่มากขึ้นนอกจากนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจแล้วยังเป็นลักษณะหนึ่งของการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยด้วยซึ่ง Rostow (1961) กล่าวว่า การสร้างความทันสมัยเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและมี 5 ขั้นตอนหลักที่จะก้าวจากสังคมดั้งเดิมไปสู่สังคมสมัยใหม่ที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่ที่สำคัญการเปลี่ยนแปลงในขั้นตอนต่าง ๆ ของแต่ละสังคมต้องไม่ทำลายลักษณะของสังคมดั้งเดิมอย่างสิ้นเชิงที่ผ่านมาทำให้ความหมายของความทันสมัยมักใกล้เคียงกับคำต่อไปนี้คือความเป็นสังคมอุตสาหกรรม (Industrialization) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Growth of economic) ความเป็นเมือง (Urbanization) ตลอดจนความมั่นคงทางสังคม (Security of society) เป็นต้น

แต่ Eisenstadt (1973, pp. 22-43 อ้างถึงใน วิลาวัณย์ ภมรสวรรณ, 2536, หน้า 10) มองว่าความทันสมัยไม่ได้หมายถึงความเป็นเมืองเนื่องจากการวัดความเป็นเมืองได้รวมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไว้แล้วและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็เป็นผลมาจากการเข้าสู่ระบบสังคมอุตสาหกรรมและสังคมอุตสาหกรรมหมายถึงการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภคที่นำไปสู่ความเป็นเมืองในที่สุดอย่างไรก็ตามแนวคิดสำคัญที่อยู่เบื้องหลังทฤษฎีการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยนี้คือความเชื่อที่ตั้งอยู่บนฐานที่ว่าทุกสังคมจะพัฒนาไปในทางเดียวกันไปสู่สังคมทันสมัยอย่างเป็นลำดับขั้นจากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมกลายเป็นสังคมเมืองการเปลี่ยนแปลงในสถาบันครอบครัวจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวและการที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

นอกจากนี้ Eisenstadt (1973, pp. 119-149 อ้างถึงใน วิลาวัณย์ ภมรสวรรณ, 2554, หน้า 10) อธิบายว่าการทำให้สังคมเกิดความทันสมัยเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างต่าง ๆ ของสังคมเช่นระบบเศรษฐกิจการเมืองการศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนความเชื่อของคนในสังคมปัจจัยที่เป็นตัวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงในเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ดังนั้นการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยจึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคนิควิธีการต่าง ๆ จากการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายตามแบบสังคมประเพณีไปสู่วิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาความรู้และเทคโนโลยีที่เป็นวิทยาศาสตร์เช่นการเปลี่ยนเทคนิคการเพาะปลูกจากแบบเก่ามาเป็นการเกษตรแผนใหม่การเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อบริโภคเองจากที่ดินแปลงเล็กเป็นการผลิตเพื่อขายโดยการขยาย

ขนาดการเพาะปลูกเป็นการทำไร่ขนาดใหญ่การเปลี่ยนจากการผลิตหรือการทำสิ่งของต่าง ๆ ขึ้นใช้เองมาเป็นการซื้อจากตลาดและมีการจ้างแรงงานในการเพาะปลูกแทนการใช้แรงงานในครอบครัว

การเปลี่ยนจากการใช้แรงงานคนในการผลิตแบบอุตสาหกรรมมาเป็นการใช้เครื่องจักรกลรวมถึงการเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบชนบทมาเป็นแบบสังคมเมืองที่มากขึ้นเป็นต้นการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นพร้อมกันเช่นในบางสังคมอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นการเกษตรแบบเพื่อขายในขณะที่ยังไม่เกิดการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมก็ได้ นอกจากนี้การเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยต้องมีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางสังคมอื่น ๆ ไปพร้อมกันด้วยเช่นมีการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาการติดต่อสื่อสารการคมนาคมการสาธารณสุขปกครองระบบการเมืองและระบบราชการรวมถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมและความเชื่อของคนในสังคมการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยในแต่ละสังคมจะมีความเร็วช้าแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในสังคมนั้นเช่นประเพณีหรือความเชื่อเดิมของสังคมที่อาจขัดขวางหรือส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงนี้

ขณะที่ David (1968, หน้า 44-52 อ้างถึงใน วิลาวัณย์ ภมรสุวรรณ, 2554, หน้า 11) มองว่าการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยโดยเฉพาะในสังคมของประเทศที่กำลังพัฒนาสามารถเกิดขึ้นได้ในทุก ๆ ด้านของสังคมโดยกระบวนการของความทันสมัยใหม่จะผูกพันอยู่กับการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบกลไกการตลาด (Market economy) ในลักษณะที่การเจริญเติบโตเป็นไปอย่างต่อเนื่องมีการขยายตัวของระบบราชการอัตราการรู้หนังสือของคนในสังคมเพิ่มขึ้นมีการจัดการทางการศึกษาอย่างเป็นระบบมีการลดลงของความไม่เท่าเทียมกันอัตราการเกิดและตายลดลงศาสนามีอิทธิพลน้อยลงมีการยึดความสามารถเป็นหลักในการเลื่อนตำแหน่งฐานะสังคมเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นและท้ายที่สุดกระบวนการเข้าสู่ความเป็นเมือง (Urbanization) จะเกิดขึ้นอย่างทั่วถึงส่วน Inkeles (1973, pp. 342-353 อ้างถึงใน วิลาวัณย์ ภมรสุวรรณ, 2554, หน้า 11) กล่าวว่าความทันสมัยมีปัจจัยหลายอย่างมากำหนดระดับความทันสมัยได้แก่การศึกษากระบวนการเป็นเมืองโครงข่ายการติดต่อสื่อสารการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ รวมถึงการมีโรงงานหรือธุรกิจเอกชนแต่การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำให้คนกลายเป็น “ผู้ทันสมัย”

การเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในโครงสร้างและหน้าที่ของระบบสังคมเช่นการที่รัฐส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมเกิดขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในโครงสร้างและหน้าที่ต่าง ๆ ของระบบสังคมตามมาและเห็นว่าความทันสมัยมีลักษณะพื้นฐานร่วมกันที่สำคัญคือต้องเกิดจากการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานเช่นเดียวกับ Smelser (1966, p. 115 อ้างถึงใน วิลาวัณย์ ภมรสุวรรณ, 2554, หน้า 11) มองว่าการไปสู่ความทันสมัย

ความหมายควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงแต่มีขอบเขตที่กว้างออกไปคือมีการคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองสังคมวัฒนธรรมความเชื่อระบบราชการกล่าวคือการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ทางสังคมประเพณีมาเป็นระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและการจัดระเบียบทางสังคมที่แสดงถึงลักษณะทางเศรษฐกิจที่มีความเจริญก้าวหน้าหรือมีการพัฒนาเศรษฐกิจจนมีความมั่นคงทางการเมืองเหมือนเช่นประเทศทางตะวันตก

จากแนวคิดของการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยที่กล่าวมาข้างต้นกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเมื่อกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างและการหน้าที่ของสังคมการพัฒนาเป็นการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่รวบรวมทรัพยากรในระบบสังคมมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่เพื่อให้สังคมนั้นเจริญเติบโตขึ้นส่วนการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยเป็นกรณีพิเศษของการพัฒนาที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงระบบของสังคมที่สมาชิกยึดมั่นในระเบียบประเพณีดั้งเดิมในด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมไปสู่ระบบของสังคมที่ทันสมัยขึ้นขณะเดียวกันมีการนำแนวคิดทฤษฎีนี้มาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการแบ่งสังคมออกเป็น 2 ขั้ว (Bipolar approach) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของการเปลี่ยนแปลงจากจุดเริ่มต้นที่เกิดขึ้นจากขั้วหนึ่งซึ่งเป็นสังคมที่ยังไม่พัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางในอีกขั้วหนึ่งซึ่งเป็นสังคมที่พัฒนาแล้ว

โดยเสนอว่าสังคมจะพัฒนาเป็นลำดับขั้นโดยเปลี่ยนจากลักษณะสังคมแบบหนึ่ง (แบบประเพณี) ไปสู่สังคมอีกแบบหนึ่ง (แบบทันสมัย) เช่น Tonnies (1957) เสนอแนวคิดเรื่องชุมชน (Gemeinschaft) และสังคม (Gesellschaft) ว่าสังคมมี 2 รูปแบบหลักคือชุมชนแบบ Gemeinschaft เป็นสังคมชนบท (สังคมประเพณี) ที่มีลักษณะความสัมพันธ์แบบดั้งเดิมคือการไม่แบ่งแยกหน้าที่และระบบความสัมพันธ์ในเรื่องของการทำงานออกจากชีวิตส่วนตัวความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนพัฒนาขึ้นจากพื้นฐานความผูกพันในระบบเครือญาติที่ให้ความเอื้ออาทรและมีน้ำใจต่อกันระบบเศรษฐกิจมีพื้นฐานอยู่ในครอบครัวในฐานะเป็นหน่วยการผลิตหลักส่วนใหญ่ทำการเกษตรใช้เทคโนโลยีการผลิตเช่นที่เคยปฏิบัติมาโดยไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงระบบความคิดยึดตามคำสอนและกฎระเบียบที่สืบทอดกันมาส่วนสังคมแบบ Gesellschaft เป็นสังคมเมืองที่ทำการค้าเป็นหลักความสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีรากฐานอยู่บนธุรกิจการผลิตเป็นแบบอุตสาหกรรมที่ทำกันในโรงงานใช้แรงงานจ้างมากกว่าแรงงานครอบครัวรวมทั้งใช้ทุนในการผลิตค่อนข้างสูงระบบความคิดเป็นแบบวิทยาศาสตร์คือเชื่อในสิ่งที่พิสูจน์ได้และสรุปว่าสังคมกำลังเปลี่ยนจากรูปแบบ Gemeinschaft มาเป็น Gesellschaft นอกจากนี้ Refield (2003) กล่าวถึงวัฒนธรรมเมือง (Urban culture) กับวัฒนธรรมท้องถิ่น (Folk culture) Lerner (1968) กล่าวถึงสังคมประเพณี (Traditional society) และสังคมสมัยใหม่ (Modern society) รวมทั้ง Hoselitz (1965) กล่าวถึงสังคมด้อยพัฒนา (Underdeveloped

society) และสังคมที่พัฒนาแล้ว (Developed society) เป็นต้น สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536, หน้า 120-121)

Smelser (1966, pp. 111-113 อ้างถึงใน วิลาวัณย์ ภมรสวรรณ, 2536, หน้า 13) สรุปการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดจากกระบวนการไปสู่ความทันสมัยในประเทศกำลังพัฒนาว่ามีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 4 ด้านประกอบด้วย

1. ด้านเทคนิควิทยาการหรือเทคโนโลยีเป็นการเปลี่ยนจากการใช้เทคโนโลยีที่เรียบง่ายและดั้งเดิมมาเป็นการใช้เทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและมีพื้นฐานอยู่บนความรู้ทางวิทยาศาสตร์
2. ด้านการเกษตรเป็นการเปลี่ยนจากการทำการเกษตรที่เป็นการผลิตแบบยังชีพมาเป็นการผลิตเพื่อการค้าการปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อขายการที่เกษตรกรซื้อสินค้าจากตลาดแทนการผลิตใช้เองและการใช้แรงงานรับจ้างในการทำการเกษตรรวมถึงการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการในระบบตลาด
3. ด้านอุตสาหกรรมเป็นการเปลี่ยนจากการใช้แรงงานคนและสัตว์มาเป็นการใช้เครื่องจักรเพื่อทำการผลิตสินค้าป้อนตลาดที่มีขอบเขตกว้างกว่าชุมชนที่ทำการผลิตสินค้านั้นและมีการขยายตัวของการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันในระบบตลาด
4. ด้านนิเวศวิทยาเป็นการเปลี่ยนจากชุมชนชนบทที่มีการตั้งถิ่นฐานที่กระจายไปในพื้นที่เพาะปลูกและหมู่บ้านมาเป็นการตั้งถิ่นฐานในเมืองที่มีความหนาแน่นขึ้นทั้งนี้กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้ง 4 มิติแนวโน้มส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญขึ้นในระบบสังคมด้วยกัน 3 ลักษณะคือ

4.1 การแยกย่อยในโครงสร้างทางสังคม (Differentiation) โดยอาจเป็นการตั้งสถาบันหรือองค์การทางสังคมที่มีความชำนาญเฉพาะเรื่องขึ้นมาใหม่มีการแบ่งงานกันทำมากขึ้นกระบวนการนี้สามารถเกิดขึ้นได้ในระบบต่าง ๆ เช่นระบบเศรษฐกิจครอบครัวการศึกษาและศาสนา เป็นต้น

4.2 การผสมผสานส่วนต่าง ๆ (Integration) ในสังคมเป็นกลไกที่ทำให้คนในสังคมร่วมมือกันและมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นขึ้นโดยการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นระหว่างการแยกย่อยเป็นสถาบันต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็มีการผสมผสานรวมตัวกันเข้าใหม่ของโครงสร้างสังคมทำให้เกิดลักษณะโครงสร้างสังคมที่แตกต่างกันออกไปเช่นการเกิดสหภาพสมาคมพรรคการเมืองหรือกิจกรรมความสัมพันธ์อื่น ๆ ที่ทำให้สังคมเกิดความเป็นปึกแผ่นลงรอยกัน

4.3 ความระส่ำระสาย/ วุ่นวายในสังคม (Social disturbance) เกิดจากสังคมมีการสร้างกิจกรรมและบรรทัดฐานใหม่ ๆ ขึ้นในสังคมซึ่งมีทั้งการสนับสนุนและคัดค้านแต่เมื่อเกิดความ

ขัดแย้งกับวิถีทางแบบเก่าและมีผู้ไม่พอใจย่อมต้องเกิดการต่อต้านในการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดเป็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนการจลาจลความรุนแรงการประท้วงและอื่น ๆ มีผลให้เกิดความไม่สามัคคีในกระบวนการแยกย่อยและการผสมผสานกันของโครงสร้างสังคมผลที่ตามมาคือสถาบันสังคมหรือส่วนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่และที่มีอยู่เดิมจะเกิดปัญหาและการไม่ผสมผสานลงรอยกัน

ลักษณะของสังคมที่กำลังเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยที่เกิดขึ้นในสังคมชนบทของประเทศไทยที่ได้รวบรวมจากการศึกษาที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมที่สำคัญสรุปว่ามีด้วยกัน 8 ลักษณะได้แก่

1. การจ้างแรงงานที่มีแนวโน้มมากขึ้น โดยเข้ามาแทนการแลกเปลี่ยนแรงงานหรือการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและมีเงินเป็นสิ่งตอบแทน
2. การประกอบอาชีพอื่นแทนการทำการเกษตรจากผลการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการประกอบอาชีพอื่นแทนเช่นเป็นพ่อค้าข้าราชการและนักการเมือง ฯลฯ
3. การใช้ประยุกต์วิทยาการใหม่ ๆ โดยการเปลี่ยนแปลงเทคนิควิธีในการทำการเกษตร เช่นการใช้ปุ๋ยเคมียาฆ่าแมลงและเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ เป็นต้น
4. การเลื่อนฐานะทางสังคมของตนให้สูงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงค่านิยมโดยการให้ลูกหลานมีการศึกษาสูงขึ้น
5. ลักษณะครอบครัวและความสัมพันธ์ในครอบครัวจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นและบทบาทของพ่อแม่ลดลงพ่อแม่ไม่มีอำนาจในครอบครัวเหมือนเดิม
6. การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในด้านศาสนาเช่นการช่วยเหลืองานของวัดงานประเพณีระยะเวลาในการบวชเรียนและความเชื่อความศรัทธาทางศาสนาเริ่มลดลง
7. สิ่งอำนวยความสะดวกเกิดขึ้นเมื่อทุกบ้านมีถนนเข้าถึงและระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่เข้าสู่หมู่บ้านทำให้เกิดการอพยพแรงงานไปทำงานนอกหมู่บ้านและนำความทันสมัยกลับมาสู่หมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเป็นอยู่สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่นโทรทัศน์วิทยุตู้เย็น ฯลฯ และ
8. โลกทัศน์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยในด้านจิตใจในอัตราที่เร็วกว่าแบบแผนชีวิตที่ปรากฏออกมาภายนอก (ด้านวัตถุ) โดยเฉพาะโลกทัศน์ที่เห็นคุณค่าของการศึกษายอมรับสิ่งใหม่ ๆ และการนิยมในวัตถุสิ่งของกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงจากสังคมประเพณีไปสู่สังคมทันสมัยของประเทศกำลังพัฒนาไม่ใช่สิ่งที่สามารถเกิดขึ้นเองได้ต้องอาศัยการเข้ามาจัดการหรือแทรกแซงจากรัฐ โดยเฉพาะในลักษณะการกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาประเทศที่ชัดเจนโดยมีการบังคับและการชักจูงทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อสร้างกระบวนการที่นำไปสู่ความ

ทันสมัยตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ความทันสมัยในที่นี้คือการเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการทำประเทศให้เป็นอุตสาหกรรมโดยผ่านกลไกที่เรียกว่านโยบายการพัฒนาซึ่งเป็นการพยายามจัดระเบียบใหม่ของสังคมมีการกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องต่าง ๆ ขึ้นใหม่ เช่นการจัดสรรทรัพยากรการจัดระบบกลไกการตลาดและการปรับเปลี่ยนค่านิยมใหม่ ฯลฯ

2. ทฤษฎีมาร์กซ์นิสต์ (Marxism)

ทฤษฎีนี้มีหลักสำคัญในการมองการเปลี่ยนแปลงในสังคมมีลักษณะเกิดจากความขัดแย้งกันภายในสังคมการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบนี้เป็นแนวความคิดของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ที่เห็นว่าความขัดแย้งเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมความขัดแย้งหลักระหว่างชนชั้นคือชนชั้นที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตหรือชนชั้นนายทุนกับชนชั้นที่เป็นผู้ใช้แรงงานแลกกับค่าจ้างหรือชนชั้นแรงงานนั่นเองความขัดแย้งเหล่านี้เป็นพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมต่าง ๆ มาเป็นลำดับ

คาร์ล มาร์กซ์ถือว่าวัตถุเป็นตัวการหรือตัวกำหนดให้เกิดเหตุการณ์ทั้งหลายในประวัติศาสตร์แนวความคิดของ มาร์กซ์ เรียกว่า “ลัทธิวัตถุนิยมเชิงประวัติศาสตร์” (Historical materialism) ซึ่งเป็นการนำทฤษฎีวิภาษวิธีทางวัตถุนิยมมาใช้ในการตีความทางประวัติศาสตร์และโดยที่ “วัตถุ” ที่ มาร์กซ์ ใช้หมายถึงเรื่องราวทางเศรษฐกิจจึงมักเรียกทฤษฎีของคาร์ล มาร์กซ์ว่าเป็น “Economic determinism” หมายความว่าเศรษฐกิจเป็นตัวเหตุที่มีอิทธิพลต่อความเป็นไปในสังคมไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองการศึกษาการศาสนาปรัชญา ศิลปวัฒนธรรมและบรรดาความสัมพันธ์ต่าง ๆ ในสังคม ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวหรือในความสัมพันธ์ประเภทใดก็ตามการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ โดยถือว่าเศรษฐกิจ เป็นตัวนำในส่วนที่เกี่ยวกับการเมืองมีความสำคัญในอุดมการณ์คอมมิวนิสต์มาร์กซ์ มองการเมืองว่าเป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่างชนชั้น (Social class) อันเกิดจากการขัดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในทัศนะของมาร์กซ์ มีเพียง 2 ชนชั้นเท่านั้นไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์สมัยใดยกเว้น สมัยเริ่มมีมนุษย์ในโลกใหม่ ๆ สองชนชั้นได้แก่ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง

การที่มาร์กซ์มองว่าในทุกสังคมนั้นชนชั้นถูกเอาเปรียบมักเป็นคนที่ชนชั้นล่าง เช่น ทาสไพร่ และแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานเป็นผู้ถูกขูดรีดมูลค่าส่วนเกิน ในวิธีการผลิตแบบนี้จะนำไปสู่การสร้างความคิดค้นให้กับโครงสร้างทางสังคม และนำไปสู่การปฏิวัติสังคมในที่สุดนั้น มาร์กซ์ไม่ได้อธิบายไว้อย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนนี้เองเกสส์จึงอธิบายความคิดเครื่องวิวัฒนาการของสังคมในความคิดของมาร์กซ์ว่า สังคมของมาร์กซ์มีวิวัฒนาการด้วยกัน 6 ชั้น แต่บางตำรานั้นเอาสังคมเอเชียเข้าไปด้วยในที่นี้จึงเสนอวิวัฒนาการของสังคมเป็น 7 ชั้น โดยยึดเอาโครงสร้างส่วนล่างและโครงสร้างส่วนบน ดังนี้

1. การผลิตแบบเอเชีย (Asiatic) ในวิธีการผลิตแบบเอเชียนั้นจะมีคนประกอบอยู่ 2 พวก ได้แก่

1.1 ประชาชนทั่วไป หรือไพร่

1.2 คนมีอำนาจรัฐ หรือกษัตริย์-เจ้า-ขุนนาง

ความขัดแย้งระหว่างคน 2 กลุ่มนี้คือประชาชนทั่วไปหรือไพร่จะเป็นผู้ถูกกดขี่และรู้สึกไม่พอใจ เพราะโดนกลุ่มที่สองเป็นผู้กดขี่ เนื่องจากพัฒนาการของเอเชียไม่เหมือนกับยุโรป มีสายการพัฒนาหลายสายตามตัวของอารยธรรมต่าง ๆ มาร์กซจึงเสนอว่าในสังคมเอเชียจะไม่มี ความขัดแย้งทางชนชั้น เพราะคนที่ถูกกดขี่เป็นไพร่หรือประชาชนทั่วไป ดังนั้นจึงไม่มีการปฏิวัติโดยชนชั้นกรรกร

2. สังคมคอมมิวนิสต์โบราณ (Primitive communism) เป็นสังคมโบราณของมนุษย์ที่มีลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัยกันภายใต้เงื่อนไขพลังการผลิตที่ต่ำมากเพราะเครื่องมือการผลิตที่ใช้จะเป็น เครื่องมือหินกรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของเผ่า (Tribal ownership) ต่อมาเผ่าต่าง ๆ ได้รวมตัวกันเป็นเมืองและรัฐ ทำให้กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเปลี่ยนไปเป็นของรัฐแทน

3. สังคมทาส (Slave society) เป็นวิวัฒนาการที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการที่มนุษย์เริ่มร่วมกันสร้างสังคมในลักษณะของเมือง เมื่อพลังการผลิตพัฒนาขึ้น เกิดการเลี้ยงสัตว์ และเกษตรกรรมขนาดใหญ่ จึงมักมีผลิตผลเหลือเฟือ ทำให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่แข็งแรงกว่ายึดเอาแรงงานของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยให้แรงงานเหล่านั้นส่งผลิตผลให้แก่ตน ซึ่งในตอนเริ่มแรกได้มีการ บังคับเอาเชลยศึกมาเป็นทาส ต่อมาก็ได้มีการนำเอาคนในสังคมเดียวกันมาเป็นทาส จึงทำให้เกิดระบบกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลและชนชั้น ตลอดจนการบูชาริด

ในสังคมเช่นนี้คนที่มีอำนาจคือเสรีชนหรือรัฐ และทาสเป็นผู้ถูกรับใช้ สมาชิกในสังคมเสรีชน หรือรัฐได้รับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนตัวที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ซึ่งได้แก่ เครื่องใช้ส่วนตัว และทาส ดังนั้นทาส (Slavery) พวกเขาจึงมีความขัดแย้งกับเสรีชน ต้องพยายามต่อสู้เพื่อให้ได้รับอิสรภาพ ทาสจึงเป็นกำลังสำคัญในการระบบการผลิตทั้งหมด และ ต่อมาระบบการผลิตได้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าของทาสและทาส

4. สังคมศักดินา (Feudalism) เป็นวิวัฒนาการขั้นที่สามซึ่งมนุษย์เริ่มจัดการให้เกิดการปกครองที่เป็นระบบขึ้น โดยผู้ปกครองมักเป็นอภิสิทธิ์ชน (Aristocracy) เนื่องจากการปรับปรุงเครื่องมือโลหะให้ก้าวหน้าไป โดยเฉพาะเทคโนโลยี "การหลอมเหล็ก"ทำให้พลังการผลิตเกษตรกรรมและหัตถกรรมได้รับการพัฒนาให้เติบโตขึ้น ทำให้ "ความสัมพันธ์การผลิตระบอบทาส" ถูกแทนที่ด้วย "ความสัมพันธ์การผลิตระบอบศักดินา" ในที่สุด ในสังคมศักดินาชนชั้นเจ้าที่ดินอยู่ในสถานะผู้ปกครองและควบคุมทางด้านเศรษฐกิจ การเกิดขึ้นของโครงสร้างชั้นบนใน

ระบอบศักดินา ที่ยอมรับอำนาจการปกครองแบบเผด็จการของชนชั้นเจ้าที่ดิน และรูปลักษณะจิตสำนึกของชนชั้นเจ้าที่ดินเป็นเนื้อหาสำคัญ จึงเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับลักษณะสังคมแบบศักดินา

5. สังคมนิยม (Capitalism) เป็นวิวัฒนาการของสังคมที่ผู้ปกครองคือพวกผู้สะสมทุน (Capitalists) ที่เป็นนายจ้างและเจ้าของกิจการ ที่มักเป็นชนชั้นกลาง (Bourgeois) การก้าวผ่านการใช้เครื่องมือการผลิตแบบหัตถกรรมไปสู่การผลิตโดยเครื่องจักรแบบอุตสาหกรรม เป็นสาเหตุสำคัญที่ "ความสัมพันธ์การผลิตระบอบทุนนิยม "เอาชนะ" ความสัมพันธ์การผลิตระบอบศักดินา" ดังที่ มาร์กซ์ ได้กล่าวไว้ว่า "สิ่งที่เกิดจากการไม่ด้วยมือ คือสังคมที่มีเจ้าศักดินาเป็นใหญ่สิ่งที่เกิดจากการไม่ด้วยเครื่องจักรไอน้ำ คือสังคมที่มีนายทุนอุตสาหกรรมเป็นใหญ่"

ในสังคมนิยม ชนชั้นนายทุนอยู่ในสถานะผู้ปกครองและควบคุมทางด้านเศรษฐกิจ การเกิดขึ้นของโครงสร้างชั้นบนในระบอบทุนนิยม ที่ยอมรับอำนาจการปกครองแบบเผด็จการของชนชั้นนายทุน และรูปลักษณะจิตสำนึกของชนชั้นนายทุนเป็นเนื้อหาสำคัญ จึงเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับลักษณะสังคมนิยม เช่นการเข้ามาปั่นหุ้นโดยกำไร ในตลาดหลักทรัพย์ จึงเป็นการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาช่วยพยุงเศรษฐกิจของไทย หรือการที่กองทุนปีศาจข้ามชาติ (Hedge fund) ซื้อน้ำมันปั่นราคาให้สูงขึ้นกว่าเท่าตัว และคนทั่วโลกต้องจ่ายเงินเพิ่มให้ตลอดเวลา ก็ถือเป็นสิ่งที่ถูกต้องยอมรับได้

6. สังคมสังคมนิยม (Socialism) เป็นวิวัฒนาการที่เกิดจากการปฏิวัติทางสังคมของชนชั้นกรรมาชีพผู้ที่ถูกขูดรีด (Proletariat) ให้กลายเป็นผู้ปกครองแบบ "เผด็จการโดยชนชั้นกรรมาชีพ" (Diktatur des proletariats) และมีการพิจารณาวิธีแห่งการผลิตใหม่เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วิวัฒนาการขั้นสุดท้ายระบบสังคมนิยม คือ การที่เจ้าของปัจจัยการผลิต เปลี่ยนจากคนส่วนน้อยมาเป็นรัฐ ไม่มีผู้กดขี่และผู้ถูกกดขี่ สินค้าที่ผลิตขึ้นมาจะถูกจำหน่ายแจกตามแรงงานที่ทำงานที่ต่ำลงไป ไม่มีการขูดรีดระหว่างกัน ทั้งนี้ เพราะลักษณะทางสังคมของการผลิต สอดคล้องกับการที่สังคมเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตร่วมกัน

ความสัมพันธ์ทางการผลิต พลังทางการผลิต (Productive farce) ในทางสังคมเรียกว่า ฐานทางเศรษฐกิจ (Economic base) หรือ โครงสร้างส่วนล่าง ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดสภาพการณ์ทางสังคม เช่น ระบบการปกครอง ศิลปวัฒนธรรม กฎหมาย ปรัชญา และศาสนา เป็นต้น เรียกว่า โครงสร้างส่วนบน โครงสร้างส่วนบนจึงเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับโครงสร้างส่วนล่าง

7. สังคมคอมมิวนิสต์ (Communism) เป็นวิวัฒนาการทางสังคมสูงสุดของมนุษย์ ที่สังคมสามารถกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมกัน เป็นสังคมที่ไม่มีชนชั้น มนุษย์ทุกคนสามารถใช้ชีวิตตามใจปรารถนาโดยมีเพียงความรับผิดชอบต่อตนเอง และชุมชนโดยรวม มาร์กซ์ ได้วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ โดยถือเอาเศรษฐกิจเป็นตัวนำ ทั้งนี้ เพราะ มาร์กซ์ มองการเมืองว่าเป็นการต่อสู้ของชนชั้น

(Social class) อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และในทรรศนะของ มาร์กซนั้น การต่อสู้ระหว่างชนชั้น ได้แก่ ผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครองเท่านั้น สำหรับในสังคม นายทุน (Capitalist) นั้น มาร์กซกล่าวว่า มีคนอยู่ 2 ชั้น ได้แก่ นายทุน หรือกระฎุมพี (Capitalists or bourgeoisie) กับผู้ใช้แรงงาน หรือชนชั้นกรรมาชีพ (Proletariat) ซึ่งมาร์กซมีความเห็นว่าต้องล้มล้างระบบนายทุน และเมื่อปราศจากนายทุนแล้ว สังคมคอมมิวนิสต์ ตามที่มาร์กซคิดก็จะเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นสังคมที่ไม่มีการแบ่งชนชั้น และการขัดแย้งอีกต่อไป เพราะชนชั้นอันเป็นผลสืบเนื่องมาจาก ความแตกต่างทางเศรษฐกิจจะสูญหายไป ทรัพย์สินจะตกเป็นของส่วนกลาง และแต่ละคนจะได้รับผลประโยชน์จากการทำงานตามความจำเป็นในการยังชีพของตน โดยไม่คำนึงว่าใครจะทำงานมาก หรือทำงานน้อย และในที่สุดระบบเศรษฐกิจในสังคมคอมมิวนิสต์จะไม่มี การเอารัดเอาเปรียบ (exploitation) โดยชนชั้นหนึ่งจากอีกชนชั้นหนึ่ง มาร์กซอธิบายต่อไปว่า เมื่อสังคมปราศจากเสียซึ่ง ชนชั้นแล้ว คือเมื่อไม่มีชนชั้นปกครองกับชนชั้นผู้ถูกปกครอง รัฐก็จะสลายตัวไป เพราะไม่มีความ จำเป็นต้องมีการปกครองต่อไปอีก และกระบวนการสลายตัวของรัฐแบบนี้ มาร์กซเรียกว่า “รัฐจะ ร่วงโรยหมดสิ้นไปเอง” (The state will wither away)

คาร์ล มาร์กซ มีความเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงของทุก ๆ สังคม จะมีขั้นตอนของการ พัฒนาทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้น โดยแต่ละขั้นจะมีวิธีการผลิต (Mode of production) ที่เกิดจาก ความสัมพันธ์ของ พลังของการผลิต (Forces of production) ซึ่งได้แก่ การจัดการด้านแรงงาน ที่ดิน ทุน และเทคโนโลยีกับความสัมพันธ์ทางสังคมของการผลิต (Social relation of production) ซึ่ง ได้แก่ เจ้าของปัจจัยการผลิตและคนงานที่ทำหน้าที่ผลิต แต่ในระบบการผลิตแต่ละระบบจะมีความ ขัดแย้งระหว่างชนชั้นผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตกับผู้ใช้แรงงานในการผลิต ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เป็นโครงสร้างส่วนล่างของสังคม (Substructure) และเมื่อโครงสร้าง ส่วนล่างมีการเปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้เกิดการผันแปรและเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างส่วนบนของ สังคม (Superstructure) ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคม เช่น รัฐบาล ครอบครัว การศึกษา ศาสนา และ รวมถึงค่านิยม ทัศนคติ และบรรทัดฐานของสังคม

3. ทฤษฎีชุมชนของเอวีชานอฟ

เศรษฐกิจครอบครัวของชานอฟซึ่งใช้แรงงานคนในครอบครัวไม่ได้จ้างแรงงานเป็น เศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพสามารถดำรงอยู่ได้และผลิตซ้ำตัวเองได้เศรษฐกิจครอบครัวชานอฟยอมใช้ แรงงานคนในครอบครัวดำรงอยู่ได้เพราะผลิตเพื่อประกันระดับการบริโภคของครอบครัวไม่ใช่เพื่อ กำไรจึงสามารถใช้แรงงานให้เข้มข้นได้ถึงระดับเพียงพอที่จะผลิตเพื่อบริโภคเพราะเป็นแรงงานของ ตัวเองหรืออีกนัยหนึ่งครอบครัวสามารถขูดรีดหรือหักโหมแรงงานสมาชิกเพื่อให้เพียงพอกับการ บริโภคให้ได้ครอบครัวชานอฟจะเพิ่มความพยายามในการใช้แรงงานเพื่อตอบสนองความต้องการ

ในการบริโภคของตัวเองในช่วงจังหวะที่ใกล้ถึงความเข้มข้น (หรือความหักโหม) ที่เป็นเขตแดนประสิทธิภาพคือเป็นจุดดุลยภาพของความพอใจในการได้มาซึ่งผลิตผลปริมาณขนาดนั้นเศรษฐกิจแบบนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทุนนิยมเพราะเมื่ออัตรากำไรต่ำองค์กร

ทุนนิยมอาจจะหยุดผลิตแต่ครอบครัวชาวนาอาจยังพึงพอใจที่จะผลิตอยู่เพื่อประกันให้มีผลผลิตบริโภคโดยยอมที่จะทำงานหนักขึ้นขูดรีดตัวเอง (Self-exploitation) ไม่ได้ขูดรีดผู้อื่นแรงขับเคลื่อนมาจากความปรารถนาที่จะทำงานของตัวเองตามสถานภาพทางด้านแรงงานที่เป็นอยู่ไม่ใช่มาจากความปรารถนาแบบผู้ประกอบการที่ต้องการกำไรด้วยการขูดรีดจากแรงงานผู้อื่นกล่าวอีกนัยหนึ่งคือแรงจูงใจในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชาวนานั้นไม่เหมือนกับของผู้ประกอบการผู้ประกอบการลงทุนก็เพื่อต้องการผลต่างระหว่างรายได้ทั้งหมดกับค่าใช้จ่ายแต่แรงจูงใจของชาวนานั้นคล้ายกับของกรรมกรที่ทำงานส่งเป็นชิ้นแล้วได้รับค่าตอบแทนตามจำนวนชิ้นของงานทำให้เขามีอิสระด้วยตัวเองแต่ที่จริงแล้วองค์กรการผลิตของชาวนาปรากฏตัวอยู่ในระบบเศรษฐกิจแห่งชาติระบบต่าง ๆ นอกจากระบบทุนนิยมด้วยคือในระบบเศรษฐกิจธรรมชาติ (Nature economy) ระบบชาวนาและหัตถกรรมซึ่งในระบบที่กล่าวมาทั้งหมดทั้งทางตรรกะและทั้งทางความเป็นจริงในทางประวัติศาสตร์ไม่มีแรงงานรับจ้างและไม่มีค่าจ้างฟาร์มของชาวนาคำรงอยู่ได้ด้วยตัวเองไม่ว่าระบบเศรษฐกิจแห่งชาติจะเป็นระบบใดเพราะว่าการจัดองค์กรการผลิตของชาวนามีลักษณะพิเศษคือใช้แรงงานของคนในครอบครัวองค์กรการผลิตของชาวนามีบทบาทและปฏิสัมพันธ์กับหน่วยเศรษฐกิจอื่นในระบบเศรษฐกิจแห่งชาติแบบต่าง ๆ แตกต่างกันไปมีส่วนร่วมและมีสัดส่วนในการผลิตรายได้ประชาชาติแตกต่างกันไปในแต่ละระบบเศรษฐกิจและแต่ละขั้นตอนพัฒนาการของแต่ละระบบนั้นแต่องค์กรการผลิตของชาวนาที่ใช้แรงงานครอบครัว (Peasant family labor farm) ก็คงจะเป็นรูปลักษณะเดียวกันสามารถดำรงอยู่ได้ในทุกระบบเศรษฐกิจ (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2544, หน้า 129 - 155)

ในกรณีที่ดินอาจไม่เพียงพอเช่นในพื้นที่ที่ประชากรหนาแน่นครอบครัวอาจใช้วิธีเช่าหรือปลูกพืชที่ใช้ดินน้อยแต่ใช้แรงงานเข้มข้นหรือหันเหการใช้แรงงานไปทำงานรับจ้างนอกฟาร์มในบางช่วงเวลาเป็นวิธีการจัดการใช้แรงงานของครอบครัวเพื่อให้เกิดความพอใจเพียงในการบริโภคของครอบครัวให้ได้แต่ทั้งหมดนี้ก็เป็นกรหักโหมใช้แรงงานของตัวเองไม่ได้ขูดรีดผู้อื่นพยายามดำรงอยู่ให้ได้โดยตัวของตัวเอง

เมื่อขนาดของครอบครัวเปลี่ยนแปลงขยายใหญ่ขึ้นมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นตามอายุของครอบครัวหลังการแต่งงานครอบครัวจะต้องการปริมาณการบริโภคมากขึ้นก็ต้องผลิตปริมาณมากขึ้นครอบครัวใช้ประโยชน์ที่ดินขนาดใหญ่ขึ้นขณะเดียวกันครอบครัวเก่าขนาดใหญ่แต่งงานแยกไปตั้งครอบครัวใหม่ครอบครัวเล็กก็จะผลิตไม่ต้องมากครอบครัวที่ดินขนาดเล็กลงความแตกต่างใน

การถือครองที่ดินในระบบฟาร์มครอบครัวเป็นผลเนื่องมาจากปัจจัยด้านประชากร (Demographic differentiation) เมื่อเป็นดังนี้แม้ว่าฟาร์มเฉพาะแต่ละแห่งจะเปลี่ยนจากที่อยู่กลุ่มหนึ่งไปอยู่อีกกลุ่มหนึ่ง (ขนาดของสัดส่วน) ระหว่างกลุ่มก็จะไม่เปลี่ยนแปลงในทัศนะของชาวนาออฟเส้นทางการพัฒนาของวิถีชาวนามีที่ลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ การยกระดับพลังการผลิตและการรวมตัวกันเป็นสหกรณ์แนวตั้ง

ปัญหาสำคัญของชาวนาคือการขาดการยกระดับหลังการผลิตชาวนาต้องใช้แรงงานอย่างหนักหน่วงและการบริโภคของครอบครัวพวกเขาต้องถูกคุกคามอยู่ตลอดเวลาชาวนาจึงควรเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการผลิตเพื่อเอามาประยุกต์ใช้การเพิ่มรายได้ของเศรษฐกิจการพัฒนาพลังการผลิตรับเทคโนโลยีแต่ไม่ควรใช้ฐานของเขตแดนประสิทธิภาพของภาคอุตสาหกรรมเป็นตัวกำหนด

ชาวนาออฟเสนอให้ชาวนารวมตัวกันเป็นสหกรณ์ในแนวตั้งเพราะเขาเห็นว่าระบบทุนเข้ามาควบคุมการเกษตรโดยการรวมกระจุกตัวทั้งทางตั้ง (Vertical concentration) มากกว่าทางด้านนอน (Horizontal concentration) คือผูกมัดผู้ผลิตเข้ากับระบบตลาดกดชาวนาให้อยู่ได้สิทธิพลโดยการกั๊กยืมสร้างกิจการค้าขนานใหญ่รับซื้อพืชผลควบคุมการขนส่งควบคุมเทคนิคการผลิตและแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตทุนเข้ามาแบบนี้มากกว่าสร้างให้เกิดฟาร์มขนานใหญ่ที่จัดการแบบทุนนิยมใช้แรงงานรับจ้างชาวนาออฟเสนอให้ฟาร์มครอบครัวชาวนาที่กระจุกตัวกันรวมกันขายผลผลิตทางการเกษตรทำหน้าที่เป็นคนกลางเสียเองจะมีการสะสมทุนในระบบสหกรณ์เหมือนกันคู่ขนานกับการขายผลผลิตจะมีการจัดการสร้างกิจการแปรรูปวัตถุดิบการเกษตรแยกออกมาจากกิจการภายในฟาร์ม

ครอบครัวก่อให้เกิดกิจการอุตสาหกรรมขึ้นในชนบทสหกรณ์ขึ้นครองฐานะสำคัญควบคุมเศรษฐกิจชนบทและด้วยการช่วยเหลือของรัฐและการที่รัฐให้เงินกู้ยืมสหกรณ์กระบวนการพัฒนานี้รวดเร็วขึ้นสหกรณ์จะขอให้ผู้ผลิตขนาดเล็กเปลี่ยนแผนขององค์กรการผลิตของตนให้เป็นไปตามนโยบายของสหกรณ์ในการขายและแปรรูปปรับปรุงเทคนิคการผลิตและเปลี่ยนมาใช้วิธีการผลิตที่ดีขึ้นเป็นการประกันผลผลิตให้ได้มาตรฐานมีการคัดแปรรูปจัดหีบห่อและทำเป็นเครื่องกระป๋องแล้วแต่ตลาดโลกจะต้องการหลักจากนั้นสหกรณ์จะเข้าไปในเรื่องการผลิตมากขึ้นเช่นเข้าไปเป็นหุ้นส่วนในการจัดหาเครื่องจักรชลประทานฯลฯ โดยจ่ายกำไรจากการซื้อขายและการให้กู้ยืมโดยการพัฒนา กระแสไฟฟ้าและการก่อสร้างด้านเทคนิคหลาย ๆ อย่างคือโกดังที่สาธารณะและเรือขายถ่านและตั้งกองทุนสหกรณ์ทุนแห่งสังคมและเศรษฐกิจ

เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจองค์ความรู้ทางด้านผลการศึกษาที่ตรงหรือใกล้เคียงกับหัวข้อในการวิจัย พบว่ามีเอกสารงานวิจัยดังนี้

พรพรรณ แซ่ตัน (2554) ได้วิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงชุมชนในเขตจังหวัดชลบุรี กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองบอนแดง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการศึกษา วิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า บริบททางประวัติศาสตร์ของตำบลหนองบอนแดงสังคมแบบเกษตรกรรมเป็นอาชีพ สามารถแบ่งเศรษฐกิจออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 คือ เศรษฐกิจเพื่อการยังชีพและแลกเปลี่ยนสินค้า ไปสู่ช่วงที่ 2 คือ เศรษฐกิจเพื่อขาย และปัจจุบันที่ตั้งเดิมเป็นช่วงการผลิตแบบอุตสาหกรรมและแบบเมือง จากสังคมของเกษตรกรรมที่มีการนำความทันสมัยเข้ามา ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม ที่เปลี่ยนระบบการผลิตจากการใช้แรงงานมนุษย์ไปสู่การใช้แรงงานจากเครื่องจักรกล และปัจจัยด้านการเมือง นโยบายของรัฐบาลการประกันราคาสินค้าเกษตร สถานีอนามัย สถานศึกษาในกำกับรัฐและสหกรณ์เพื่อการเกษตร

กรองใจ ฉลาด (2549) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการทางเศรษฐกิจอำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจเมืองแกลงภายใต้บริบททางเศรษฐกิจการเมือง และเพื่อศึกษาปัจจัยหลักทางเศรษฐกิจในภาคตะวันออกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจเมืองแกลง โดยจะพิจารณาจากการประกอบอาชีพภายในชุมชนท้องถิ่น ตั้งแต่อดีตก่อนอำเภอแกลงย้ายมาขึ้นกับจังหวัดระยองในปี 2451 มาจนถึงปัจจุบัน (2549) ซึ่งจะพิจารณาในเรื่องของเศรษฐกิจและการเมืองเป็นหลัก ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับอำเภอแกลงเป็นอย่างดี ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการเศรษฐกิจของเมืองแกลงสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้น โดยเริ่มจากเศรษฐกิจเพื่อยังชีพภายใต้ระบอบไพร่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งเศรษฐกิจแบบเพื่อยังชีพอยู่ภายใต้การปกครองแบบไพร่หรือประเพณีการปกครองแบบกินเมือง เศรษฐกิจเพื่อยังชีพควบคู่กับเพื่อขาย เศรษฐกิจแบบเพื่อขายเริ่มเข้ามามีบทบาทในเมืองแกลงตั้งแต่การที่คนจีนเข้ามาติดต่อค้าขาย และตั้งหลักแหล่งบริเวณแม่น้ำประแส เศรษฐกิจเพื่อยังชีพควบคู่กับเพื่อขายนั้น

ในระยะแรกการปกครองยังอยู่ภายใต้ระบบไพร่เช่นเดิม แต่ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการปฏิรูปการปกครองขึ้น ทำให้เมืองแกลงถูกลดฐานะลงเป็นอำเภอ และการปกครองเปลี่ยนจากการปกครองที่มีประเพณีการปกครองแบบกินเมืองมาเป็นการปกครองท้องถิ่น โดยมีนายอำเภอ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลหลังจากมีการสร้างถนนสุขุมวิทและ

สะพานบางประกงเศรษฐกิจของเมืองแกลงก็เปลี่ยนจากเศรษฐกิจแบบยังชีพควบคู่กับเพื่อขายมาเป็นเศรษฐกิจเพื่อขายเป็นหลัก เนื่องจากการคมนาคมที่สะดวกทำให้การติดต่อค้าขายกับกรุงเทพฯ ได้สะดวกรวดเร็วขึ้น ในช่วงนี้การปกครองของเมืองแกลงยังคงเป็นการปกครองท้องถิ่นเช่นเดิม เศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมเป็นเศรษฐกิจปัจจุบันของเมืองแกลง ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวของพืชเศรษฐกิจในเมืองแกลงจึงเกิดโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นมาเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตรของประชากร ปัจจุบันการปกครองเน้นที่การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

จูรี ศรียทอง (2543 อ้างถึงใน พรพรรณ แซ่ตัน, 2554) ได้วิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงอาชีพของชาวบ้านในชุมชนท่านางหอม ตำบลน้ำน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยวิธีการศึกษาวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงอาชีพที่สำคัญมีดังนี้ การเปลี่ยนแปลงการศึกษาชาวบ้านมีการศึกษาสูงขึ้น ส่งผลให้มีโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านรายจ่ายชาวบ้านมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นทำให้ต้องหาแนวทางในการประกอบอาชีพที่มีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย การเปลี่ยนแปลงด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ชาวบ้านมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ส่งผลให้เกิดอาชีพใหม่ที่ต้องการการลงทุนสูง การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีชาวบ้านมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย ทำให้มีการผลิตเพื่อขายมากขึ้น การเข้ามาของระบบนายทุนทำให้ในชุมชนการทำงาน ทำให้ชาวบ้านสามารถทำงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกึ่งได้ การเปลี่ยนแปลงการแลกเปลี่ยน ชาวบ้านมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนหลากหลายรูปแบบ ทำให้เกิดอาชีพค้าขายมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงการรับข่าวสารข้อมูล ชาวบ้านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ทำให้เกิดแรงผลักดันในการพัฒนาอาชีพ ทำให้มีโอกาสดำเนินการออกไปทำงานภายนอกชุมชนมากขึ้น โครงการพัฒนาของรัฐชาวบ้านมีไปฟ้ามีถนน เกิดการพัฒนาทางด้านการเกษตร ทำให้มีแนวทางในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ ชาวบ้านได้รับผลผลิตทางการเกษตรต่ำ ทำให้ต้องมีอาชีพใหม่ ที่มีรายได้เพิ่มขึ้น และการคมนาคมขนส่ง ชาวบ้านมีการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ทำให้สามารถออกไปประกอบอาชีพภายนอกชุมชนมากขึ้น สำหรับลักษณะของการเปลี่ยนแปลงอาชีพ การเปลี่ยนแปลงอาชีพจากการเกษตรไปเป็นการเกษตรชนิดอื่นจากการเกษตรไปเป็นการบริการและการค้าขายและการเกษตรกรรมไปเป็นการรับจ้าง ส่วนผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ได้แก่ ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

เรื่องวิทย์ ลิมปนาท (2542 อ้างถึงใน พรพรรณ แซ่ตัน, 2554) ได้ศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์เศรษฐกิจชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2525 โดยใช้วิธีการศึกษาคือการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ที่ตั้งและทรัพยากร ทำให้บริเวณชายฝั่งทะเล

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการติดต่อกับกลุ่มคนภายนอก ทั้งทางทะเลมีการติดต่อกับอาหรับ เปอร์เซีย อินเดีย จีน เวียดนาม เขมร และทางบกติดต่อกับกลุ่มคนบริเวณตอนในบริเวณจังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว เพื่อการแลกเปลี่ยนสินค้ามาช้านานตั้งแต่เริ่มสมัยประวัติศาสตร์ ทั้งนี้เพราะที่ตั้งของชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นส่วนหนึ่งในเส้นทางการเดินเรือค้าขายมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่มีกับสังคมภายนอกเกิดเป็นเมืองท่าสมัยโบราณขึ้นหลายแห่ง เช่น เมืองพระรถ ศรีพโลศรีมโหสถ เป็นต้น

คนในชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพทางภูมิศาสตร์และทรัพยากร การผลิตและการแลกเปลี่ยนสินค้าที่มีการขยายตัวและเปลี่ยนแปลงประเภทของสินค้า ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเกิดจากความสัมพันธ์กับระบบตลาดและนโยบายของรัฐด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้มีการเพิ่มสินค้าโดยการเพิ่มพื้นที่ทางการผลิต ทางด้านการเกษตร เช่น อ้อยและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง คือ น้ำตาล การขยายตัวทางเศรษฐกิจชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลทำให้ชุมชนบริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือขยายพื้นที่เข้าสู่บริเวณตอนในมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สมัยใหม่ของประวัติศาสตร์เศรษฐกิจชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือเริ่มเมื่อมีการสร้างถนนจากกรุงเทพฯ เชื่อมต่อถึงจังหวัดตราด ทำให้เปลี่ยนการคมนาคมหลักจากการคมนาคมทางทะเลมาเป็นทางบก และการเกิดขึ้นของท่าเรือคลองเตย ซึ่งทำให้ความสำคัญของการเป็นเมืองท่าขนถ่ายสินค้าลดความสำคัญลง ปัจจัยทั้งสองประการนี้ ประกอบกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในช่วงก่อนและหลังใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการส่งเสริมการเพาะปลูกสินค้าทางการเกษตรหลายชนิดที่เหมาะสมกับพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ผลไม้หลายชนิด ยางพารา สินค้าเฉพาะอย่าง เช่น พลอย ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติกลายเป็นสินค้าสัญลักษณ์ประจำจังหวัดจันทบุรี และตราด การเกิดขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมหลาย ๆ ประเภทที่เกี่ยวข้องกับสินค้าทางการเกษตร และที่สำคัญมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ทำให้การท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจบริการและการจำหน่ายสินค้าเฉพาะท้องถิ่นมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องตรงจนถึงปัจจุบัน

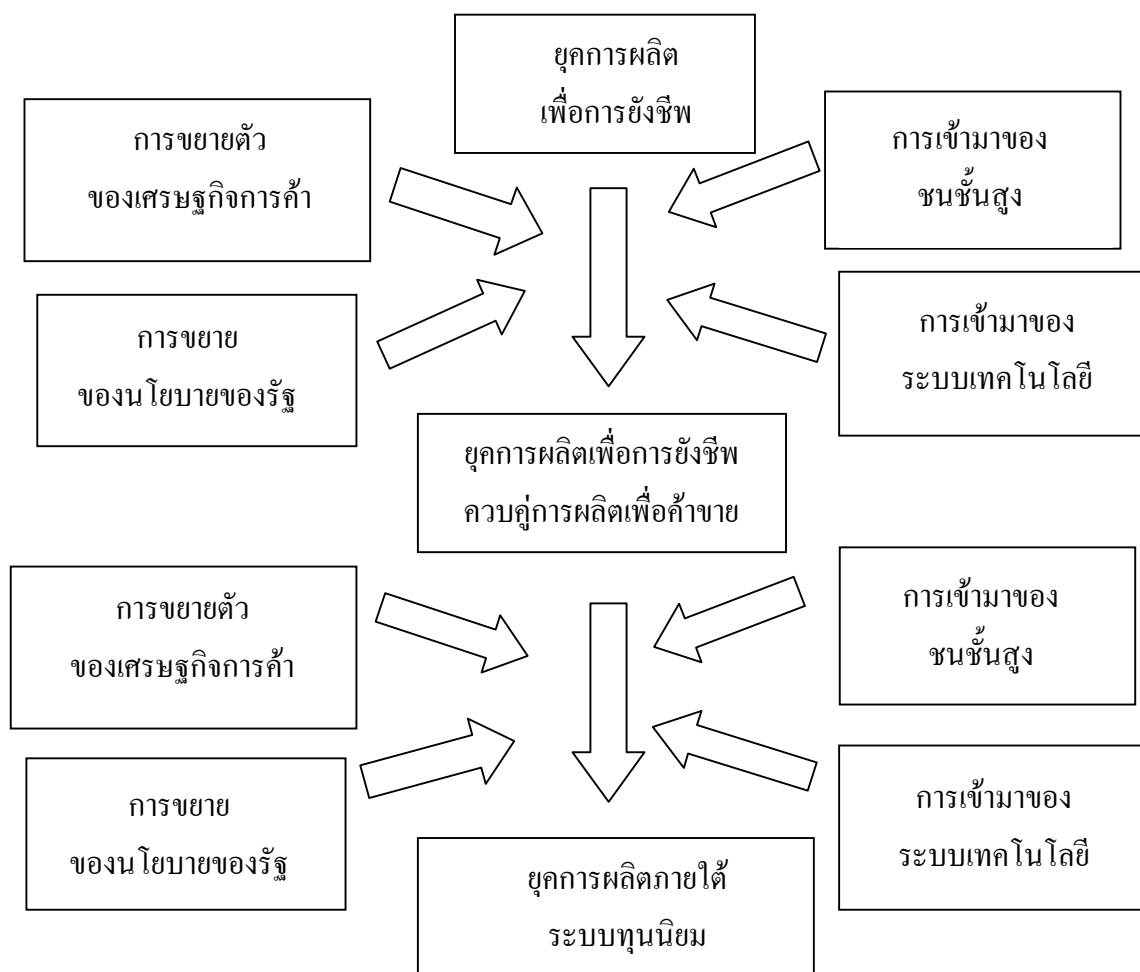
ดร.ณิ บุญภิบาล (2532) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการทางเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลา หลังสงครามโลกครั้งที่สองถึง พ.ศ. 2530 โดยใช้วิธีการศึกษาคือการศึกษาเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาวิธีดำเนินการและผลของการดำเนินการพัฒนาการเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลา ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองถึง พ.ศ. 2530 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการพัฒนานั้นรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการพัฒนามาจากส่วนกลางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยมอบหมายให้ส่วนราชการต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่น คือ เทศบาลเมืองสงขลา เทศบาลเมืองหาดใหญ่ เทศบาลตำบลสะเดาและภาคเอกชนของจังหวัดสงขลา เป็นผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญในการดำเนินการ

พัฒนาด้วย เมื่อการพัฒนาได้ดำเนินมาจนจบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 แล้ว รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนวิธีในการพัฒนาใหม่โดยให้จังหวัดเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดของตนเองด้วย ผลที่ได้รับคือจังหวัดสงขลามีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมาเป็นลำดับ สาขาการผลิตที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดมากที่สุดคือ สาขาการค้าและบริการ รองลงไปได้แก่สาขาเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่สำคัญคือการใช้ทรัพยากรไม่มีประสิทธิภาพ การขาดการบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็น การขาดทุนและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งเหล่านี้ควรจะได้รับการปรับปรุงและแก้ไขต่อไป เพื่อความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองต่อไป

จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านภาคเหนือตอนล่าง โดยใช้วิธีการศึกษาการวิจัย คือการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า เศรษฐกิจหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่างในยุคประมาณต้นศตวรรษที่ 20 มีลักษณะพอเพียง การผลิต การกระจาย และการบริโภคผลผลิตหมุนเวียนอยู่ในชุมชนและระหว่างชุมชน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรจำนวนประชากรน้อย ตลอดจนวิถีธรรมเนียมปฏิบัติในชุมชน ล้วนเป็นปัจจัยก่อให้เกิดความสมดุลอย่างดีในชีวิตของชาวบ้าน คำกล่าวที่ว่าในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ไม่เกินจริงเลยสำหรับชาวภาคเหนือตอนล่าง ประมาณกลางศตวรรษที่ 20 เศรษฐกิจของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงจากแบบพอเพียงมาเป็นเศรษฐกิจการตลาด สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงมีหลายประการ เช่น นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่อขยายการส่งออก การเพิ่มขึ้นของประชากรในเขตภูมิภาค การขยายตัวของระบบทุนนิยมการขยายตัวของเทคโนโลยีตะวันตกความเสื่อมถอยของวัฒนธรรมชุมชนชนบทความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อหมู่บ้านชาวบ้านพบว่าอิสรภาพในการดำรงชีวิตลดลงไปเรื่อย ๆ เนื่องจากต้องพึ่งพิงอยู่กับปัจจัยภายนอกหลายประการในแง่ของความสะดวกสบายทางวัตถุชีวิตของพวกเขาไปยากลำบากเท่า บรรพบุรุษแต่ว่าหมู่บ้านต้องจ่ายราคาแพงสำหรับสิ่งเหล่านี้ครอบครัวต้องมีหนี้สินสภาพแวดล้อมถูกทำลายครอบครัวต้องแยกจากกันไปแสวงหางานชีวิตใหม่ในเมืองต้องอยู่กับความแออัดและยากจนทั้ง ๆ ที่เผชิญกับความยากลำบากแต่หมู่บ้านยังคงดำรงอยู่ประมาณปลายศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบันเราได้เห็นขบวนการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชาวบ้านเกิดขึ้นอยู่โดยทั่วไป

ตัวแบบในการวิเคราะห์

จากการวิพากษ์องค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่ได้สำรวจมา ผู้ศึกษาสามารถกำหนดตัวแบบการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 ตัวแบบการวิเคราะห์

จากตัวแบบการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของเกาะสีชัง จะสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ คือ 1. ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพ ซึ่งเป็นยุคที่ชาวบ้านในชุมชนในระยะเริ่มแรกมีระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ หากินตามธรรมชาติ อาชีพหลักของชาวบ้านก็คือ ทำประมง ปลาที่หามาได้ก็นำมาบริโภคภายในครอบครัว 2. ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคุมการผลิตเพื่อค้าขาย ซึ่งจากเดิมที่มีแต่การหาเลี้ยงเพื่อยังชีพ ก็ได้เพิ่มมาควบคุมการค้าขายมากขึ้น 3. ยุคการ

ผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม ซึ่งเป็นยุคของการขยายตัวของการทำงานที่ขรุขระและบริการ การขยายตัวของอุตสาหกรรมการขนส่ง

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจนั้น ประกอบไปด้วย 4 ปัจจัยหลัก ๆ คือ การขยายตัวของเศรษฐกิจการค้า เพราะ การขยายตัวของเศรษฐกิจช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้ามากขึ้น ด้านการขยายของนโยบายของรัฐเพราะ รัฐบาลจะปรับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศให้เติบโต ช่วยให้เกิดการกระตุ้นในการพัฒนาพื้นที่ ทั้งหมดนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ส่งผลมาสู่ปัจจุบัน และส่งผลต่ออนาคตด้านการเข้ามาของชนชั้นสูงเพราะ ในอดีตชนชั้นสูงมีอิทธิพลต่อประชาชนจึงส่งผลกระทบต่อการค้าและชีวิตและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นอย่างมาก และด้านเข้ามาของระบบเทคโนโลยี เพราะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดพัฒนาความทันสมัยและเทคโนโลยีขึ้นในปัจจุบันซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในปัจจุบันอย่างมาก เช่น โทรศัพท์มือถือที่เรียกได้ว่าเป็นปัจจัยที่ห้าของมนุษย์ก็ว่าได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะกำหนดนิยามศัพท์เบื้องต้นไว้ดังนี้

พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางเจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ความเจริญนี้จะมีมากขึ้นตามขั้นตอนของกาลเวลา และเป็นไปตามความต้องการของสังคมในแต่ละยุคสมัย

การผลิตเพื่อยังชีพ หมายถึง การผลิตปัจจัยยังชีพที่มีเป้าหมายเพื่อการกินใช้ในครอบครัวเป็นหลักโดยอาศัยแรงงานในครอบครัว และ/หรือ การแลกเปลี่ยนแรงงาน

การผลิตเพื่อขาย หมายถึง การผลิตสินค้าโดยใช้แรงงานครอบครัว เพื่อขายเอาเงินตรามาใช้ในการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค

การผลิตแบบทุนนิยม หมายถึง การผลิตเพื่อขายโดยใช้แรงงานรับจ้าง

การเข้ามาของชนชั้นสูง หมายถึง การเข้ามามีบทบาทต่าง ๆ ของชนชั้นสูงที่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของชุมชนเกาะสีชัง

การขยายตัวของเศรษฐกิจการค้า หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการขยายตัวทางการค้าที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเกาะสีชัง

การขยายตัวของนโยบายของรัฐ หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และกลไกหรือที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนเกาะสีชัง

การเข้ามาของระบบเทคโนโลยี หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางด้านเทคโนโลยี ที่มี ประโยชน์ต่อกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะทางการประกอบธุรกิจเทคโนโลยี เป็นรูปแบบ ของการประยุกต์องค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและ การให้บริการด้านต่าง ๆ ของชุมชนเกาะสีชัง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “ประวัติศาสตร์เกาะสีชัง: วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง” โดยในการดำเนินการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมืองในที่นี่จะพิจารณาหัวข้อเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ จะมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ประเภท คือ การศึกษาเอกสาร (Documentary research) การสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกตการณ์ (Observation) ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร

ในการศึกษาเอกสารผู้วิจัยมุ่งเน้นเก็บรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบผลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 เอกสารชั้นต้น (Primary data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์เป็นข้อมูลดิบ เป็นคำบอกเล่าหรือบันทึกของผู้พบเห็นเหตุการณ์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยตรง ได้แก่ บันทึกการเดินทาง จดหมายเหตุ จารึก รวมถึงสิ่งก่อสร้าง หลักฐานทางโบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ เช่น โบสถ์ เจดีย์ วิหาร พระพุทธรูป รูปปั้น หม้อ ไห พระจุฑาธุชราชฐาน ศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่ เป็นต้น

1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary data) เป็นเอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วระดับหนึ่ง และเพื่อช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เอกสารชั้นรองที่สำคัญ เช่น หอจดหมายเหตุ หนังสือพิมพ์ ตำราวิชาการ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ต กฎหมายและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การสัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์จะใช้การศึกษาแบบประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral history) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการหรือไม่มีโครงสร้าง (Informal or unstructured interview) คือ มีเพียงคำถามวิจัยเป็นแนวสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ในที่นี่จะกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นผู้นำหรือผู้อาวุโส ซึ่งมีถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมในพื้นที่ตำบลเกาะสีชังที่รู้เรื่องเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยอย่างดี ได้แก่

1. นายสมพงษ์ ฝ่องใส อายุ 73 ปี	ผู้จัดทำเว็บไซต์ประวัติศาสตร์เกาะสีชังและ
เจ้าของเกาะสีชังรีสอร์ท
2. น.ต.อนุศักดิ์ เกตุแก้ว อายุ 62 ปี	สมาชิกสภาท้องถิ่นเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง
จังหวัดชลบุรี
3. นางอุทัย คีตไส อายุ 54 ปี	สมาชิกสภาท้องถิ่นเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง
จังหวัดชลบุรี
4. นายสุเทพ สิงครา อายุ 56 ปี	อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 อำเภอเกาะสีชัง
จังหวัดชลบุรี
5. นายอนันต์ สุกกิจเจริญพงศ์ อายุ 50 ปี	อาสาสมัครรักษาดินแดนเกาะสีชัง
6. นายประเสริฐ กิจเกิด อายุ 47 ปี	ผู้ประกอบการธุรกิจรถนำเที่ยวรอบเกาะสีชัง

3. การสังเกตการณ์

ในการสังเกตการณ์จะเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลเสริมวิธีการอื่น ๆ โดยใช้กระบวนการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) คือ การสังเกตที่ผู้วิจัยจะเฝ้าสังเกตอยู่
วงนอก กระทำตนเป็นบุคคลภายนอก โดยไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมหรือใช้ชีวิตกับกลุ่มที่จะศึกษา

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลในการสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าในที่นี้จะใช้
วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาเชื่อถือและมีความเที่ยงตรง โดยใช้
วิธีการดังนี้

1. การตรวจสอบความถูกต้องโดยนำข้อมูลที่รวบรวมจากการบันทึกประจำวัน ผลการ
สัมภาษณ์มาเปรียบเทียบและตรวจสอบ โดยยึดหลักการตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์
(Triangulation) ทั้ง 3 ด้านคือ

1.1 ด้านข้อมูล (Data triangulation)

1.2 ด้านผู้วิจัย (Investigator triangulation)

1.3 ด้านวิธีการ (Methodological triangulation) ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ

1.3.1 การสัมภาษณ์ที่หลากหลาย (Triangulation) โดยเลือกผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มี
มีจุดยืนที่แตกต่างกัน เวลาแตกต่างกัน สถานที่แตกต่างกัน และแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน

1.3.2 การพาผู้อื่นไปสัมผัสสถานการณ์โดยตรง

1.3.3 การนำข้อมูลกลับไปให้คนในชุมชนรับรอง

ในการตรวจสอบข้อมูลในข้างต้นนั้นเพื่อเป็นการเสริมจุดแข็งของข้อมูลในการเก็บข้อมูลของชุมชน ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลลาดขวาง อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. การตรวจสอบโดยใช้ผู้สัมภาษณ์ที่มีจุดยืนต่างกัน เพื่อความหลากหลายของอาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงประวัติศาสตร์จะใช้การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยเริ่มจากการพรรณนาให้เห็นลำดับเหตุการณ์และวิเคราะห์เชิงสาเหตุในประวัติศาสตร์ การศึกษาความเป็นมาของมนุษยชาติหรือสังคมใดสังคมหนึ่งตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน ถึงอนาคต โดยใช้วิธีการ 3 วิธี คือ

1. วิเคราะห์เชิงแบบแผน ทั้งนี้เพื่อหากระบวนการ วิธีการและรูปแบบของการดำเนินงานขององค์กรที่มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องในการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

2. วิเคราะห์เชิงกระบวนการ เพื่ออธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว คือ เรื่องราวความเป็นมาของผู้คนในสังคมท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ ซึ่งอาจมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ศาสนา ความคิด มีวิวัฒนาการของแต่ละสังคมท้องถิ่นมายาวนานนั้น ได้หล่อหลอมให้เกิดสำนึกร่วมกันขึ้นเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกัน มีอัตลักษณ์ ศักดิ์ศรีของสังคมท้องถิ่น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของผู้คนที่มีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นร่วมกัน

3. การวิเคราะห์สาเหตุเชิงประวัติศาสตร์ (Historical method) การศึกษาความเป็นมาของมนุษยชาติหรือสังคมใดสังคมหนึ่งตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน ถึงอนาคตของเกาะสีชัง โดยศึกษาปัจจัยจากอดีตที่มีผลต่อชุมชนด้วยการจัดหมวดหมู่ตัวแปรของการวิจัยและพรรณนารายละเอียดในช่วงเวลาที่มีทั้งด้านการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีต ปัจจุบันและจนถึงอนาคต

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการนำเสนอผลงานวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์เกาะสีชัง : วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง ผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาเป็น 3 หัวข้อดังนี้

1. บริบททางประวัติศาสตร์ของกรณีศึกษาเกาะสีชัง
2. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรีในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของชุมชนเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรีในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง

บริบททางประวัติศาสตร์เกาะสีชัง

อำเภอเกาะสีชังเดิมมีฐานะเป็นกิ่งอำเภอ อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมืองสมุทรปราการ จนถึง พ.ศ. 2486 ได้โอนมาขึ้นกับอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และได้ยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2537 ในประวัติศาสตร์อำเภอเกาะสีชัง

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 หรือสมเด็จพระปิยมหาราช ทรงเสด็จแปรพระราชฐาน โดยใช้สถานที่บนเกาะสีชังเป็นที่บริหารพระราชกรณียกิจที่สำคัญในการปกครองประเทศระยะหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นที่พักอาศัย ที่ประชุมที่บริหารกิจการบ้านเมืองของหม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร อดีตนายกรัฐมนตรี และข้าราชการฝ่ายหน้า ฝ่ายใน ในครั้งนั้นด้วย ดังปรากฏหลักฐานพระนามาภิไธย ซึ่งทรงจารึกด้วยพระหัตถ์อยู่หลายแห่งในท้องที่อำเภอเกาะสีชัง เช่น ศาลาปากน้ำ ยอดเขาพระจอมเกล้าฯ และยังเป็นที่พักผ่อนรักษาพระอาการประชวรของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าในรัชกาลที่ 5 คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก หรือ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย ซึ่งทรงประสูติ ณ พระตำหนักมรกตสุทธี ในพระราชฐานบนเกาะสีชัง เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2453 (เกาะสีชัง, 2540, หน้า 1)

เกาะสีชังมีชื่อเสียงและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากเขตอ่าวเกาะสีชังเป็นท่าเทียบเรือธรรมชาติมากกว่า 200 ปี เป็นที่รู้จักกันดีในวงการนักเดินเรือทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพราะสภาพทางทะเลระหว่างเกาะสีชังและเกาะขามใหญ่ เหมาะแก่การจอดทอดสมอเรือ ทั้งลักษณะความกว้างของผิวน้ำที่ใหญ่ถึง 10 ตารางกิโลเมตร ความลึก 6-30 เมตร และมีเกาะเป็นกำบังลมอย่างดี ไร่ไพพรรณ แก้วสุริยะ (2529) กล่าวว่า การใช้พื้นที่เพื่อจอดเรือติดต่อกับ

ต่างประเทศของไทยมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี โดยหน่วยโบราณคดีได้นำกรมศิลปากร ค้นพบเรือสำเภา อับปางสันนิษฐานว่าเป็นเรือสมัยอยุธยาตอนกลาง 3 ลำ บริเวณด้านเหนือเกาะสีชัง ทั้งนี้ยืนยันได้ว่า เกาะสีชังมีความสำคัญด้านการขนส่งมาตั้งแต่สมัยอยุธยาและยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ก่อนที่เกาะสีชังเป็นสถานต่างอากาศนั้นเป็นจุดรวมของเส้นทางเดินเรือสินค้าจากฝั่งตะวันออกทะเลจีนใต้ เส้นทางค้าขายกับเมืองจีนและเมืองญวนอีกเส้นทางหนึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือสินค้าจากทิศใต้แถบช่องแคบมะละกาและมหาสมุทรอินเดียอันเป็นเส้นทางค้าขายกับมาลาอินโดนีเซีย อินเดีย ยุโรป นอกจากนี้เกาะสีชังยังมีทรัพยากรที่สวยงามทั้งทางทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

เกาะสีชังเป็นสถานที่ที่รู้จักกันมาแต่โบราณซึ่งเป็นเกาะที่อยู่ในจังหวัดชลบุรี และชุมชนเกาะสีชังเป็นรูปเป็นร่างขึ้น กลายเป็นอำเภอเกาะสีชัง ตำบลท่าเวียง ซึ่งมียอด 7 หมู่บ้าน ชุมชนเกาะสีชังแต่เดิมเป็นชุมชนประมง ต่อมานำน่าน้ำบริเวณเกาะสีชังและเกาะใกล้เคียงได้กลายเป็นที่จอดเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ เพื่อหลบคลื่นลมและเพื่อขนถ่ายสินค้าลงเรือเล็กเข้าสู่กรุงเทพฯ ทำให้ชุมชนของเกาะสีชังขยายตัวขึ้น ในปัจจุบันเกาะสีชังมีประชากรประมาณ 5,000 คน ประชากรส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมบนเกาะสีชัง มีอาชีพเป็นชาวประมงพื้นบ้าน การพัฒนาท่าเรือน้ำลึก การขนถ่ายสินค้า และการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะสีชังประกอบด้วยเกาะบริเวณน้อยใหญ่ 8 เกาะ ได้แก่ เกาะขามใหญ่ เกาะขามน้อย เกาะปรัง เกาะร้านดอกไม้ เกาะส้มป่น เกาะยายเท้า เกาะค้างคาว เกาะท้ายตาหมื่น เกาะสีชังเป็นเกาะที่ขึ้นชื่อว่าเป็นเกาะที่มีภูมิประเทศที่สวยงามเกาะหนึ่ง มีทั้งป่าเขาและทะเล และมีอากาศบริสุทธิ์เหมาะแก่การเป็นสถานที่พักผ่อนและมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและอุดมสมบูรณ์ และเป็นเกาะที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ (ระยะห่าง 117 กิโลเมตร) โดยนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปกลับได้ภายใน 1 วัน ทรัพยากรการท่องเที่ยวของเกาะมีความหลากหลายมาก เพราะนอกจากจะมีความงดงามทางทัศนียภาพและมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทธรรมชาติและ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศาสนสถานและศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี จึงทำให้เกาะสีชังเป็นแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการรองรับประชาชน นักท่องเที่ยวจากทุกสารทิศ (สำนักงานปลัดเทศบาล, 2545)

ภาพที่ 2 แผนที่แนวเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง

วัฒนธรรมประเพณี

ดังจะเห็นได้จากการสัมภาษณ์นายสมพงษ์ ผ่องใส ชาวบ้านชาวเกาะสีชัง โดยกำเนิด ซึ่งเป็นผู้ทำเว็ปไซต์ประวัติเกาะสีชัง และเป็นเจ้าของเกาะสีชังรีสอร์ทบนเกาะอีกด้วย โดยได้เล่าว่าในอดีตมีประเพณีที่เรียกว่า “ไอ้เมฆ ไอ้หมอก” ที่จะให้ชาวบ้านสองคนแต่งตัวเป็นผีและให้ชาวบ้านนำของมาเช่น ไข่ เมื่อทำพิธีเสร็จจะให้ผู้ที่แต่งตัวเป็น ไอ้เมฆ ไอ้หมอกจะต้องแย่งกันกินอาหารที่ชาวบ้านนำมาและเมื่อกินอาหารเสร็จจะให้ชาวบ้านที่ร่วมพิธีทำเป็นเอาไม้ไล่ตีไอ้เมฆ ไอ้หมอกเพื่อไล่ลงทะเลไป ถือเป็นการเล่นลี้ลับชั่วร้ายออกไปจากเกาะ (สมพงษ์ ผ่องใส, 30 มกราคม 2558, สัมภาษณ์)

ดังคำกล่าวที่ว่า

“.....ไอ้เมฆ ไอ้หมอก เป็นวัฒนธรรมความเชื่อของคนบนเกาะที่สื่อให้เห็นถึงการปิดป่า ลี้ลับชั่วร้ายภายในเกาะ.....”

อีกประเพณีหนึ่งซึ่งในปัจจุบันยังคงรักษาไว้คือประเพณี อุ้มสาวลงน้ำ เกิดขึ้นในช่วงสงกรานต์ซึ่งจะให้ผู้ชายสามารถอุ้มสาว ๆ บนเกาะลงทะเลได้ถือเป็นการสานสัมพันธ์กันภายในเกาะซึ่งถือเป็นการเล่นกิจกรรมร่วมกันเพื่อความสนุกสนาน

เกาะสีชังมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือ มีความเกี่ยวพันกันกับพระราชวงศ์จักรีตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) โดยเป็นทั้งที่พักระหว่างทางในการเสด็จพระราชดำเนินหัวเมืองฝั่งทะเลตะวันออกและเป็นที่พักฟื้นของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าอัญญาองค์เดชาวุธเพื่อรักษาพระองค์จากการประชวรตลอดจนใช้เป็นสถานที่บริหารราชการในบางครั้ง นอกจากนี้มีความสำคัญดังกล่าวแล้วในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) พระองค์ยังได้โปรดกรุณาให้ก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น พระจุฑาธุชราชฐาน วัดอัญญาคนิมิต สะพานอัญญาองค์ อัญญาองค์ประภาคาร ศิลาจารึก เป็นต้น ซึ่งสิ่งก่อสร้างเหล่านี้เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีคุณค่าของเกาะสีชัง (บัณฑิต จุลาสัย, 2540, หน้า 6-8)

ภาพที่ 3 สะพานอัญญาองค์ประภาคาร

ความเชื่อ

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนบนเกาะสีชัง คือ เจ้าพ่อเขาใหญ่ โดยมีการเล่าถึงอภินิหารของท่านที่ช่วยนักท่องเที่ยวที่จมน้ำจากเรือล่มที่เล่าว่าเมื่อมีพายุมาทำให้เกิดเรือรับส่งนักท่องเที่ยวล่มจมทั้งลำแต่มีผู้หญิงคนหนึ่งรอดมาได้และได้เล่าว่ามีคนผมยาวลงมาช่วยดันเขาให้ลอยขึ้นมาจากน้ำทำให้รอดชีวิตกลับมาได้และนางอุทัยยังเล่าถึงความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อเขาใหญ่อีกว่า (อุทัย ดีสดีไส, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2558)

“.....งานกินเจของทุกปีจะมีประชาชนกลุ่มหนึ่งมาช่วยกันล้างจานจากคนที่มากินเจ เนื่องจากได้ขอพรจากเจ้าพ่อเขาใหญ่ไว้ว่าถ้าชีวิตดีขึ้น ค่าขายเจริญรุ่งเรืองจะมาช่วยงานทุกปี.....” จึงทำให้เป็นที่เลื่อมใสของชาวบ้านบนเกาะและคนนอกเกาะที่ได้ยินเสียงล่ำลือในความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อเขาใหญ่

ภาพที่ 4 เจ้าพ่อเขาใหญ่

ซึ่งจะเห็นได้ว่าเจ้าพ่อเขาใหญ่มีความสำคัญเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับชาวบ้านที่เกาะสีชัง ดังในการเมื่อถึงหน้าทำประมงแล้วเกิดพายุลมแรงไม่สามารถไปออกเรือประมงหาปลาได้ ชาวบ้านก็จะไปขอพรให้ออกสามารถออกเรือหาปลาได้เยอะ ๆ และจากการสัมภาษณ์จึงได้รู้ถึงความเชื่อในการไหว้เจ้าป่าเจ้าเขาที่ชาวบ้านเกาะสีชังจะบนบานสานกล่าวว่าจะขอให้ปีนี้ทำประมงได้เงินดีถ้าสมดังปรารถนาชาวบ้านจะนำของมาถวายเป็นการขอบคุณเจ้าป่าเจ้าเขา

จากความเชื่อในเรื่องของเจ้าพ่อเขาใหญ่จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีนักท่องเที่ยวที่มาจากเกาะสีชังเนื่องจากความศรัทธาของท่าน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงพลาดไม่ได้ที่จะมาขอพรและไหว้สักการะศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนเองปรารถนา

ภาพที่ 5 พระจุฑาธุชราชฐาน

ที่ตั้งและอาณาเขต

เกาะสีชัง ตั้งอยู่บริเวณอ่าวไทยอยู่ห่างจากศรีราชา 12 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดชลบุรี 39 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพฯ 117 กิโลเมตร มีฐานะเป็นอำเภอขึ้นอยู่กับจังหวัดชลบุรี รวมเนื้อที่ 17,239 หรือประมาณ 18 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 11,250 ไร่ ประกอบด้วยเกาะบริวาร 8 เกาะ คือ เกาะขามใหญ่ เกาะขามน้อย เกาะปรัง เกาะร้านดอกไม้ เกาะยายท้าว เกาะท้ายค้างคาว เกาะท้ายตาหมื่น เกาะสำปันย้อ มีเนื้อที่รวมทั้งหมดประมาณ 25 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	จรดทะเลเขตอำเภอเมือง	จังหวัดสมุทรปราการ
ทิศใต้	จรดทะเลเขตอำเภอบางละมุง	จังหวัดชลบุรี
ทิศตะวันออก	จรดทะเลเขตอำเภอศรีราชา	จังหวัดชลบุรี
ทิศตะวันตก	จรดทะเลเขตอำเภอบ้านแหลม	จังหวัดเพชรบุรี

ภูมิประเทศสภาพพื้นที่ และภูมิอากาศ

อำเภอเกาะสีชังมีสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะโดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา โขดหิน และหาดทราย มีพื้นที่ทำการเพาะปลูกเพียงเล็กน้อย ไม่มีแหล่งน้ำ ลำธารและหนองบึง บริเวณที่เป็นจุดสูงสุดคือ บริเวณเขาใหญ่ ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของเกาะสีชัง โดยมีความสูงประมาณ 192 เมตร ทั้งนี้สภาพของเกาะสีชังจะมีความสูงและความลาดชัน ดังนี้

ตารางที่ 1 ความสูงจากระดับน้ำทะเลของเกาะสีชัง

ความสูงจากระดับน้ำทะเล (เมตร)	ครอบคลุมพื้นที่ (%)
0 – 50	67
50 – 100	26
100 – 150	6
150 เมตรขึ้นไป	1

ตารางที่ 2 ความลาดชันของเกาะสีชัง

ความลาดชัน (%)	ครอบคลุมพื้นที่ (%)
ต่ำกว่า 10 %	30 %
10 – 20 %	26 %
เกิน 20 %	44 %

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมมี 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน	ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงมิถุนายน
ฤดูฝน	ตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม

ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ (นิตี สุนทรวิเศษ, 2543, หน้า52-58)
การคมนาคม

เกาะสีชังมีการคมนาคมติดต่อกับภายนอกโดยเฉพาะกับอำเภอศรีราชาด้วยเรือโดยสารข้ามฟากรับจ้างบริการทุกวัน โดยออกจากท่าภานุรังษี (ท่าบน) และท่าเทววงษ์ (ท่าล่าง) อำเภอเกาะสีชัง ไปอำเภอศรีราชาทุก 1 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 06.00 – 18.00 น. ออกจากท่าเรือเกาะลอยอำเภอศรีราชาไปอำเภอเกาะสีชังทุก 1 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 07.00 – 20.00 น. (ข้อมูลทั่วไปของเกาะสีชัง, 2558)

สำหรับการคมนาคมภายในเกาะสีชังจะมีรถจักรยานยนต์และรถสามล้อเครื่องโดยสารรับจ้างบริการอยู่ทั่วไป ทั้งนี้ บนเกาะสีชังมีถนนทางหลวงท้องถิ่นทั้งหมด 8 สาย ระยะทางทั้งหมด 8.104 กิโลเมตร (ไม่มีถนนสายใดยาวเกิน 5 กิโลเมตร)

สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

การสื่อสารและโทรศัพท์ จำนวน 522 เลขหมาย แยกเป็น โทรศัพท์พื้นฐาน 500 เลขหมาย โทรศัพท์สาธารณะ 22 เลขหมาย

กระแสไฟฟ้าที่ใช้อยู่ดำเนินการ โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคด้วยเครื่องยนต์ดีเซลกำลังผลิต 630 กิโลวัตต์และส่งกระแสไฟฟ้าตลอดวัน

ปัจจุบันอาคารบ้านพักอาศัยส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชุมชนหลักที่อยู่บริเวณตลาดท่าบนและตลาดท่าล่างจะมีกระแสไฟฟ้าอย่างทั่วถึงประมาณ 1,633 ครอบครัวย

การปกครอง

เกาะสีชังเป็นกิ่งอำเภอเมือง พ.ศ. 2479 ขึ้นกับเขตการปกครองของอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จนถึง 2486 กระทรวงมหาดไทยได้โอนมาขึ้นกับเขตการปกครองของอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และได้ยกฐานะเป็นอำเภอเกาะสีชัง ในปี 2537 ประกอบด้วยหนึ่งตำบล คือ ตำบลท่าเทววงษ์ แบ่งเป็น 7 หมู่บ้าน โดยหมู่ที่ 1-6 อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังมีเนื้อที่ประมาณ 18 ตารางกิโลเมตร ส่วนหมู่ที่ 7 ตั้งอยู่บนเกาะขามใหญ่อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเทววงษ์ รวมเนื้อที่การปกครองทั้งอำเภอ 25 ตารางกิโลเมตร

การปกครองท้องถิ่นปัจจุบันนายดำรง เกตรา เป็นนายกเทศมนตรีตำบลเกาะสีชัง ซึ่งนายดำรงเป็นคนพื้นที่เกาะสีชัง ในอดีตมีอาชีพประมงแต่ได้รับความนับถือจากชาวบ้านส่วนใหญ่บนเกาะจึงได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรีมาหลายสมัย และจากการที่ได้รับเลือกและทำประโยชน์ให้กับเกาะสีชังมาเป็นเวลานานจึงทำให้มีอำนาจบนเกาะสีชังซึ่งเห็นได้จากผู้ที่ทำงานในเทศบาลเกาะสีชังส่วนใหญ่จะนามสกุลเกตรา ซึ่งเป็นนามสกุลเดียวกับท่านนายกเทศมนตรี (อนุศักดิ์ เกตุแก้ว, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2558)

การจับจองที่ดินและกรรมสิทธิ์ที่ดิน

ที่ดินหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐสามารถนำมาจัดให้ประชาชนได้ แบ่งตามประเภทที่ดิน เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ที่ดินของรัฐ

1.1 สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งรวมถึงทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งมีไว้เพื่อสาธารณะประโยชน์หรือสงวนไว้ซึ่งประโยชน์ร่วมกัน เช่น ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ที่ดินที่มีเวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินไทยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

1.2 พื้นที่ป่า ที่ดินประเภทนี้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าไปมีบทบาทในการจัดการที่ดิน ได้แก่ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ สำนักงานปฏิรูปที่ดิน เพื่อการเกษตรกรรม กรมป่าไม้ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งเข้าดำเนินการโดยอาศัยอำนาจของกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2. ที่ดินเอกชน

การจัดที่ดินของเอกชนของเอกชนเป็นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น สำหรับงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นหน่วยงานที่เข้าดำเนินการในส่วนนี้ได้โดยดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย (นิติ สุนทรวิเศษ, 2543, หน้า 44)

ตำนานแห่งการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ที่ดินบนเกาะสีชัง เริ่มครั้งแรกเมื่อเจ้าพระยาบรมราชปิ่น สุขุม มีดำริที่จะให้ตั้งโรงงานปูนซีเมนต์แห่งแรกขึ้นในไทย มหาภิรมย์ (ทอง หงส์ลัดดากรมัก) ได้รับบัญชาจากเจ้าพระยาให้ติดตามอยู่ในขบวนของเจสเป็นเช่น ผู้รับว่าจ้างสำรวจแหล่งหินปูนทั่วประเทศไทยเพื่อใช้เป็นแหล่งวัตถุดิบ และหาที่ตั้ง โรงงานปูนแต่เมื่อ โรงงานปูนซีเมนต์ไทยไม่เลือกเอาเกาะสีชังเป็นที่ตั้งโรงงานและแหล่งวัตถุดิบ มหาภิรมย์ก็เริ่มจับจองที่ดินบนเกาะสีชัง เกาะท้ายค้างคาว เกาะยายท้าว อ่าวกะสี (อ่าวอุดมในปัจจุบัน) และแหลมฉะบั้งทันที พร้อมทั้งทำมาหากินบนเกาะตั้งแต่นั้นและเริ่มรวบรวมที่ดินทั้งบนเกาะและที่ฝั่ง ที่ไหนจึงจองได้ก็จับจอง มหาได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง

แต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 ทำให้มหาภิรมย์ต้องต่อสู้กับผู้ถือสิทธิพลทางการเงินและการเมือง ทำให้ต้องมีเรื่องราวฟ้องร้องขึ้นศาล ซึ่งในที่สุดฝ่ายหงส์ลัดดากรมักก็ชนะเพราะความรอบคอบที่มหาภิรมย์ได้เก็บหลักฐานไว้ทุกชิ้นทุกส่วนที่เกี่ยวกับเกาะสีชัง ไว้หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบ ครอบครัวนี้ก็ถูกไล่ที่ ต้องมาอาศัยที่วัดเลียบซึ่งคับแคบ

ในเวลาต่อมากิจการค้าหินได้เจริญเติบโตมาก ๆ เมื่อหินขาดตลาดเนื่องจากเกิดโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ของรัฐบาล เช่นกรมโยธาเทศบาล บริษัทธรรมากร กรมทางหลวง และการทำเรือที่คลองเตย ความได้เปรียบในเชิงค่าขนส่งจากเกาะสีชังถึงกรุงเทพฯ ที่ถูกกว่าหินจากราชบุรีและ

สระบุรีผู้มีพระคุณอย่างสูงที่ทำให้ตระกูลหงส์दारมภ์ได้ก่อขึ้นอย่างมั่นคงได้ในกิจการค้าห็นก็คือ เจ้าคุณพระยาประสาธาตุการ ซึ่งบริหารงานกรมวิทยาศาสตร์ เป็นผู้ออกหนังสือรับรองว่าคุณภาพ หินเกาะสีซังสามารถใช้งานก่อสร้างได้ เพราะเมื่อก่อนทางการไม่ยอมให้ใช้หินเกาะสีซังไปผสม คอนกรีตก่อสร้าง โดยอ้างว่าเป็นหินเค็มบนเกาะในทะเล

นอกจากนั้น คุณหญิงประสาธาตุการ (คุณหญิงวาด ประณี) ยังให้ความอุปถัมภ์ด้าน เงินทุนด้วย เพราะการเสนอขายหินแก่กรมกองต่าง ๆ ของหน่วยราชการ ต้องประมูลหรือประกวด ราคาและต้องมีเงินประกันซอง นอกเหนือจากเงินหมุนเวียนจ่ายค่าขนส่งและค่าแรงงานต่อมา การค้าห็นได้เติบโตใหญ่ จนมีการตั้งโรงโม่หินที่แหลมมู เกาะสีซังและขยายกิจการโรงโม่หินที่เกาะ ท้ายค้างคาว แล้วย้ายมาสร้างใหม่ที่บางนางเกร็งสมุทรปราการ ในที่ดินของตระกูล นอกจากนั้นยัง ได้รับสัมปทานระเบิดหินและตั้งโรงโม่หินที่เขาอ้ายसान อำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี เพราะค่า ขนส่งจากเกาะสีซังแพงกว่าหินจากราชบุรีและสระบุรีเสียแล้ว เนื่องจากการตัดถนนเพชรเกษม และถนนพหลโยธินที่สะดวกและประหยัดต้นทุนในการขนส่งด้วยรถบรรทุก

แต่ในปี 2523 ทางกรมยกเลิกสัมปทานระเบิดหินของหงส์दारมภ์ ตามนโยบายที่ผู้ว่า ราชการจังหวัดที่ต้องการสนับสนุนสำนักหุบผาสวรรค์เป็นศูนย์รวมศาสนาต่าง ๆ และขยายอาณา เขตถึงโรงโม่หินทำให้ต้องขายกิจการเป็นหนี้แบงก์ถึง 4 ล้านซึ่งลงทุนในเครื่องจักรหลังจากได้รับ สัมปทานครั้งสุดท้าย

อย่างไรก็ตามแม่เสียง (มารดาหมากิม) กับบุตรชายคนที่สามคือทองมา หงส์दारมภ์ ได้ ตั้งบริษัทรับเหมาก่อสร้าง “บริษัทเอเชียอุตสาหกรรม” โดยมีน้องชายคือ ดร. ทองฉัตร หงส์दारมภ์ และเพื่อน ๆ น้องคือ ดร.อาณัติ อาภาภิรม สงบปานดอกไม้ ที่เรียนทางวิศวกรรมมาช่วยในโครงการ ก่อสร้างสะพาน ถนนหนทางและท่อระบายน้ำจนกระทั่งสามารถล้างหนี้สินแบงก์หมด

ทองศรี คำภู ฦ อุษยา ได้บันทึกเล่าไว้จากแผ่นดินผืนแรกบนเกาะสีซังที่หมากิมได้สั่ง สมจับจองเป็นเจ้าของจวบจนกระทั่งปัจจุบันสายเลือดแห่งแดนดัลอร์ดก็ยังคงถึงรุ่นหลานตระกูล หงส์दारมภ์ก็ยังคงปรากฏให้เห็นเป็นความต่อเนื่องแห่งประวัติศาสตร์จารึก (การจับจองที่ดินและ กรรมสิทธิ์ที่ดิน, 2558)

เกาะสีซังมีลักษณะพื้นที่เป็นเกาะและโหนดหินจึงมีสภาพชุมชนเกาะตัวตามที่ราบชายฝั่ง และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่าง ๆ เช่น ประเภทที่อยู่อาศัย ประเภทพาณิชยกรรม ประเภท สถาบันการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ ในปัจจุบันได้มีการออกเอกสารสิทธิ์ให้แก่ราษฎร ดังนี้

ตารางที่ 3 การออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินบนเกาะสีชัง

ลำดับที่	เอกสารที่ดิน	จำนวนที่ดิน (แปลง)	คิดเป็นเนื้อที่ (ไร่)	หมายเหตุ
1.	โฉนด	548	1,195	
2.	ส.ค. 1	11	514	
3.	ภ.บ.ท. 5	674	2,386	
4.	น.ส.ถ.	16	354	
5.	ที่ดินสาธารณประโยชน์ ประจำตำบลและหมู่บ้าน	2	1	ยังไม่ได้ขึ้น ทะเบียน

ทรัพยากรน้ำ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็น โขดหินมีความลาดชัน และมีหน้าดินบางมาก พื้นที่แห้งและกันดาร ไม่มีแหล่งน้ำผิวดินตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง และไม่มีแหล่งน้ำใต้ดิน จะมีเพียงแหล่งน้ำเล็ก ๆ ที่เกิดจากปริมาณน้ำฝนที่ไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำกว่า เนื่องจากภูมิประเทศเป็นภูเขาพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหินและมีความชันมาก จึงทำให้น้ำฝนไหลในลักษณะเป็นน้ำไหลล้นไปตามพื้นที่ผิวอย่างรวดเร็ว น้ำฝนจึงไม่สามารถซึมผ่านลงใต้ดินได้ น้ำจะไหลตามโขดหินแผ่นใหญ่ในแนวระนาบหรือเอียงผ่านพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นหุบเขาหรือหลืบหินต่าง ๆ บางส่วนจะไหลรวมตัวตามแอ่งต่าง ๆ เกิดแอ่งน้ำขนาดเล็กหลายแห่ง เช่น ที่บ่อโพธิ์ในเขตพระราชวังเดิม แต่มีปริมาณเก็บกักไม่มากนัก ไม่สามารถนำมาเพื่อใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภคได้เพียงพอ และชาวบ้านส่วนใหญ่จะใช้น้ำฝนเพื่อการอุปโภค บริโภคเพียงอย่างเดียว มีเพียงแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพียงหนึ่งแห่ง คือ อ่างเก็บน้ำเกาะสีชังซึ่งสามารถบรรจุน้ำได้ 90,000 ลูกบาศก์เมตร ปัจจุบันชำรุดไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่

เกาะสีชังไม่มีแหล่งน้ำสำหรับผลิตน้ำประปาและขณะนี้ยังไม่มี การสำรวจหาแหล่งน้ำใต้ดินมาใช้ ทั้งนี้ น้ำจืดส่วนใหญ่จะได้จากน้ำฝนที่กักเก็บ โดยถังกักเก็บน้ำซึ่งกระจายอยู่ทั่วเกาะสีชัง

ในปัจจุบันบริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) หรือ EAST WATER ดำเนินการผลิตน้ำประปาจากน้ำทะเลด้วยระบบ RO (REVERSE OSMOSIS) (ข้อมูลทั่วไปของเกาะสีชัง, 2558)

ประวัติศาสตร์ของชุมชนเกาะสีชังในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง

จากการศึกษาเอกสารวิชาการ งานวิจัย รวมทั้งบทความทางวิชาการ ผู้วิจัยพบว่า พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของอำเภอเกาะสีชังสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ ดังต่อไปนี้

1. ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพ
2. ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่การผลิตเพื่อค้าขาย
3. ยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม

ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพ

การผลิตเพื่อการยังชีพเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคแก่ผู้ผลิตเอง ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อจำหน่ายเป็นรูปแบบการผลิตอย่างง่ายที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์มีการใช้แรงงานในครัวเรือนไม่มีต้นทุนในการผลิตจึงทำให้ได้การผลิตที่ต่ำและเพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวันเท่านั้น

การก่อรูปพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของอำเภอเกาะสีชังในยุคดั้งเดิมนั้น จากเอกสาร ผู้วิจัยพบว่า พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของอำเภอเกาะสีชังเริ่มก่อรูปขึ้นในปี พ.ศ. 2365 ซึ่งการค้าทางทะเล ได้นำนายจอห์น ครอว์เฟิร์ด ราชทูตอังกฤษและคณะ เดินทางผ่านมายังเกาะสีชัง เมื่อปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โดยครอว์เฟิร์ดพักอาศัยอยู่ที่เกาะสีชัง ได้เดินสำรวจและบันทึกสภาพภูมิประเทศ พันธุ์พืช สัตว์ ธรณีสัณฐาน ตลอดจนชุมชนท้องถิ่นไว้อย่างละเอียด ตลอดจนชุมชนท้องถิ่น

การทำไร่ ทำสวน

เนื่องจากในอดีตยังไม่มีเครื่องจักร ชาวบ้านอยู่กันอย่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้นในการทำอะไรร่างไร ก็ใช้แรงงานภายในครัวเรือนจึงทำให้ไม่สามารถผลิตหรือปลูกอะไรได้จำนวนมากและจากการที่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเกาะมีน้ำจืดน้อยจึงสามารถปลูกได้เพียงบางชนิดเท่านั้น (นิติ สุนทรวิเศษ, 2543, หน้า 60-65)

สำหรับเกาะสีชังนั้น ครอว์เฟิร์ดพบร่องรอยการทำไร่คราม พริก และมัน ทางตอนใต้ของเกาะ ถัดขึ้นมา สันนิษฐานว่าบริเวณที่เป็นแหลมวังในยุคต่อมาครอว์เฟิร์ดพบศาลาหลังคามุงกระเบื้องหลังหนึ่ง จากศาลานี้มีทางเดินวกเวียนไปในป่านำไปสู่ตาน้ำจืดสองที่ ที่หนึ่งมีพระเจดีย์ยี่สิบ ซึ่งครอว์เฟิร์ดสันนิษฐานว่าเป็นที่สำหรับชาวเรือมานมัสการ นอกจากนี้ ครอว์เฟิร์ดยังพบชายหญิงชราคู่หนึ่งทำไร่อยู่บริเวณที่ราบกลางป่ากลางเกาะ ซึ่งสันนิษฐานว่าอาจเป็นบริเวณที่ภายหลังเรียกกันว่า ไร่ล่าง ครอว์เฟิร์ดกล่าวว่าชายหญิงคู่นี้อายุราว 70 ปี ฝ่ายชายเป็นคนจีน ฝ่ายหญิงเป็นคนลาว ปลูกข้าว โปด มัน มันฝรั่ง พริก แตงกวา และกล้วย ส่วนเกาะขาม ครอว์เฟิร์ดพบหมู่บ้านชาวประมงประมาณ 10 – 12 หลังคาเรือน มีการปลูกข้าว โปด แตงกวา น้ำเต้า และกล้วย ตามบันทึกของครอว์เฟิร์ด ชุมชนบนเกาะสีชังในช่วงต้นรัตนโกสินทร์นั้น เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีแหล่งน้ำจืดจำกัด ทำไร่

และจับปลา มีวัฒนธรรมผสมผสาน โดยในยุคนี้เป็นแบบการหาเพื่อเลี้ยงชีพภายในครอบครัว เท่านั้นมีการนำพืชผักและอาหารทะเลมาใช้เป็นอาหารในการดำรงชีวิตและนำอาหารที่เหลือมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้าน หรือแลกข้าวสาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ (พีรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า17-18)

การทำประมง

ราษฎรส่วนใหญ่ของชาวเกาะสีชัง ประกอบอาชีพประมง ได้แก่การทำเรือไค้จับ ปลาหมึก และปลาทู(เรือปั่นไฟฟ้า) เรืออวนลาก ตกปลา ตักลอบปลา และปลาหมึก ฯลฯ คิดเป็น ร้อยละ 70 ของอาชีพอื่น ๆ รองลงมาเป็นการค้าขายรายย่อย ขายสินค้าต่าง ๆ บริเวณตลาด “ท่าบน” และ ตลาด “ท่าล่าง” และขายสินค้าตามเรือบรรทุกสินค้าที่จอดทอดสมอบริเวณหน้าเกาะ และ บริเวณหลังเกาะ ประมาณร้อยละ 15 รับจ้างทั่วไปและย่อยหิน ประมาณร้อยละ 15 สำหรับการ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีน้อยมาก หรือเกือบจะไม่มีเลยเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็น โขดหิน ประกอบกับไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ (นิติ สุนทรวิเศษ, 2543, หน้า 65)

ซึ่งเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงในยุคการผลิตเพื่อการยังชีพระยะเริ่มแรกมีการผลิตที่ต่ำ เนื่องจากมีกระบวนการผลิตที่เรียบง่าย หาได้ในธรรมชาติและใช้แรงงานของคนภายในครอบครัว จึงทำให้ได้ผลผลิตที่น้อยจึงเพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือนเท่านั้น ซึ่งถ้ามีผลผลิตเหลือ บางส่วนก็จะนำมาแบ่งปันกับเพื่อนบ้านและมีการแลกเปลี่ยนอาหารและเครื่องนุ่งห่มที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต อาชีพหลักของชาวบ้านก็คือ ทำประมง ปลาที่หามาได้ก็จะนำมาบริโภคภายใน ครอบครัวและถ้าเหลือจากการบริโภคก็จะนำมาแบ่งปันเพื่อนบ้านในละแวกใกล้เคียงและมีการ แลกเปลี่ยนอาหาร ข้าว และเครื่องนุ่งห่มซึ่งกันและกัน เช่น มีการนำเอาปลาที่หาได้ไปแลกกับ เสื้อผ้าที่ชาวบ้านไปซื้อมาจากบนฝั่งหรือแต่ละบ้านจะทำกับข้าวมาคนละอย่างแล้วนำมาแบ่งกันใน บริเวณใกล้เคียงดังคำสัมภาษณ์ของนายอนันต์ สุกกิจเจริญพงศ์ที่กล่าวว่า

“.....ในอดีตชาวบ้านส่วนใหญ่จะหาปลาเมื่อหาปลามาได้ก็นำมาทำกับข้าวแล้วก็มาแบ่ง กันกิน กับญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านใกล้เคียง.....”

และในยุคนี้มีการเข้ามามีบทบาทของชนชั้นสูงและกลุ่มเจ้าที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ของชุมชนเกาะสีชังที่สะท้อนให้เห็นจากการสัมภาษณ์ของ นายสมพงษ์ ผ่องใส ซึ่งเป็นคนในชุมชน เกาะสีชังมาแต่กำเนิด นายสมพงษ์ได้กล่าวว่าคุณพ่อของเขาเป็นชาวเกาะสีชังโดยกำเนิดและได้เล่า เรื่องในอดีตให้ฟัง จึงได้ทราบว่ากลุ่มเจ้าได้เข้ามาเพื่อเป็นที่พักผ่อน และรักษาพระอาการประชวร ของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอชั้นเจ้าฟ้าและในบางครั้งก็ได้ใช้เกาะสีชังเป็นที่บริหารราชการและการ เข้ามามีบทบาทของกลุ่มเจ้าจึงส่งต่อการพัฒนาเกาะสีชังซึ่งเริ่มตั้งแต่รัชกาลที่ 4 และคุณพ่อของนาย สมพงษ์ก็ได้เล่าเรื่องราวในอดีตกาลซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ของเกาะสีชังให้ฟังตั้งแต่ในอดีตช่วงเวลา

ก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 ว่าประชากรดั้งเดิมบนเกาะสีชังนั้นมีการใช้เรือประมงขนาดเล็กมาใช้ในการหาปลาโดยใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน และมีการพึ่งพากันของคนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่เช่นช่วยกันหาปลาหรือทำสวนผักเล็ก ๆ นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่าการทำประมงของผู้คนในสมัยก่อนนั้นเปรียบเสมือนคนที่ทำนา เนื่องจากบริเวณริมชายฝั่งรอบเกาะจะมีการตกปลาโดยจะใช้ตาข่ายที่มีลักษณะเป็นเป็นสี่เหลี่ยมที่ปัจจุบันเรียกว่า การยกยอ นั้นเอง

ดังคำพูดที่ว่า “.....สมัยก่อน ร.5 มีการทำประมงเล็ก ๆ ตกปลาโดยใช้ตาข่ายเหมือนการยกยอในปัจจุบัน.....”

ภาพที่ 6 การยกยอหาปลา

ภาพที่ 7 การพายเรือหาปลา

นางอุทัย ดิสดใส เป็นคนในชุมชนเกาะสีชังมาแต่กำเนิด โดยนางอุทัยได้เล่าถึงเรื่องราวในอดีตกาลซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ของเกาะสีชังให้ฟังว่า ในสมัยก่อนประชากรบนเกาะสีชังจะมีอาชีพหลักและเป็นอาชีพดั้งเดิมก็คือ การทำประมง โดยจะมีการจับอวนลากปลาทั้งและเริ่มมีการ

ออกเรือหาปลา เมื่อมีการจับปลาได้แล้ว พวกเขาก็จะนำมาแบ่งปันกันในหมู่เครือญาติและบ้านใกล้เคียง

ดังคำพูดที่ว่า“.....การออกเรือหาปลาในอดีตมีเพื่อนำมากินกันในครัวเรือนและแบ่งเพื่อนบ้าน.....”

ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่การผลิตเพื่อค้าขาย

ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่การผลิตเพื่อค้าขาย ซึ่งจากเดิมที่มีการผลิตที่ต่ำหาเลี้ยงเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนแต่ต่อมาเมื่อมีการขยายตัวของการค้าระหว่างราชอาณาจักรทำให้มีผู้คนแวะเวียนมาที่เกาะสีชังเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ชุมชนชาวเกาะสีชังเริ่มที่จะทำการค้าทำให้มีการผลิตที่เพิ่มมากขึ้นจากเดิมทำให้มีผลผลิตเหลือที่จะนำมาค้าขายเพื่อเพิ่มรายได้

โดยยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่การผลิตเพื่อค้าขายเริ่มขึ้นใน พ.ศ. 2400 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวการคมนาคมทางทะเลมี การพัฒนาเนื่องจากการขยายตัวของการค้าระหว่างราชอาณาจักรสยามกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเริ่มตกเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจตะวันตกชาติต่าง ๆ ประกอบกับนวัตกรรมเทคโนโลยีเรือกลไฟสมัยใหม่ ทำให้เจ้านายขุนนางสยามสามารถต่อเรือกลไฟใช้เดินสมุทร ตามเส้นทางเดินเรือชายฝั่งที่มีมาแต่ก่อน สามารถเดินทางได้รวดเร็วขึ้นโดยไม่ต้องรอลมประจำอย่างสมัยโบราณ ด้วยพัฒนาการทางคมนาคมดังกล่าว เกาะสีชังจึงเริ่มมีบทบาทใหม่ในฐานะ สถานที่พักผ่อนตากอากาศ อันเป็นส่วนสำคัญของการเดินทางเพื่อเปลี่ยนอากาศ อันเป็นคตินิยมใหม่ที่เจ้านายและขุนนางสยามรับมาจากมิชชันนารีชาวตะวันตก (พีรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า 17-18)

โดยยุคของการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขายได้มีจุดเริ่มต้นจาก รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพัฒนาแผนที่ทะเลของเกาะสีชัง รัฐบาลสยามได้ว่าจ้างกัปตันลอฟตัส สํารวจทำแผนที่อ่าวไทย ทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกสำหรับฝั่งตะวันออกนั้นปรากฏหลักฐานว่าใน พ.ศ. 2420 กัปตันลอฟตัสได้ให้นายเฮนรี อาลบาสเตอร์ สํารวจหินใต้น้ำตามแนวเส้นทางเดินเรือชายฝั่ง ตั้งแต่เกาะสีชังไปจนถึงปากน้ำจันทบุรี เมื่อการเดินทางเรือสะดวกขึ้น ด้วยแผนที่เดินเรือที่ทันสมัย ชาวตะวันตกในพระนครก็เริ่มสนใจลงทุนพัฒนาเกาะสีชัง โดยรายแรกที่ปรากฏหลักฐาน ได้แก่ นายกอดเต พ่อค้าชาวเยอรมันที่มีกิจการค้าขายในกรุงเทพฯ ขณะนั้น ก็ได้เริ่มเข้ามาที่เกาะสีชังเพื่อคิดที่จะทำธุรกิจการค้า

โดยใน พ.ศ. 2424 นายกอดเตได้ทำหนังสือขอซื้อที่ดินบนเกาะสีชังจากทางรัฐบาลสยามเป็นพื้นที่ถึงพันไร่ เพื่อปลูกต้นกาแฟ เมื่อทางรัฐบาลสยามได้พิจารณาไตร่ตรองดูแล้ว ก็ตัดสินใจปฏิเสธคำขอของนายกอดเต ทั้งนี้รัฐบาลสยามย่อมทราบถึงศักยภาพในการพัฒนาของเกาะสีชังว่ามีมากกว่าทำไร่กาแฟของนายกอดเตถึงแม้จะไม่สามารถทำไร่กาแฟได้ แต่นายกอดเตก็มีได้ละเลยความ

พยายาม จึงได้ร่วมลงทุนกับขุนศรีรักษา สร้างโรงแรมเรือนฝากระดาน หลังคามุงจากตั้งอยู่หน้าวัด เกาะสีซัง อย่างไรก็ตามก็ดีเนื่องจากที่ดินบนเกาะสีซังทั้งหมดนั้นถือว่าเป็นที่หลวง ขึ้นเมืองสมุทรปราการ อันมีกรมท่ากำกับดูแล เมื่อเสนาบดีกรมท่าทราบเรื่อง โรงแรมของนายกอบเต จึงได้แจ้งกอบเตว่ากอบเต ไม่มีสิทธิปลูกเรือนนั้น โดยไม่ได้รับอนุญาต และในที่สุดกอบเตจึงขายเรือนนั้นให้แก่รัฐบาลสยาม เป็นเงินหนึ่งพันบาท (พิรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า 17-18)

นอกจากนี้เมื่อเกาะสีซังมีการกสิกรรมและโรงแรมแล้ว ชาวตะวันตกยังสนใจลงทุน เกี่ยวกับการเดินเรือที่เกาะสีซัง โดยใน พ.ศ. 2425 ห้างยูเกอซิกแอนกัมปนี อันเป็นห้างฝรั่งเศสใหญ่ ในพระนคร ได้ทำเรื่องขออนุญาต “ปลูกโรงกุดัง และทำสะพานให้เรือกำปั่นเทียบขนขึ้นได้เมื่อเรือ เทียบเข้ามากรุงเทพฯ ไม่ได้ และสร้าง โรงเก็บถ่านหิน” เพื่อประสงค์ให้เรือรับถ่านศิลาใช้ได้โดยง่าย ถ้าได้ดังประสงค์แล้ว จะได้บรรทุกสินค้าในต้นคอนได้มากขึ้น และเป็นที่ยำรุงการค้าขายด้วย” ซึ่ง เมื่อทางรัฐบาลสยามพิจารณาก็ตกลงอนุญาต เนื่องด้วยเห็นว่าไม่ได้ต้องการที่มากมาอย่างคราวกอบเตทำไร้กาแพ ทั้งกิจการของห้างยูเกอซิกยังมีหุ้นส่วนชาวสยาม คือ หลวงอินทรมนตรีศรีจันทร์ กุมาร อีกด้วยจึงน่าไว้วางใจกว่า ขณะที่เอกชนชาวตะวันตกเริ่มสนใจพัฒนาพื้นที่เกาะสีซังด้วย โครงสร้างกสิกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ดังที่กล่าวมาข้างต้น ทางรัฐบาลสยามก็เริ่ม พัฒนาพื้นที่เกาะไปพร้อม ๆ กัน โดยการพัฒนาในช่วงต้นนั้นมีการทำเป็นผู้รับผิดชอบ มี วัตถุประสงค์หลักที่จะพัฒนาอ่าวเกาะสีซังให้เป็นท่าเรือที่ทันสมัย

โดยในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2427 กัปตันลอฟตัสได้สำรวจทำ แผนที่อ่าวสีซังและบริเวณ โดยรอบอย่างละเอียดเป็นครั้งแรก ซึ่งกัปตันลอฟตัสได้กราบบังคมทูล เสนอต่อรัชกาลที่ 5 ว่า “อ่าวสีซังเป็นท่าเรือจอดอันมีราคาแห่งหนึ่ง ควรจะต้องกำหนดเขตแดน บอกรให้ทราบทั่วกัน ” ทั้งนี้ขณะนั้นที่เกาะสีซังมีท่าเทียบเรือ ทำด้วยศิลาทึบในทะเลอยู่แล้ว แต่ ขอบเขตน่านน้ำที่จอดเรือได้ยังไม่ชัดเจน

จะเห็นว่าประวัติศาสตร์เกาะสีซังในช่วง พ.ศ. 2400 ได้เริ่มมีนายทุนต่างชาติจากใน เมืองหลวงได้คิดที่จะเข้ามาทำธุรกิจการค้าที่เกาะสีซัง เช่น นายกอบเตที่คิดจะมาปลูกไร้กาแพเพื่อนำไปขายและห้างยูเกอซิกแอนกัมปนี ได้ทำโกดัง สะพานที่ใช้เป็นท่าเทียบเรือกำปั่นเพื่อสะดวกต่อการขนส่งของ และสร้าง โรงเก็บถ่านเพื่อขาย จากเหตุการณ์ดังกล่าวถือได้แนวคิดหัวการค้าได้เริ่ม เข้ามาที่เกาะสีซังแล้ว

สภาพข้อมูลทั่วไปในแผนที่ของกัปตันลอฟตัสในยุคนี้ มีชุมชนอยู่สองแห่ง แห่งแรก เรียกว่า บ้านท่าหน้า ตั้งอยู่บริเวณที่เป็นพระจุฑาธุชราชฐานในเวลาต่อมา ถัดมาทางเหนือของบ้านท่า หน้า มีชุมชนอีกหมู่บ้านหนึ่ง ซึ่ง รายงานเซอร์เว เรียกว่า บ้านท่าราช แต่แผนที่เรียกว่า บ้านตารอด ตั้งอยู่บริเวณที่ปัจจุบันเป็นชุมชนท่าเทวะวงษ์ หรือท่าล่าง ถัดขึ้นไปทางทิศเหนือ มีพื้นที่กสิกรรม

หลักสองที่ เรียกว่า ไรบน และ ไร่ล่าง เป็นพื้นที่ปลูกผักและผลไม้ต่าง ๆ มีแนวถนนหรือเส้นทางเชื่อมถึงกัน ครอบคลุมทุกบริเวณและที่เชิงเขา (พิรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า 17-18)

กลุ่มชนชั้นสูงและกลุ่มเจ้าเข้ามามีบทบาทที่เกาะสีชัง โดยประมาณ พ.ศ. 2431 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนิน และได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดอภัยวงศนิมิต ตลอดจนสร้างตึก 3 หลังเป็นที่อาศัยของผู้ป่วยไข้ คือ ตึกวัฒนา (ตั้งอยู่ริมหาดทราย) ตึกห้องศรี (ตึกแปดเหลี่ยม) และตึกอภิรมย์ (ตึกยาว) ชื่อว่า อาไศรย์สถาน เพื่อการฟื้นฟูสุขภาพ ครั้น ร.ศ. 108 (พ.ศ. 2433) พระพุทธเจ้าหลวงรัชกาลที่ 5 ได้มีรับสั่งให้เจ้าคุณทหารไปตรวจดูตามชายทะเลเกาะฝั่งที่พระองค์จะปลูกสร้างพระตำหนัก เพื่อตากอากาศ เจ้าคุณทหารตรวจดูตามชายทะเลเห็นเกาะสีชังเป็นที่เหมาะสมบังลมทิศเหนือ ทิศใต้มีอ่าวระหว่างเกาะสีชังและเกาะขามใหญ่ และเกาะน้อยที่เรียงเคียงกันไป ทั้งเป็นที่มิหาดทรายหน้าเกาะหลังเกาะสองสามแห่ง อนึ่งก็ไม่ไกลจากพระนคร ชลบุรี ศรีราชา จึงลงมติว่าเกาะนี้เป็นเกาะที่เหมาะสมให้เป็นที่เรือแวะจอดบังลม ถ่ายสินค้า และตากอากาศ จึงรายงานกราบบังคมทูลพระพุทธเจ้าหลวง ทรงโปรดมีรับสั่งให้นายช่างคำนวณการปลูกสร้าง ออกแบบแปลนแผนผัง โดยก่อสร้างพระตำหนักและที่ประทับตากอากาศ ทั้งสร้างเขื่อน คูต่าง ๆ รอบบริเวณเกาะสีชัง ตลอดจนถนนสายแยกต่าง ๆ สมัยนั้นหลวงศรีรักษาสมุทร บุตรเจ้าคุณชลบุรีถูกแต่งตั้งให้เป็นนายอำเภอ

ภาพที่ 8 วัดอภัยวงศนิมิตในปัจจุบัน

ต่อมาใน พ.ศ. 2434 รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้ทวิการพัฒนากะสีชังขึ้นตามลำดับ โดยโปรดเกล้าฯ ให้มีการสร้างสวนป่าขึ้นที่ไרבนเพื่อเป็นที่พักผ่อน ประกอบด้วย จุลวัน มหาวัน มียอดเขา เนินผา ถ้ำ น้ำตก ลำธาร พระราชทานนามว่า “อภัยวงศะวัน” ส่วน “สะพานอภัยวงค์” สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่เรือที่จะเข้ามาจอดในเวลาน้ำลง “อภัยวงค์ประภาคาร” นั้น โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นบริเวณที่มีศิลาใต้น้ำอยู่ตรงปากช่องทางเดินเรืออันเป็น

ที่น่ากลัวอันตราย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่สังเกตแก่เรือที่จะเดินเข้าออก โปรดเกล้าให้ย้ายศาลศรีขลุทพ ที่เป็นที่นั่งถ้ำของชาวเกาะสีชัง ไปสร้างใหม่ที่บนไหล่เขา และโปรดเกล้าให้ตัดถนน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสัญจรบนเกาะนี้ขึ้นหลายสายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างถาวรวัตถุที่จะช่วยอำนวยความสะดวกสบายแก่ราษฎรชาวเกาะสีชัง และผู้ที่มาพักผ่อน พักรักษาตัวที่เกาะสีชังตลอดจนพ่อค้าวาณิช ต่อมาก็มีการให้จัดนิทรรศการเมล็ดพันธุ์พืชขึ้นที่เกาะสีชัง โดยแบ่งเป็น พันธุ์ไม้ต่าง ๆ อาทิ ปลูกไว้บริโภคใช้สอย และปลูกไว้เป็นสินค้า (พิรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า17-18)

ในอดีตกลุ่มชนชั้นสูงและกลุ่มเจ้ามีอิทธิพลต่อประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นเมื่อในช่วง พ.ศ. 2431 กลุ่มชนชั้นสูงและกลุ่มเจ้าได้เข้ามาที่เกาะสีชังและได้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและโบราณสถานมากมาย เช่น ถนน วัดวาอาราม เกาะสีชังจึงมีความสะดวกสบายจากแต่ก่อนมากซึ่งถือได้ว่าช่วงนี้เป็นช่วงที่เกาะสีชังมีความรุ่งเรืองมากที่สุดจึงส่งผลให้มีผู้สนใจมาท่องเที่ยวและทำธุรกิจที่เกาะสีชังทำให้มีประชากร รวมถึงประชากรแฝงเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้เกาะสีชังมีความเป็นเมืองมากขึ้นวิถีการดำรงชีวิตจึงเปลี่ยนไปมีค่าครองชีพสูงขึ้น ส่งผลถึงวิถีการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปมีการผลิตเพื่อขาย

ในช่วงยุคนี้ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ แต่ต่อเนื่อง ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนชุมชนชาวไร่ และชาวประมงขนาดเล็ก ให้กลายเป็นชุมชนเมืองท่า มีการติดต่อเชื่อมโยงกับพระนคร ตลอดจนหัวเมืองอื่น ๆ ชายฝั่งทะเลตะวันออกมากขึ้น มีการสร้างวัด ทำเรือ โรงแรม ค่านศุลกากร สถานีโทรเลข และโรงพยาบาล เป็นลำดับสืบมาพื้นที่กิจกรรมในเกาะนั้นเองก็มีการขยายตัว มีแนวถนนทางเดินต่าง ๆ ที่เป็นโครงร่างพื้นฐานสำหรับการพัฒนาทางกายภาพสำหรับโครงการต่าง ๆ ของเจ้านายและขุนนางสยามในช่วงเวลาต่อมาแล้ว พ.ศ. 2435 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ก่อสร้างถาวรวัตถุเพิ่มเติม อาทิ ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปจำลอง เพื่อเป็นที่สักการะบูชาของพุทธศาสนิกชน โดยทั่วไป และพระราชฐานพระจุฑาธุชราชฐาน และวัดอภัยภูวนาคนิมิต

ต่อมา พ.ศ. 2436 เกิดวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112 เป็นที่น่าเสียดายว่าการทั้งหลายมิได้ล่วงดังพระราชประสงค์ ด้วยเกิดวิกฤตการณ์ กรณีพิพาทระหว่าง ไทยกับฝรั่งเศส เมื่อฝรั่งเศสอ้างสิทธิเหนือดินแดนลาวตอนกลางและตอนใต้ บังคับให้ไทยสละสิทธิในการครอบครองดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง โดยนำเรือรบเจ็ดลำปิดอ่าวไทยและเข้ายึดเกาะสีชังเพื่อกดดันฝ่ายไทย อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์มิได้ร้ายแรง ยกเว้นการปะทะกันบริเวณปากน้ำ กรุงเทพฯ ทหารทั้งสองฝ่ายเสียชีวิตเพียงเล็กน้อยโดยฝ่ายไทยต้องเสียดินแดนบางส่วนและค่าปรับสามล้านฟรังก์ให้กับฝรั่งเศส (บัณฑิต จุลาสัย, 2540, หน้า 6-8)

โดยเหตุนี้ พระจุฬาราชฐานบนเกาะสีชังจึงเป็นสถานที่ไม่ปลอดภัยอันควรแก่การเสด็จพระราชดำเนินประทับอีกต่อไป พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯให้เรือถนนบรรดาพระที่นั่งและตำหนักบางหลังไปสร้างที่อื่นทำให้การก่อสร้างพระที่นั่งต่าง ๆ ต้องหยุดชะงักลง หลังจากนั้นแม้จะได้เสด็จประพาสเกาะสีชังแต่ก็ไม่ประทับค้างแรมที่เกาะสีชังอีก พ.ศ. 2442 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาแวะพักที่เกาะสีชัง แล้วเสด็จประทับพักที่ “พระที่นั่งมณฑลรัตนโรจน์” (ที่ยังสร้างค้างอยู่) แล้วต่อมาเมื่อมีการก่อสร้างพระราชวังดุสิตขึ้นในกรุงเทพฯ ก็ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เรือถนนไม้จาก พระที่นั่งมณฑลรัตนโรจน์ที่ยังสร้างค้างอยู่ไปสร้างพระที่นั่งในพระราชวังดุสิตในช่วงนี้ถือได้ว่าเป็นช่วงที่เกาะสีชังย้ายแยกที่สุดส่งผลต่อการดำรงชีพของชุมชนชาวเกาะสีชังที่ลำบากมากขึ้นประชากรน้อยลง

ถัดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2454 อำเภอเกาะสีชังถูกยุบเป็นกิ่งอำเภอ ภายหลังทางการเห็นว่าเป็นอำเภอไม่เหมาะสม จึงยุบนายอำเภอด้วย แล้วจึงแต่งตั้งให้นายตำรวจไทยเป็นสารวัตรและปลัดกิ่งอำเภอเกาะสีชัง แต่มีชาวอังกฤษเป็นข้าราชการตำรวจชั้นนายพันเป็นผู้บังคับเกาะสีชัง มีหน้าที่ว่าการฝ่ายตำรวจ แต่ไม่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งปลัดกิ่งอำเภอ ตั้งแต่ถูกยุบเป็นกิ่งอำเภอแล้ว ได้สับเปลี่ยนนายตำรวจชาวอังกฤษและไทยหลายครั้ง ต่อมา พ.ศ. 2486 แต่เดิมเกาะสีชังอยู่ในเขตปกครองของจังหวัดสมุทรปราการ แล้วเกาะสีชังได้โอนมาขึ้นกับอำเภอศรีราชา และตั้งเป็นกิ่งอำเภอเกาะสีชัง (บันทึก จุลาสัย, 2540, หน้า 6-8)

ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2490 เกาะสีชังเริ่มฟื้นตัวขึ้นได้มีการนำเรือที่ติดเครื่องกลเข้ามาใช้ในการออกเรือไปหาปลาแทนเรือขนาดเล็ก จนในที่สุดช่วงเวลาประมาณปี พ.ศ. 2503 ลักษณะการทำประมงโดยใช้เรือขนาดเล็กก็เริ่มไม่เป็นที่นิยมสำหรับผู้คนบนเกาะซึ่งถือได้ว่าเกาะสีชังเข้าสู่ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขายอย่างเต็มตัวก็ได้

ซึ่งต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2510 ผู้คนบนเกาะก็ได้เริ่มมีการใช้เรือลากอวนขนาดใหญ่มาใช้ในการทำประมงแทน เนื่องจากการวิธีการจะทำให้ได้ปลาเล็กปลาน้อยในจำนวนมากกว่าเมื่อได้มาก็นำมาประกอบอาหารและขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว จนถึงปี พ.ศ. 2530 สภาพสิ่งแวดล้อมจึงมีความเสื่อมโทรมมาก แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้ทำให้เราได้เห็นว่าประชากรบนเกาะสีชังส่วนใหญ่จะมัวอาชีพหลักที่สำคัญก็คือ การทำประมงซึ่งใช้แรงงานในครอบครัวไม่นิยมจ้างแรงงานจากภายนอก

สภาพเศรษฐกิจในช่วงนี้เริ่มคึกคักมีชีวิตชีวาขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากเรือสินค้าขนาดใหญ่ที่มีระวางเกิน 10,000 ตันขึ้นไป ไม่สามารถจะนำสินค้าเข้ามาเทียบท่าเรือคลองเตยได้เพราะสภาพท่าเรือที่ตื้นเขิน เรือสินค้าขนาดใหญ่เหล่านี้ได้จอดทอดสมอใกล้เกาะสีชัง เพื่อหลบคลื่นลม

และถ่ายเทสินค้าลงเรือขนาดเล็กแล้วลำเลียงเข้าสู่กรุงเทพฯ มีการตั้งด่านศุลกากรควบคุมเรื่องภาษี และตรวจคนเข้าเมือง ลูกเรือสินค้ามาใช้บริการบนเกาะสีชัง

จากสภาพดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจของเกาะสีชังเริ่มมีการขยายตัวประชาชนชาวเกาะสีชัง เริ่มมีหัวการค้ามากขึ้น วิธีการดำรงชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปจากแต่ก่อนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมีการแบ่งปันกัน เช่น แบ่งปันอาหาร เครื่องใช้ต่าง ๆ แต่เมื่อเข้าสู่ยุคแห่งการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการผลิตเพื่อการค้าขายชาวบ้านก็ทำงานหาเงินมากขึ้นมีเวลาให้กับครอบครัวน้อยลง และที่สำคัญมีการแบ่งปันกันน้อยลงเนื่องจากผลผลิตที่หามาได้สามารถสร้างเงินและรายได้ให้กับครอบครัวได้เห็นได้จากการทำงานที่ชาวบ้านทำประมงหาปลามาได้ก็เพื่อกินภายในครอบครัวเท่านั้นเหลือก็ขายถ้าขายไม่หมดชาวบ้านเริ่มมีการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ทำปลาหมึกตากแห้ง ปลาเค็ม ถือเป็นารถนอมอาหารและเป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้าได้อีกด้วยสามารถนำไปสินค้าไปส่งขายที่บนฝั่งและบริเวณใกล้เคียงจากปรากฏการณ์นี้ทำให้ชาวเกาะสีชังมีรายได้มากขึ้น ซึ่งถือเป็นช่วงของการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขายของชาวเกาะสีชัง (พิรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า 17-18)

ภาพที่ 9 การหาปลาเพื่อขายของชาวบ้าน

คำสัมภาษณ์ของนายอนุศักดิ์ เกตุแก้ว เป็นคนในชุมชนเกาะสีชังมาแต่กำเนิดโดยนายอนุศักดิ์ได้เล่าถึงเรื่องราวการดำรงชีวิตของเกาะสีชังให้ฟังตั้งแต่ในอดีตว่า ช่วงปี 2500 เมื่อมีเรือขนาดใหญ่เข้ามาจอดพัก และขนถ่ายสินค้าทำให้มีประชากรเพิ่มมากขึ้นมีการค้าขายมากขึ้นผู้คนบนเกาะสีชังเน้นการทำประมงและเมื่อเหลือจากการบริโภคก็มีอาชีพเสริมก็คือการค้าขาย เช่น ขายอาหารทะเล ขายของที่ระลึก อาหารทะเลตากแห้ง หรือสินค้าต่าง ๆ โดยอาชีพเหล่านี้จะช่วยเพิ่มรายได้

ให้กับชาวบ้านบนเกาะที่เข้ามาท่องเที่ยว นอกจากนี้ทางเทศบาลเกาะสีชังยังมีนโยบายช่วยเหลือชาวบ้านบนเกาะให้มีอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ ได้แก่ เครื่องจักรสานเกาะสีชัง และผ้าบาติก เป็นต้น โดยนโยบายเหล่านี้ถือว่าส่งผลดีแก่ ผู้สูงอายุ รวมถึงชาวบ้านบนเกาะที่ไม่มีอาชีพให้หารายได้เสริม ดังนั้นอาชีพเหล่านี้ถือว่าเป็นอาชีพที่เสริมจากการทำประมง (อนุศักดิ์ เกตุแก้ว, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2558)

ดังคำกล่าวที่ว่า “.....เรือขนาดใหญ่เข้ามาทำการค้ากับบนเกาะสีชังทำให้เกาะสีชังมีความครึกครื้นมากในช่วงนั้นเน้นการทำประมงโดยเกณฑ์แรงงานจากลูกหลานมาช่วยกันลงแรงเมื่อหามาได้เยอะหน่อยก็นำไปขายเหลือก็แปรรูปเอาไปตากแห้งก็ขายได้อีก.....”

ยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม

ทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่ผลิตสินค้าเพื่อขาย โดยใช้แรงงานรับจ้าง ทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะที่สำคัญ คือ การมีทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่หมายความรวมถึงกรรมสิทธิ์ การถือครองทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย แรงงานรับจ้าง ตลาดแลกเปลี่ยนสินค้า และผู้ประกอบการ

ยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม ได้เปลี่ยนจากเดิมที่มีการผลิตเพื่อใช้บริโภคภายในครัวเรือนผลผลิตที่เหลือจึงนำมาขายเพื่อหารายได้หรือสร้างกำไรใช้เลี้ยงครอบครัวต่อมาเริ่มมีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจากประชากรเพิ่มจำนวนขึ้นและมีการขยายตัวเป็นชุมชนเมืองมีความสะดวกสบายมากขึ้นการทำประมงขนาดเล็กก็เริ่มลดน้อยลงหันมาทำประมงขนาดใหญ่ที่มีนายทุนเป็นเจ้าของและมีการจ้างแรงงาน โดยจ้างชาวบ้านและจ้างแรงงานต่างถิ่นมาทำงานเพื่อใช้แรงงานออกเรือหาปลา จึงทำให้เกิดประชากรแฝงที่มาอาศัยที่เกาะสีชังจำนวนมากซึ่งประชากรแฝงนี้มีค่าแรงต่ำกว่าชาวบ้านปกติเกือบสองเท่า นายทุนจึงนิยมใช้แรงงานนี้ การทำประมงขนาดใหญ่จะหาอาหารทะเลครั้งละมาก ๆ เพื่อใช้ในการส่งออกและส่งขายตามตลาดต่าง ๆ โดยผลิตเพื่อขายทำกำไรเท่านั้น (พรพรรณ ทองตัน, 2542, หน้า 112-118)

การผลิตภายใต้ระบบทุนนิยมจะมีการส่งเสริมระบบการท่องเที่ยวและบริการมากขึ้น มีการขยายตัวของอุตสาหกรรมบริการขนส่ง การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยมนี้เกิดขึ้นได้จากที่มียนายทุนสนใจเข้ามาประกอบธุรกิจที่เกาะสีชังเป็นจำนวนมากทั้งธุรกิจรีสอร์ท โรงแรม ที่พักตากอากาศ

เห็นได้จากการที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งรัดพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมในภูมิภาคตะวันออก ซึ่งเป็นนโยบายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะสีชัง กล่าวคือคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ทำการก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบังเพื่อเป็นท่าเทียบเรือนำลิ้งค์และได้ออนุมัติให้บริษัทเอกชนระเบิดหินที่เกาะสีชังมาเป็นวัตถุดิบในการก่อสร้างและถมทะเล ซึ่ง

บริษัทเอกชน ได้ทำการระเบิดหินตามแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก กำหนดให้พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นฐานเศรษฐกิจสำหรับอุตสาหกรรมและการขนส่งของประเทศ มีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรม ที่แหลมฉบังและมาบตาพุด เกาะสีชังซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้าม เคยเป็นแหล่งหินสำหรับงานก่อสร้างและทำครกมาแต่อดีต เป็นแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพและทำเลที่ตั้งสะดวกในการขนส่ง จึงมีการระเบิดหินและย่อยหิน เพื่อใช้ในการสร้างเขื่อนกันคลื่น เขื่อนกันดิน และงานก่อสร้างอื่น ๆ (จามรี อาระยานิมิตสกุล และคณะ, 2548, หน้า 23-25)

การระเบิดหินก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ และเป็นอันตรายต่อระบบหายใจของผู้อยู่อาศัยในบริเวณนั้นด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงประกาศยกเลิกการระเบิดหินและย่อยหินในเวลาต่อมา แต่หลังจากที่ดำเนินการไปแล้ว ทำให้พื้นที่ริมทะเลบางส่วนกลายเป็นที่ราบ เหมาะสำหรับเป็นท่าเรือและคลังสินค้า จึงมีโครงการจัดตั้งท่าขนส่งและคลังสินค้าเชื้อเพลิง ในบริเวณดังกล่าว โดยกำหนดให้อยู่ตำแหน่งที่ตั้งถังเก็บเชื้อเพลิงอยู่ภายใน โดยมีเนินดินเดิมส่วนที่ยังไม่ถูกระเบิด เป็นแนวปิดบังมุมมองจากทะเล และก่อสร้างท่าเรือและท่าขนส่งออกไปในทะเล ในการดำเนินการตามโครงการมีการกำหนดเขตพื้นที่แต่ละส่วนอย่างชัดเจน รวมทั้งมาตรการป้องกันมลภาวะต่าง ๆ โดยเฉพาะการรักษาคุณภาพน้ำทะเลที่อาจปนเปื้อนคราบน้ำมัน

คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้เอกชนก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกบนพื้นที่เกาะสีชังในบริเวณที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมประกาศให้เป็นเขตอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรมเกาะสีชัง โดยบริษัทเอกชนได้ดำเนินโครงการสร้างท่าเรือและคลังน้ำมันและโรงงานโซลเวนท์บนที่ดินในเขตอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรมดังกล่าวเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสภาพภูมิทัศน์เกาะสีชังต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม เนื่องจากคลังน้ำมันตั้งอยู่ในบริเวณที่ติดกับเขตพระราชูชาฐานซึ่งมีผลทำให้คุณค่าความสำคัญของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมด้อยลง รวมทั้งการขยายตัวของชุมชนที่ทำให้เกิดความแออัดของบ้านเรือนและการสร้างตึกอาคารรุกล้ำเข้าไปในแหล่งศิลปกรรมถนนที่สร้างใหม่และสิ่งประกอบทางภูมิทัศน์ (จามรี อาระยานิมิตสกุล และคณะ, 2548, หน้า 23-25)

สภาพพัฒนาท่าเรือน้ำลึกเกาะสีชัง

โครงการท่าเรือน้ำลึกเกาะสีชังประกอบด้วยพัฒนาการและสภาพการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเกิดขึ้นของผลกระทบและผลการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ นอกจากนี้ได้เพิ่มเติมถึงปัญหาและปัจจัยสนับสนุนในการประกอบการให้ทราบความเป็นไปได้ ในการพัฒนาและแนวโน้มการพัฒนาในอนาคต ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากที่อยู่อาศัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์การวางแผนการพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยรายละเอียดประกอบไปด้วย

1. ความเป็นมาของการสร้างท่าเรือน้ำลึกเกาะสีชัง

นับจากอดีตจนถึงปัจจุบันการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ เป็นการขนส่งทางทะเลเป็นส่วนใหญ่นับว่าเป็นเส้นทางขนส่งหลักของการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีท่าเรือเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่สำคัญต่อการขนส่งสินค้าทางทะเล มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศหากท่าเรือขาดความพร้อมไม่สามารถบริการขนส่งสินค้าได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และประหยัดแล้วจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยิ่ง ดังนั้นกล่าวได้ว่า “ท่าเรือคือประตูสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ” โดยรัฐบาลได้ริเริ่มแนวคิดที่จะทำให้มีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 เนื่องจากระบบขนส่งสินค้าพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว จากการขนส่งในลักษณะเทกองหรือหีบห่อสินค้าเปลี่ยนเป็นระบบตู้สินค้า (Container) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นข้อจำกัดทางสมรรถวิสัยในการรอการรับตู้คอนเทนเนอร์ของท่าเรือกรุงเทพฯ เนื่องจากท่าเรือกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นท่าเรือหลักของประเทศเป็นท่าเรือแม่น้ำที่มีขีดจำกัดในการรับเรือสินค้าที่มีขนาดกินน้ำลึกไม่เกิน 8.2 เมตร และความยาวของเรือไม่เกิน 565 ฟุต ดังนั้นรัฐบาลจึงลงทุนสร้างท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ซึ่งเป็นท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่ที่สามารถรองรับเรือขนาดใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและส่งเสริมการส่งออกในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2533

ทั้งนี้เกิดจากการศึกษาบริษัท เทสโก้ จำกัด (2534) กล่าวถึง สมรรถนะในการรองรับการขนส่งทางทะเลตลอดบริเวณแนวชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งรวมถึงท่าเรือแหลมฉบังด้วยว่า ท่าเรือและทะเลบริเวณดังกล่าวใช้ประโยชน์ที่ต่างกัน 3 วัตถุประสงค์หลัก คือเพื่อรองรับเรือสินค้าขนาดเล็กกว่า 50,000 DWT เพื่อรองรับเรือสินค้าขนาดใหญ่กว่า 50,000 DWT และเพื่อรองรับเรือบรรทุกน้ำมัน โดยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 มีการก่อสร้างท่าเรือในพื้นที่อยู่ 3 ประเภท คือ

1. การปีโตเลียมแห่งประเทศไทยและบริษัทน้ำมันอื่น ๆ รองรับเรือน้ำมันและเป็นคลังน้ำมัน ใช้สำหรับกิจกรรมการเก็บและขนถ่ายน้ำมันและกระบวนการปีโตเลียมเท่านั้น
2. ท่าเทียบเรือพาณิชย์แหลมฉบังและคลังสินค้าขนาดเล็กกว่า 50,000 DWT
3. ท่าเทียบเรือพาณิชย์แหลมฉบังและคลังสินค้าขนาดใหญ่กว่า 50,000 DWT

โดยท่าเทียบเรือพาณิชย์แหลมฉบังในข้อที่ 2 และ 3 ใช้เป็นท่าเรือพาณิชย์หลักแห่งใหม่สำหรับเรือขนาดใหญ่ที่สามารถใช้บริการท่าเรือกรุงเทพฯ ได้ นอกจากนี้บริษัทเทสโก้ยังกล่าวว่าท่าเทียบเรือแหลมฉบังที่เริ่มเปิดบริการบางส่วนมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2533 แม้จะมีการให้บริการทั้งหมดทุกส่วนตามแผนการหลักและก็ตาม ท่าเทียบเรือแหลมฉบังก็ยังไม่สามารถรองรับเรือสินค้าได้ทั้งหมด เพราะเป็นอ่าวเปิดน้ำตื้นและร่องน้ำลึกไม่พอ และจะเกิดความแออัดในปี

พ.ศ. 2538 อุปสรรคใหญ่ที่สำคัญของท่าเทียบเรือทั้งหลายที่มีอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบันนี้คือ ไม่มีท่าเทียบเรือใดที่เป็น “ท่าเทียบเรื่อน้ำลึกที่แท้จริง” คือสามารถรับเรือสินค้าขนาดใหญ่กว่า 20,000 DWT ได้เพราะร่องน้ำลึกไม่พอ โครงการปรับปรุงของร่องน้ำที่ท่าเทียบเรือแหลมฉบัง โดยการระเบิดหินใต้น้ำและขุดลอกร่องน้ำต้องเสียค่าใช้จ่ายอีก 40 ล้านบาท จากลึก 12 เมตรเป็น 13.8 เมตร เพื่อจะเพิ่มขีดความสามารถรองรับเรือสินค้าจาก 20,000 DWT เป็น 30,000 DWT เท่านั้น ในขณะที่เรือสินค้าจากต่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศไทยมีขนาดเกิน 50,000 DWT และเรือเหล่านี้ทำการขนส่งถ่ายสินค้าลงเรือเล็กบริเวณหน้าเกาะสีชัง ซึ่งไม่สะดวกทำให้คลื่นลมล่าช้าและก่อให้เกิดมลพิษทางทะเล อย่างไรก็ตามอุปสรรคด้านความลึกของร่องน้ำ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บริการท่าเรื่อน้ำลึกสงขลาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

โครงการสีชังซึ่งจัดตั้งโดยบริษัท สยามเคมี จึงได้มีการศึกษาเพื่อการสร้างท่าเรื่อน้ำลึกที่แท้จริงสามารถรองรับเรือสินค้าที่มีระวางบรรทุกมากกว่า 50,000 DWT และจากการศึกษาหาความเหมาะสมระดับมหภาคของบริษัทกล่าวโดยสรุปคือ ที่ตั้งที่เหมาะสมจะต้องมีร่องน้ำธรรมชาติลึกไม่น้อยกว่า 15 เมตร ดินชายฝั่งขณะน้ำลงเต็มที่สามารถรับเรือที่มีระวางสูงสุด 150,000 DWT ตลอดปี แหล่งดังกล่าวของชายฝั่งมีเพียง 4 แห่ง คือ ชายฝั่งทางใต้เกาะคราม อำเภอสัตหีบ และอ่าวฝั่งสัตหีบ ฝั่งทางใต้เกาะพะงัน และเกาะสีชัง (นิติ สุนทรวิเศษ, 2543, หน้า 70-71)

ประมาณต้นปี พ.ศ. 2538 นายสมบัติ พานิชชีวะ ได้เข้ามารับช่วงดำเนินงานต่อ ทำให้โครงการสามารถดำเนินการต่อไปได้โดยเปลี่ยนแปลงชื่อบริษัทเป็น บริษัท ไทยพับลิกพอร์ต จำกัด พร้อมกับตัดโครงการผลิตสาร โซลเวนท์ออกจากโครงการท่าเรื่อน้ำลึกแห่งนี้ โดยจากการดำเนินงานก่อสร้างของบริษัท ไทยพับลิกพอร์ต จำกัด ทำให้โครงการท่าเรือเริ่มเปิดดำเนินการภายในปี พ.ศ. 2539 จนถึงปัจจุบัน โดยยังใช้แผนพัฒนาและนโยบายหลักจากการศึกษาและวางแผนทางไว้แล้วของบริษัท สีชังทอเทอรัมินัล จำกัด

การจัดทำโครงการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการจังหวัดชลบุรี ดำเนินการศึกษาผลกระทบจากการขนถ่ายแป้งมันสำปะหลัง และสินค้าอื่น ๆ ที่มี การฟุ้งกระจายจากเรือขนถ่ายสินค้าในบริเวณอ่าวศรีราชาและเกาะสีชังถัดมากระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศเรื่องการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังจากเดิม เพิ่มให้ครอบคลุมพื้นที่ทางทะเล และการพัฒนาแนวคิดและนโยบายไปสู่การเป็นเมืองพิเศษ เช่น การขยายพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะสีชังอีกครั้งให้ติดกับเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองศรีราชา ดำเนินการจำหน่ายสินค้าปลอดภาษี ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางทะเลที่เกาะขามใหญ่ และดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลจากเดิมที่ยังไม่ค่อยพัฒนา ยุคทุนนิยมนี้เป็นส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เศรษฐกิจของเกาะสีชังเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น

การให้บริการในเกาะสีชัง	
บังกะโลและรีสอร์ต	จำนวน 8 แห่ง
ร้านอาหาร	จำนวน 9 แห่ง
สถานบริการและโรงแรม	จำนวน 4 แห่ง
ผู้ประกอบการเรือโดยสาร	จำนวน 3 บริษัท

ภาพที่ 10 การทำประมงจำนวนมากที่เกาะสีชัง

นางอุทัย ดิสตไส เป็นคนในชุมชนเกาะสีชังมาแต่กำเนิด โดยนางอุทัยได้เล่าถึงเรื่องราวในอดีตกาลซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ของเกาะสีชังให้ฟังว่าในอดีต ในช่วงปี พ.ศ. 2536 ซึ่งในช่วงเวลานั้น ได้เริ่มมีการสร้างท่าเรือน้ำลึกแหลมจบังกับท่าเรือมาบตาพุด และในขณะเดียวกัน ได้มีบนเกาะสีชังได้มีการระบิดหินที่ฝั่งหนึ่งของเกาะ เนื่องจากได้มีบริษัทแห่งหนึ่งจะมีนโยบายที่จะสร้างท่าเรือเทกอง แต่ได้มีชาวบ้านบางส่วนที่ไม่สนับสนุนนอกจากนี้ยังมีประเทศสิงคโปร์ที่ไม่สนับสนุน เพราะถ้ามีการสร้างท่าเรือนี้ขึ้นมาเรือสินค้าจะไม่มีการแวะพักที่ท่าเรือสิงคโปร์ ทำให้สิงคโปร์ต้องเสียรายได้ทางเศรษฐกิจไป แต่ถ้ามีสร้างท่าเรือเทกองสำเร็จ ก็จะส่งผลดีรายได้ทางเศรษฐกิจบนเกาะรุ่งเรืองขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีการคัดค้านจากฝ่ายต่าง ๆ จนสุดท้ายก็มีการระงับการสร้างไปในที่สุด (อุทัย ดิสตไส, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2558.)

ซึ่งนางอุทัยมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า เขาเห็นด้วยกับการสร้างท่าเรือนี้ขึ้น เนื่องจากเขาเห็นถึงความสำคัญของผู้คนรุ่นหลังเพราะเขากลัวว่าคนรุ่นหลังนั้นจะไม่มียานพาหนะทำ แต่ในปัจจุบันนี้ผู้คนบนเกาะส่วนใหญ่ต่างมีความเห็นที่จะไปทำงานบนฝั่งมากกว่า โดยนายสมพงษ์ ผ่องใสได้กล่าวในช่วงหนึ่งของการสัมภาษณ์ว่า

“.....การดำรงชีวิตของคนบนเกาะส่วนใหญ่ในปัจจุบันยังเป็นการทำประมงอยู่แต่มี นายทุนเข้ามาจัดการส่งออกขายหมดและในตอนนี้ นายทุนก็นิยมทำธุรกิจรีสอร์ทให้นักท่องเที่ยว”

และนายสมพงษ์ ยังสะท้อนถึงปัญหาทุนนิยมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของเกาะสีชัง(สมพงษ์ ผ่องใส, 30 มกราคม 2558, สัมภาษณ์.)

“.....ในการจัดระเบียบต่าง ๆ เราควรที่จะเดินตามรอยประวัติศาสตร์และนำ ประวัติศาสตร์มาเสริมเติมแต่งปรับปรุงให้ได้ระบบ และมีการจัดระเบียบที่ดีมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดระเบียบนายทุนและที่เป็นปัญหาที่สำคัญในตอนนี้ที่เกาะสีชังคือธุรกิจรถนำเที่ยวที่ไม่เป็น ระเบียบ.....”

ธุรกิจยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม

ธุรกิจท่องเที่ยว

ในด้านการคมนาคมมีทั้งรถสามล้อ และรถจักรยานยนต์รับจ้างให้บริการซึ่งมีจำนวน เพียงพอต่อความต้องการนักท่องเที่ยวทั้งในวันปกติและในช่วงเทศกาล ในการให้บริการจะแบ่ง เส้นทางรถท่องเที่ยวออกเป็น 2 เส้นทางเพื่อสะดวกต่อการกำหนดเวลา และราคาค่าจ้างให้ เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็น

รอบเล็ก เริ่มต้นที่ศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่ เขาขาด สำนักสงฆ์ถ้ำจักรพงษ์ และสิ้นสุดที่กลุ่ม โบราณสถานที่ทำวังหรือพระจุฑาธุชราชฐาน ราคาค่าบริการ 150 บาท

รอบใหญ่ เริ่มต้นที่ศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่ เขาขาด สำนักสงฆ์ถ้ำจักรพงษ์ กลุ่มโบราณสถาน ที่ทำวัง แหลมถ้ำพังและสิ้นสุดที่หาดถ้ำพัง ราคาค่าบริการ 250 บาท

ธุรกิจรถนำเที่ยวรอบเกาะสีชัง เริ่มต้นมีขึ้นจากการที่มีนักท่องเที่ยวมาที่เกาะสีชังเป็น จำนวนมาก ชาวบ้านจึงเริ่มคิดที่หารายได้โดยการให้เช่ารถจักรยานยนต์ของตนเองและต่อมาจึงเริ่ม นำรถจักรยานยนต์มาทำเป็นรถสามล้อและใช้ส่งนักท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันธุรกิจรถนำเที่ยวเป็นที่ เพื่องฟูเป็นอย่างมาก เนื่องจากเกาะมีขนาดที่ใหญ่พอสมควร ระยะทางจากแหล่งท่องเที่ยว ไปยังอีก แห่งหนึ่ง ระยะทาง ห่างไกลกันพอสมควร ทางเกาะมีรถไว้คอยให้บริการนักท่องเที่ยว มีทั้ง รถมอเตอร์ไซค์ รถสามล้อ (สะกายแล็บ) และรถสองแถว

รถสามล้อ หรือที่เรียกกันว่า สกายแล็บ นั่งได้คนละ 4 - 5 คน นำเที่ยวชมเกาะสีชัง ใช้ เวลาประมาณชั่วโมงเศษก็เที่ยวได้ทั่วเกาะ ราคา 150 - 250 บาท ถ้าเหมาทั้งวันราคา 250 บาทขึ้นไป รถจักรยานยนต์เช่า 1 ชั่วโมง 80 บาท เหมาทั้งวัน 250 บาท ค้างคืน 300 บาท รถยนต์สองแถว ราคา เช่าประมาณ 300-500 บาท โดยเที่ยวรอบเกาะไม่จำกัดเวลา (ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของเกาะสีชัง, 2558)

ที่พักแรม

ที่พักแรมเกาะสีชังมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยในแซปี พ.ศ. 2522 มีเพียง 5 แห่ง ประกอบด้วยโรงแรม 2 แห่ง บังกะโล 3 แห่ง ซึ่งดำเนินการโดยธุรกิจท่องเที่ยวท้องถิ่น โดยมีจำนวนห้องพักทั้งสิ้น 35 ห้อง แต่ในปี พ.ศ. 2543 มีการขยายตัวของที่พักแรมบนเกาะสีชัง ทั้งประเภทและจำนวนได้แก่ โรงแรม บังกะโล และเกสเฮ้าส์ หรือบ้านพัก โดยมีจำนวนห้องพักรวมทั้งหมด 221 ห้อง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 2-3 คนต่อห้องต่อคืน และเมื่อนำมาคำนวณปริมาณการรองรับนักท่องเที่ยวโดยใช้จำนวนห้องพักคูณกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ห้องละ 3 คน พบว่าที่พักแรมของเกาะสีชังสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุด 663 คนต่อวัน

ในขณะที่ตามสภาพความเป็นจริง บังกะโลและเกสเฮ้าส์หลายแห่ง ประสบกับภาวะขาดทุนเนื่องจากขาดนักท่องเที่ยว แม้ว่าจะเป็นเทศกาลการท่องเที่ยวก็ตาม อีกทั้งนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางแบบเช้าเย็นกลับ ส่งผลทำให้ปริมาณการรองรับของที่พักแรมมีมากเกินไปความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งผลเกิดการคล่องตัวของการลงทุนธุรกิจที่พักแรมในปัจจุบัน

ธุรกิจการท่องเที่ยวในยุคนี้มีความสำคัญกับคนบนเกาะไม่น้อยมีนายทุนเข้ามาลงทุนเปิดรีสอร์ท ที่พัก และรถนำเที่ยว เนื่องจากเกาะสีชังเป็นทะเลที่ใกล้กรุงเทพฯ ใช้เวลาการเดินทางไม่ไกล และสงบคำสัมภาษณ์ของนายสมพงษ์ ผ่องใส ซึ่งประกอบธุรกิจรีสอร์ทก็ได้กล่าวว่าในปัจจุบันมีการประกอบธุรกิจรีสอร์ทเป็นจำนวนมาก รวมถึงการบริการต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันก็ได้มีการรับจ้างขับรถชมเกาะ เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นแต่เมื่อเริ่มมีนักท่องเที่ยวเริ่มเข้ามาท่องเที่ยวบนเกาะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ก็ทำให้ชาวบ้านต่างที่จะหาอาชีพเสริมกันมากมายจนเกิดปัญหาทางด้านการจัดระเบียบทางด้านการบริการมากขึ้นไปด้วย

ภาพที่ 11 ภาพที่พักและรีสอร์ทในเกาะสีชัง

ร้านอาหารและร้านค้าของที่ระลึก

ร้านอาหารที่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวในเกาะสีชังมีทั้งหมด 12 แห่ง และมีปริมาณเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ทั้งนี้จากการศึกษาการเพิ่มขึ้นของร้านอาหารพบว่าในปี พ.ศ. 2522 มีทั้งหมด 4 แห่ง ในขณะที่ปีพ.ศ. 2536 เพิ่มขึ้นถึง 14 แห่งและลดลงเหลือ 12 แห่งในปัจจุบัน สำหรับร้านค้าของที่ระลึก พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเกาะสีชังมักจะซื้อ ปลาแห้ง และปลาหมึกแห้งกลับไปเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นในการจับจ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวจึงอยู่บริเวณตลาดท่าบนและตลาดท่าล่าง ซึ่งเป็นการใช้พื้นที่ร่วมกับชาวบ้านทำให้บริเวณดังกล่าวหนาแน่นขาดระเบียบ (นิชชรี สายประทุมทิพย์, 2541, หน้า 130)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของชุมชนเกาะสีชังวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง

จากการสังเคราะห์และวิเคราะห์เอกสารวิชาการ งานวิจัย รวมทั้งบทความทางวิชาการ ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจของอำเภอเกาะสีชังนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 4 สาเหตุภายใต้การเปลี่ยนแปลงจากยุคการผลิตเพื่อการยังชีพไปสู่ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขาย และการเปลี่ยนแปลงจากยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขายไปสู่ยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม

2.1. การขยายตัวของเศรษฐกิจการค้า

เริ่มจากเกาะสีชังมีจำนวนประชากรไม่มากนัก และส่วนใหญ่ทำอาชีพประมง และทำไร่เป็นหลัก ซึ่งในช่วงแรกนี้ยังไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร แต่ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวการคมนาคมทางทะเลเริ่มมีการพัฒนา เนื่องจากการขยายตัวของการค้าระหว่างราชอาณาจักรสยามกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเริ่มตกเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจตะวันตกชาติต่าง ๆ ประกอบกับนวัตกรรมเทคโนโลยีเรือกลไฟสมัยใหม่ ทำให้เจ้านายขุนนางสยามสามารถต่อเรือกลไฟใช้เดินสมุทร ตามเส้นทางเดินเรือชายฝั่งที่มีมาแต่ก่อน สามารถเดินทางได้รวดเร็วขึ้นโดยไม่ต้องรอลมประจำอย่างสมัยโบราณด้วยพัฒนาการทางคมนาคมดังกล่าว เกาะสีชังจึงเริ่มมีบทบาทใหม่ในฐานะ สถานที่พักผ่อนตากอากาศ อันเป็นส่วนสำคัญของการเดินทางเพื่อเปลี่ยนอากาศ อันเป็นคตินิยมใหม่ที่เจ้านายและขุนนางสยามรับมาจากมิชชันนารีชาวตะวันตกซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพไปสู่การผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขาย (พรพรรณ ทองตัน, 2542, หน้า 112-118)

เห็นได้จากการที่เกาะสีชังมีการการพัฒนาแผนที่ทางทะเล รัฐบาลสยามได้ว่าจ้างกับตันลอฟตัสสำรวจทำแผนที่อ่าวไทย ทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก แล้วเมื่อการเดินทางเรือสะดวกขึ้น ด้วยแผนที่เดินเรือที่ทันสมัย ชาวตะวันตกในพระนครก็เริ่มสนใจลงทุนพัฒนาเกาะสีชัง

และยังสนใจลงทุนเกี่ยวกับการเดินเรือ ที่เกาะสีชัง โดยห้างยูเกอซิกแอนกัมปนี อันเป็นห้างฝรั่งเศส ใหญ่ในพระนคร ได้ทำเรื่องขออนุญาตปลูกโกดัง ทำสะพานและโรงเก็บถ่านหิน

“ปลูกโรงกุดัง แลทำสะพานให้เรือกำปั่นเทียบขนขึ้นได้เมื่อเรือเพียงเข้ามากรุงเทพฯ ไม่ได้ และสร้างโรงเก็บถ่านหิน ”เพื่อประสงค์ให้เรือของข้าพเจ้าแลเรือกลไฟอื่น ๆ รับถ่านศิลา ใช้ได้โดยง่าย ถ้าได้ตั้งประสงค์แล้ว จะได้บรรทุกสินค้าในสันดอนได้มากขึ้น แลเป็นที่บำรุงการค้าขายด้วย” ซึ่งเมื่อทางรัฐบาลสยามพิจารณา ก็ตกลงอนุญาต ขณะที่เอกชนชาวตะวันตกเริ่มสนใจ พัฒนาพื้นที่เกาะสีชังด้วยโครงสร้างกสิกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ดังที่กล่าวมาข้างต้น ทางรัฐบาลสยามก็เริ่มพัฒนาพื้นที่เกาะไปพร้อม ๆ กัน โดยการพัฒนาในช่วงต้นนั้น มีกรมทำเป็น ผู้รับผิดชอบ มีวัตถุประสงค์หลักที่จะพัฒนาอ่าวเกาะสีชังให้เป็นท่าเรือที่ทันสมัย และเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ แต่ต่อเนื่อง ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนชุมชนชาวไร่และชาวประมงขนาดเล็ก ให้ กลายเป็นชุมชนเมืองท่า มีการติดต่อเชื่อมโยงกับพระนคร ตลอดจนหัวเมืองอื่น ๆ ชายฝั่งทะเล ตะวันออกมากขึ้น มีการสร้างวัด ท่าเรือ โรงแรม ค่ายสุลกากร สถานีโทรเลข และโรงพยาบาล เป็น ลำดับสืบมาพื้นที่กสิกรรมในเกาะนั้นเองก็มีการขยายตัว มีแนวถนนทางเดินต่าง ๆ ที่เป็นโครงร่าง พื้นฐานสำหรับการพัฒนาทางกายภาพสำหรับ โครงการต่าง ๆ ของเจ้านายและขุนนางสยามใน ช่วงเวลาต่อมาคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้เอกชนก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกบนพื้นที่เกาะสีชังแต่ก็ล้มเหลว

ไม่นานเกาะสีชังก็เริ่มคึกคักมีชีวิตชีวาขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากเรือสินค้าขนาดใหญ่ ไม่สามารถจะนำสินค้าเข้ามาเทียบท่าเรือคลองเตยได้เพราะสภาพท่าเรือที่ตื้นเขิน เรือสินค้าขนาดใหญ่เหล่านี้ได้จอดทอดสมอใกล้เกาะสีชัง เพื่อหลบคลื่นลม และถ่ายเทสินค้าลงเรือขนาดเล็กแล้ว ลำเลียงเข้าสู่กรุงเทพ มีการตั้งด่านสุลกากรควบคุมเรื่องภาษี และตรวจคนเข้าเมือง ลูกเรือสินค้ามา ใช้บริการบนเกาะสีชัง และเริ่มมีการทำธุรกิจอีกมากมายจึงทำให้เศรษฐกิจของเกาะสีชังเริ่มมีการ พัฒนาจากการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขายนำไปสู่ยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยมใน ที่สุด (พีรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า 17-18)

ภาพที่ 12 แรงงานที่เข้ามาทำประมงที่เกาะสีชัง

ภาพที่ 13 การค้าขายอาหารทะเลของชาวเกาะสีชัง

ประชาชนชาวเกาะสีชังประกอบอาชีพ ดังนี้ ประมง 70 % ค้าขาย 15 % และ รับจ้างและอื่น ๆ 15% นอกจากนี้ประชากรบางส่วนยังมีอาชีพรับราชการตามหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ โดยมีเปอร์เซ็นต์ค่อนข้างต่ำกว่าอาชีพอื่น ๆ แต่รายได้และกำลังซื้อค่อนข้างจะคงตัวกว่าอาชีพอื่น อย่างไรก็ตามถึงแม้ลักษณะของอาชีพต่าง ๆ ของชุมชนจะมีทั้งการประมง การพาณิชย์กรรม รับจ้าง การบริการและการท่องเที่ยว การรับราชการและอื่น ๆ แต่โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชนจะขึ้นอยู่กับลักษณะอาชีพเพียง 5 อย่าง คือ การประมง การพาณิชย์กรรม รับจ้าง การบริการและการท่องเที่ยวและการรับราชการเท่านั้น (ข้อมูลทั่วไปของเกาะสีชัง, 2558)

รายได้ของชาวชุมชนเกาะสีชังส่วนใหญ่มาจากการค้าขายและบริการซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเกาะสีชังปีละประมาณ 12,500 คนและประชาชนเกาะสีชังมีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวเท่ากับ 7,572.77 บาท/เดือน และครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้ ดังนี้

ต่ำกว่า 5,000 บาท	ร้อยละ 55.93
ระหว่าง 5,001 – 15,000 บาท	ร้อยละ 28.81
ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท	ร้อยละ 11.30
มากกว่า 30,000 บาท	ร้อยละ 1.67

(สำนักงานปลัดเทศบาล, 2545)

จากทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจการค้าของเกาะสีชังมีการขยายตัวอยู่ตลอดเวลาทั้งในการพัฒนาอาชีพ การค้าขาย รวมทั้งการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ในการดำรงชีพของชาวเกาะสีชังจึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงยุคแห่งการผลิตไปสู่ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพ ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขาย และยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม

2.2 การขยายตัวของนโยบายของรัฐ

รัฐบาลได้กำหนดและขยายนโยบายเร่งรัดพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นนโยบายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะสีชัง กล่าวคือ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ทำการก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบังเพื่อเป็นท่าเทียบเรือสำเภาและได้อนุมัติให้บริษัทเอกชนระเบิดหินที่เกาะสีชังมาเป็นวัตถุในการก่อสร้างและถมทะเล ซึ่งบริษัทเอกชนได้ทำการระเบิดหินตามแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก กำหนดให้พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเฉียงใต้เป็นฐานเศรษฐกิจสำหรับอุตสาหกรรมและการขนส่งของประเทศ มีการก่อสร้างท่าเรือสำเภาและนิคมอุตสาหกรรม ที่แหลมฉบังและมาบตาพุด เกาะสีชังซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้าม เคยเป็นแหล่งหินสำหรับงานก่อสร้างและทำครกมาแต่อดีต เป็นแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพและทำเลที่ตั้งสะดวกในการขนส่ง จึงมีการระเบิดหินและข่อยหิน เพื่อใช้ในการสร้างเขื่อนกันคลื่น เขื่อนกันดิน และงานก่อสร้างอื่น ๆ (จามรี อาระยานิมิตสกุล และคณะ, 2548, หน้า 23-25)

อย่างไรก็ตาม การระเบิดและข่อยหินก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงประกาศยกเลิกการระเบิดหินและข่อยหินในเวลาต่อมา แต่หลังจากที่ดำเนินการไปแล้ว ทำให้พื้นที่ริมทะเลบางส่วนกลายเป็นที่ราบ เหมาะสำหรับเป็นท่าเรือและคลังสินค้า จึงมีโครงการจัดตั้งท่าขนส่งและคลังสินค้าเชื้อเพลิง ในบริเวณดังกล่าว โดยกำหนดให้อยู่ตำแหน่งที่ตั้งถึงเก็บเชื้อเพลิงอยู่ภายใน โดยมีเนินดินเดิมส่วนที่ยังไม่ถูกระเบิด เป็นแนวปิดบังมุมมองจากทะเล และก่อสร้างท่าเรือและท่าขนส่งออกไปในทะเล ในการดำเนินการตามโครงการมีการกำหนดเขตพื้นที่แต่ละส่วนอย่างชัดเจน รวมทั้งมาตรการป้องกันมลภาวะต่าง ๆ โดยเฉพาะการรักษาคุณภาพน้ำทะเลที่อาจปนเปื้อนคราบน้ำมัน ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้เอกชนก่อสร้างท่าเรือสำเภาบนพื้นที่เกาะสีชังในบริเวณที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมประกาศให้เป็นเขตอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรมเกาะสีชัง และสุดท้ายได้มีการพัฒนาแนวคิดและนโยบายไปสู่การเป็นเมืองพิเศษ เช่น การขยายพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะสีชังอีกครั้งให้ติดกับเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองศรีราชา ดำเนินการจำหน่ายสินค้าปลอดภาษีดำเนินการจัดตั้งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางทะเลที่เกาะขามใหญ่ และดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัย

ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

ต่อมา พ.ศ. 2536 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้เอกชนก่อสร้างท่าเรือสำเภาบนพื้นที่เกาะสีชังในบริเวณที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมประกาศให้เป็นเขตอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรมเกาะสีชัง โดยบริษัทเอกชนได้ดำเนินโครงการสร้างท่าเรือและคลังน้ำมันและ โรงงานโซลเวินท์บนที่ดินในเขตอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรม

แล้ว พ.ศ. 2537 เกาะสีซังได้ยกฐานะเป็นอำเภอ โดยมีเขตการปกครอง 1 ตำบล คือ ตำบลท่าเทววงษ์ มี 7 หมู่บ้าน ทั้งนี้ อำเภอเกาะสีซังมีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในเขตการปกครอง 2 แห่ง คือ 1. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเทววงษ์ โดยพื้นที่ทั้งหมดอยู่บนเกาะขามใหญ่ 2. สุขาภิบาลเกาะสีซัง (ข้อมูลทั่วไปของเกาะสีซัง, 2558.)

ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2538 กระทรวงมหาดไทยและคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วมีมติว่า โฉนดที่ดินของกลุ่มเอกชนดังกล่าว เป็นการออกโฉนดโดยมิชอบซึ่งกรมที่ดินและจังหวัดชลบุรีจะต้องดำเนินการเพิกถอนโฉนดต่อไป แต่จนถึงปัจจุบันยังคงไม่มีการดำเนินการเพิกถอนใด ๆ ทั้งสิ้น พ.ศ. 2542 สุขาภิบาลเกาะสีซัง ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลเกาะสีซัง โดยผลของพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล ถัดมา พ.ศ. 2547 กระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเทววงษ์กับเทศบาลตำบลเกาะสีซัง โดยให้เทศบาลที่รวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีเขตตามเขตเทศบาลเดิมรวมกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่รวมเข้ากับเทศบาล

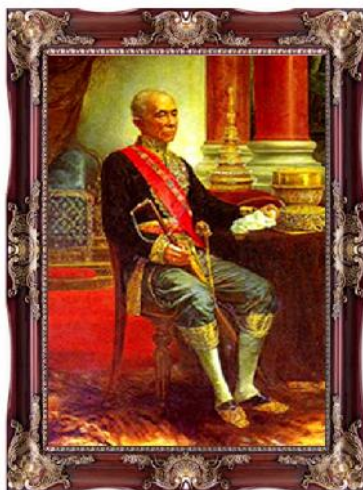
ใน พ.ศ. 2548 ได้มีการจัดทำโครงการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการจังหวัดชลบุรี ดำเนินการศึกษาผลกระทบจากการขนถ่ายแ่งมันสำปะหลัง และสินค้าอื่น ๆ ที่มีการฟุ้งกระจายจากเรือขนถ่ายสินค้าในบริเวณอ่าวศรีราชาและเกาะสีซังถัดมาใน พ.ศ. 2551 กระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศเรื่องการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลตำบลเกาะสีซังจากเดิม เพิ่มให้ครอบคลุมพื้นที่ทางทะเลด้วย และ พ.ศ. 2553 พัฒนาแนวคิดและนโยบายไปสู่การเป็นเมืองพิเศษ เช่น การขยายพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะสีซังอีกครั้งให้ติดกับเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองศรีราชา ดำเนินการจำหน่ายสินค้าปลอดภาษี ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางทะเลที่เกาะขามใหญ่ และดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลจากเดิมที่ยังไม่ค่อยพัฒนา ยุคทุนนิยมนี้เป็นส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เศรษฐกิจของเกาะสีซังเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น (จามรี อาระยานิมิตสกุล และคณะ, 2548, หน้า 23-25)

การลงทุนทำธุรกิจจากบุคคลภายนอกมากขึ้นมีการทำอุตสาหกรรมทั้งทางทะเลของเกาะสีซังและใช้เกาะสีซังเป็นทางผ่านในการทำ อุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่จอดพักเรือในการขนส่งสินค้าไปที่ต่าง ๆ ทั้งหมดจึงทำให้ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขายนำไปสู่ยุคภายใต้ระบบทุนนิยมในที่สุด

จากทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าการขยายตัวของนโยบายส่งผลกระทบต่อเกาะสีซังตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้เกาะสีซังมีความเจริญเป็นสังคมเมืองและมีการดำรงชีพภายในเกาะที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงยุคแห่งการผลิตไปสู่ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพ ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขาย และยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม

2.3. การเข้ามาของชนชั้นสูงและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เกาะสีชังมีความเกี่ยวข้องกับพระราชวงศ์จักรีตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) โดยเป็นทั้งที่พักระหว่างทางในการเสด็จพระราชดำเนินหัวเมืองฝั่งทะเลตะวันออกและเป็นที่พักฟื้น ตลอดจนใช้เป็นสถานที่บริหารราชการในบางครั้ง นอกจากนี้มีความสำคัญดังกล่าวแล้วในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) พระองค์ยังได้โปรดกรุณาให้ก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น พระจุฑาธุชราชฐาน วัดอภัยวงศนิมิต สะพานอภัยวงศ์ อภัยวงศ์ประภาคาร ศิลาคาริก เป็นต้น ซึ่งสิ่งก่อสร้างเหล่านี้เป็น โบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีคุณค่ายิ่งของเกาะสีชัง และเกาะสีชังได้มีโครงการให้เป็นประตูสู่การค้าโลก ตั้งแต่รัชกาลที่ 4 แต่เกิดความขัดแย้งระหว่างราชวงศ์จักรีกับขุนนางตระกูลบุญนาถ จึงทำให้โครงการที่จะทำให้บริเวณเกาะสีชังเป็นประตูสู่การค้าโลกต้องยุติลง (บันทึก จุลาสัย, 2540, หน้า 6-8)

ภาพที่ 14 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4

ภาพที่ 15 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

การเปลี่ยนแปลงของเกาะสีชังเมื่อกลุ่มเจ้าและเหล่าขุนนางเข้ามาที่เกาะสีชังจึงทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองเนื่องจากในอดีตกลุ่มเจ้าและตระกูลขุนนางจะมีความสำคัญกับประชากรอย่างมากเมื่อมีความเจริญทางเศรษฐกิจจึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงจากประชากรบนเกาะสีชังในอดีตที่มีจำนวนไม่มากนัก มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในหมู่ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านเมื่อมีการจับปลาหรืออาหารทะเลได้ ก็จะนำมาแบ่งปันกันหรือทำกับข้าวมาทานกันจนทำให้ชุมชนชาวเกาะสีชังมีความสามัคคีกัน รักใคร่ปรองดองกันเป็นอย่างดีเนื่องจากการไม่มีการชิงดีชิงเด่นกันมีการใช้แรงงานภายในครัวเรือน แต่ต่อมาเมื่อมีการเป็นลำดับจากกการที่มีผู้คนมาทำมาหากิน ทำประมงบริเวณเกาะสีชังทำให้มีประชากรเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดการแข่งกันและแย่งทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงต้องหารายได้เพิ่มโดยการค้าขายจึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขายการขยายตัวของชุมชนที่ทำให้เกิดความแออัดของบ้านเรือนและการสร้างตึกอาคารรुक้าเข้าไปในแหล่งศิลปกรรม ถนนที่สร้างใหม่และสิ่งประกอบทางภูมิทัศน์ (พีรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า 17-18)

ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคการผลิตควบคู่กับการค้าขายโดยเริ่มจากการที่กลุ่มชนชั้นสูง ตระกูลขุนนางและกลุ่มเจ้าบางกลุ่มได้เข้ามาที่เกาะสีชังและได้พัฒนาเกาะสีชัง เช่น ถนน ไฟฟ้า และพระราชฐานที่ประทับต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับคนบนเกาะและเนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจทำให้ประชากรของเกาะสีชังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

เกาะสีชังมีประชากร 5,400 คน มีจำนวนครัวเรือน 1,633 ครัวเรือนแยกเป็นชาย 2,787 คน หญิง 2,613 คน นอกจากนี้เกาะสีชังยังมีประชากรแฝงอีกประมาณ 3,000 คนเศษ ซึ่งได้แก่ กลุ่มคนรับจ้างที่มากับเรือขนส่งสินค้า กลุ่มคนที่มาทำงาน โดยไปกลับทุกวัน ข้าราชการของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น (ข้อมูลทั่วไปของเกาะสีชัง, 2558)

เกาะสีชังจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยในระดับก่อนประถมศึกษาจัดให้บริการทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจัดให้บริการเฉพาะภาครัฐเท่านั้น

การลงทุนทำธุรกิจจากบุคคลภายนอกมากขึ้นมีการทำอุตสาหกรรมทั้งทางทะเลของเกาะสีชังและใช้เกาะสีชังเป็นทางผ่านในการทำ อุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่จอดพักเรือในการขนส่งสินค้าไปที่ต่าง ๆ และเมื่อคนในชุมชนเกาะสีชังมีจำนวนมากขึ้นและแต่งงานมีครอบครัว มีลูกมีหลานจำนวนประชากรก็เพิ่มมากขึ้น และจากการที่บนเกาะสีชังมีโรงเรียนที่ไม่เพียงพอและหลักสูตรการเรียน การสอนก็ไม่เป็นระบบมากนัก จึงทำให้ชาวชุมชนเกาะสีชังที่มีลูกหลานอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จะส่งบุตรหลานไปเรียนบนฝั่งกันเป็นจำนวนมาก เมื่อเรียนจบก็ติดสังคมเมืองจนไม่อยากจะกลับมาทำงานบนเกาะสีชังที่มีวงจำกัดในเรื่องการทำมาหากินที่ส่วนใหญ่จะทำประมง

ค้าขาย หรือการท่องเที่ยว คนที่ไม่ได้เรียนมาสายนี้จึงเลือกที่จะทำงานที่ฝั่ง ทำให้ห่างไกลกัน ความสัมพันธ์ในครอบครัวก็ลดน้อยลง (ข้อมูลทั่วไปของเกาะสีชัง, 2558)

เห็นได้จากการที่ได้ไปสัมภาษณ์ นายประเสริฐ กิจเกิด ที่เล่าว่าเมื่อถูกไปทำงานที่ในเมือง ก็มาหาหน่อยลงส่วนใหญ่จะมีการ โทรศัพท์กัน และคนส่วนใหญ่ที่อยู่บนเกาะจะเป็นพวกผู้มีอายุที่เป็นชาวเกาะสีชังแต่ดั้งเดิม และอีกกลุ่มจะเป็นพวกประชากรแฝงที่มาทำงานบนเกาะเช่น มาออกเรือหาปลา มาเป็นลูกจ้างในสถานที่พัก และพวกสุดท้ายจะเป็นพวกนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชั่วคราว เมื่อประชากรแบ่งกันเป็นพวกแล้วมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องทำให้ความสัมพันธ์จึงเปลี่ยนแปลงไปจากแต่ก่อนคนสวนใหญ่บนเกาะจะทำงานเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของคนในครอบครัว มีการดำรงชีวิตแบบตัวใครตัวมันมากขึ้นและเมื่อมีการพัฒนาการตามยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนทำให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ มากมาย

ดังคำสัมภาษณ์ของนายสุเทพ สิงครา อดีตผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ประชากรบนเกาะสีชังยังต้องพบเจอกับปัญหาทางด้านน้ำที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภค เนื่องจากน้ำที่ใช้เหล่านี้จำเป็นต้องกลั่นมาจากน้ำทะเล จึงทำให้อาจมีช่วงที่เกิดปัญหาน้ำไม่ไหล ชาวบ้านบนเกาะสีชังจึงจำเป็นต้องไปซื้อน้ำจากฝั่ง ซึ่งจะมีราคาแพงกว่าบนฝั่งดังนั้นชาวบ้านจึงจำเป็นต้องมีการร่อนน้ำฝนเพื่อใช้ในการอุปโภคและบริโภคภายในครัวเรือน

จากทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าการเข้ามาของชนชั้นสูงส่งผลกระทบต่อเกาะสีชังตั้งแต่ในอดีต ทำให้เกาะสีชังมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นมีความเป็นสังคมเมืองและมีความสะดวกสบายจากการมีถนนหนทางจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญหนึ่งที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงยุคแห่งการผลิตไปสู่ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพ ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขาย และยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยมในที่สุด

2.4. การเข้ามาของระบบเทคโนโลยี

ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพเริ่มจากการที่ในสมัยก่อนบนเกาะสีชังยังไม่มีเทคโนโลยีมีเพียงการติดต่อสื่อสารกันในระแวกใกล้บ้านเท่านั้น มีเรือพายที่ใช้เดินทางและทำมาหากินซึ่งทำให้ไม่สะดวกสบายมากนักเมื่อจะไปทำธุระที่ฝั่งต้องนั่งเรือข้ามฝากกลับขึ้นฝั่งเท่านั้น จึงทำให้การติดต่อกับคนที่ฝั่งยากลำบากมากแต่เมื่อมีวิวัฒนาการของระบบเทคโนโลยีเข้ามาจึงเริ่มมีเรือกลไฟจึงทำให้มีการสัญจรได้สะดวกมากขึ้นชุมชนเกาะสีชังมีความคึกคักมากขึ้นมีผู้คนมาเยี่ยมชมที่เกาะจำนวนมากประชาชนบนเกาะสีชังจึงหารายได้เสริมจึงนำไปสู่การผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขาย

มีการเริ่มใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้นทำให้มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ มีการติดต่อซื้อขายที่สะดวกรวดเร็วขึ้น จากที่ใช้เรือกลไฟก็พัฒนาเป็นใช้เครื่องยนต์ที่ทำ

ให้ไปมาระหว่างเกาะได้อย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารกับผู้คนนอกเกาะได้อย่างสะดวกทำให้คนที่อยู่ไกลกันสามารถติดต่อกันได้เหมือนอยู่ใกล้กัน และการผลิตในปัจจุบันก็มีวิวัฒนาการใช้เครื่องจักรในการทำอุตสาหกรรมทำให้มีการผลิตสินค้าได้มากขึ้นจากในอดีต

ภาพที่ 16 เทคโนโลยีในการผลิตอาหารทะเลแห้ง

เทคโนโลยีการผลิตในปัจจุบันได้ก้าวหน้าไปไกล โดยมีเครื่องจักรกลในการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ซึ่งเทคโนโลยีสามารถทำให้ชุมชนชาวเกาะสี่ซังสามารถผลิตสินค้าได้ครั้งละจำนวนมากตามที่ต้องการในเวลาที่รวดเร็ว ลดจำนวนแรงงานคนส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตต่ำลง จึงทำให้มีกำไรเพิ่มมากขึ้น เช่น มีเครื่องจักรในการบรรจุหีบห่อของอาหารทะเลแห้งเพื่อนำส่งไปขายตามแหล่งต่าง ๆ

เทคโนโลยีในปัจจุบันมีการใช้อินเตอร์เน็ตเป็นจำนวนมากทำให้คนที่อยู่บนเกาะสามารถประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนภายนอกเกาะและนักท่องเที่ยวให้รู้จักประวัติศาสตร์และสถานที่ท่องเที่ยวของเกาะสี่ซังเพิ่มมากขึ้นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทำให้เกิดเทคโนโลยีที่ใช้แรงงานคนน้อยลงผู้ที่มีทุนมากอาจนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้งานทั้งหมดเป็นธุรกิจขนาดใหญ่มากขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงจากยุคเศรษฐกิจเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขายไปสู่ยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยมในที่สุด

จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ทราบว่า การเข้ามาของระบบเทคโนโลยีเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์เกาะสี่ซังจากยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการผลิตเพื่อการค้าขายไปสู่ยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยมที่มีนายทุนและผลกำไรเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้สร้างผลผลิตที่มากขึ้นได้ตามความต้องการที่มากขึ้นในปัจจุบัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ จะแบ่งหัวข้อการเสนอออกเป็น 3 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผล
2. การอภิปรายผลการศึกษา
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง เศรษฐศาสตร์เกาะสีชัง: วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรีในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของชุมชนเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรีในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง

สามารถสรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์เกาะสีชัง: วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ ดังต่อไปนี้คือ

1. ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพเป็นช่วงที่ชุมชนบนเกาะสีชังทำอาชีพเพื่อเลี้ยงตัวเองเป็นหลัก ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อจำหน่ายแต่เป็นรูปแบบของการผลิตอย่างง่ายที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์มีการใช้แรงงานในครัวเรือนไม่มีต้นทุนในการผลิตจึงทำให้ได้การผลิตที่ต่ำและเพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวันเท่านั้น

โดยในยุคนี้ยังไม่มีการพัฒนาที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเริ่มก่อรูปขึ้นในปี พ.ศ. 2365 พบร่องรอยการทำไร่คราม พริก และมัน ทางตอนใต้ของเกาะ ซึ่งสันนิษฐานว่าอาจเป็นบริเวณที่ภายหลังเรียกกันว่า ไร่ล่าง ส่วนเกาะขาม มีประชากรประมาณสับกับว่าหลังคาเรือน มีการปลูกข้าวโพด แตงกวา น้ำเต้า และกล้วย ชุมชนบนเกาะสีชังในช่วงต้นรัตนโกสินทร์นั้น เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีแหล่งน้ำจืดจำกัด ทำไร่และจับปลา มีวัฒนธรรมผสมผสานของคนบนเกาะและคนที่ฝั่ง เมื่อจับปลามาได้จะมีการแบ่งปันกันในหมู่เครือญาติและเพื่อนบ้านละแวกใกล้เคียงเพื่อเป็นการสานสัมพันธ์และทำให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวกันของคนบนเกาะ

การเปลี่ยนแปลงในยุคการผลิตเพื่อการยังชีพระยะเริ่มแรกมีการผลิตที่ต่ำเนื่องจากมีกระบวนการผลิตที่เรียบง่าย หาได้ในธรรมชาติและใช้แรงงานของคนภายในครอบครัวจึงทำให้ได้ผลผลิตที่น้อยจึงเพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือนเท่านั้น ซึ่งถ้ามีผลผลิตเหลือบางส่วนก็จะนำมาแบ่งปันกับเพื่อนบ้านและมีการแลกเปลี่ยนอาหารและเครื่องนุ่งห่มที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต อาชีพหลักของชาวบ้านก็คือ ทำประมง ปลาที่หามาได้ก็จะนำมาบริโภคภายในครอบครัวและถ้าเหลือจากการบริโภคก็จะนำมาแบ่งปันเพื่อนบ้านในละแวกใกล้เคียงและมีการแลกเปลี่ยนอาหาร ข้าว และเครื่องนุ่งห่มซึ่งกันและกัน

2. ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่การผลิตเพื่อค้าขาย ซึ่งจากเดิมที่มีการผลิตที่ต่ำหาเลี้ยงเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนแต่ต่อมาเมื่อมีการขยายตัวของการค้าระหว่างราชอาณาจักรทำให้มีผู้คนแวะเวียนมาที่เกาะสีชังเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ชุมชนชาวเกาะสีชังเริ่มที่จะทำการค้าทำให้มีการผลิตที่เพิ่มมากขึ้นจากเดิมทำให้มีผลผลิตเหลือที่จะนำมาค้าขายเพื่อเพิ่มรายได้

การขยายตัวของการค้าระหว่างราชอาณาจักรสยามกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับนวัตกรรมเทคโนโลยีเรือกลไฟสมัยใหม่ ตามเส้นทางเดินเรือชายฝั่งที่มีมาแต่ก่อน สามารถเดินทางได้รวดเร็วขึ้น เกาะสีชังจึงเริ่มมีบทบาทใหม่ในฐานะ สถานที่พักผ่อนตากอากาศ ชาวตะวันตกในพระนครเริ่มสนใจลงทุนพัฒนาเกาะสีชัง และทางรัฐบาลสยามก็เริ่มพัฒนาพื้นที่เกาะไปพร้อม ๆ กัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะพัฒนาอ่าวเกาะสีชังให้เป็นท่าเรือที่ทันสมัย ในช่วงเวลานี้ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ แต่ต่อเนื่อง ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนชุมชนชาวไร่และชาวประมงขนาดเล็ก ให้กลายเป็นชุมชนเมืองท่า มีการติดต่อเชื่อมโยงกับพระนคร ตลอดจนหัวเมืองอื่น ๆ ชายฝั่งทะเลตะวันออกมากขึ้น มีการสร้างวัด ท่าเรือ โรงแรม ค่านศุลกากร สถานีโทรเลข และโรงพยาบาล เป็นลำดับ

จากสภาพดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจของเกาะสีชังเริ่มมีการขยายตัวประชาชนชาวเกาะสีชังเริ่มมีหัวการค้ามากขึ้น วิธีการดำรงชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปจากแต่ก่อนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมีการแบ่งปันกัน เช่น แบ่งปันอาหาร เครื่องใช้ต่าง ๆ แต่เมื่อเข้าสู่ยุคแห่งการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการผลิตเพื่อการค้าขาย ชาวบ้านก็ทำงานหาเงินมากขึ้นมีเวลาให้กับครอบครัวน้อยลง และที่สำคัญมีการแบ่งปันกันน้อยลงเนื่องจากผลผลิตที่หามาได้สามารถสร้างเงินและรายได้ให้กับครอบครัวได้ เห็นได้จากการที่ชาวบ้านทำประมงหาปลามาได้ก็เพื่อกินภายในครอบครัวเท่านั้นเหลือก็ขายถ้าขายไม่หมดชาวบ้านเริ่มมีการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ทำปลาหมึกตากแห้ง ปลาเค็ม ถือเป็นอาหารและเป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้าได้อีกด้วยสามารถนำไปสินค้าไปส่งขายที่บนฝั่งและบริเวณใกล้เคียง จากปรากฏการณ์นี้ทำให้ชาวเกาะสีชังมีรายได้มากขึ้น ซึ่งถือเป็นช่วงของการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขายของชาวเกาะสีชัง

3. ยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่ผลิตสินค้าเพื่อขาย โดยใช้แรงงานรับจ้าง ทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะที่สำคัญ คือ การมีทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่หมายรวมถึงความรวมถึงกรรมสิทธิ์ การถือครองทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย แรงงานรับจ้าง ตลาดแลกเปลี่ยนสินค้า และผู้ประกอบการ

เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ช่วยให้เศรษฐกิจของเกาะสีชังเติบโตมากขึ้น โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งรัดพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมในภูมิภาคตะวันออก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะสีชัง โดยได้มีมติให้ทำการก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบังเพื่อเป็นท่าเทียบเรือน้ำลึกและได้อนุมัติให้บริษัทเอกชนระเบิดหินที่เกาะสีชัง แต่สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้าน รัฐบาลจึงประกาศยกเลิกการระเบิดหินและขอยหิน แต่หลังจากที่ดำเนินการยกเลิกไปแล้ว ทำให้พื้นที่ริมทะเลบางส่วนกลายเป็นที่ราบ เหมาะสำหรับเป็นท่าเรือและคลังสินค้า จึงมีโครงการจัดตั้งท่าขนส่งและคลังสินค้าเชื้อเพลิง ในบริเวณดังกล่าว และก่อสร้างท่าเรือและท่าขนส่งออกไปในทะเล ซึ่งเป็นการทำอุตสาหกรรมมากขึ้นและมีการหารายได้และกำไรเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีค่าครองชีพที่สูงขึ้นอีกด้วย

ยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม ได้เปลี่ยนจากเดิมที่มีการผลิตเพื่อใช้บริโภคภายในครัวเรือนผลผลิตที่เหลือจึงนำมาขายเพื่อหารายได้หรือสร้างกำไรใช้เลี้ยงครอบครัวต่อมาเริ่มมีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจากประชากรเพิ่มจำนวนขึ้นและมีการขยายตัวเป็นชุมชนเมืองมีความสะดวกสบายมากขึ้นการทำประมงขนาดเล็กก็เริ่มลดน้อยลงหันมาทำประมงขนาดใหญ่ที่มีนายทุนเป็นเจ้าของและมีการจ้างแรงงาน โดยจ้างชาวบ้านและจ้างแรงงานต่างถิ่นมาทำงานเพื่อใช้แรงงานออกเรือหาปลา จึงทำให้เกิดประชากรแฝงที่มาอาศัยที่เกาะสีชังจำนวนมากซึ่งประชากรแฝงนี้มีค่าแรงต่ำกว่าชาวบ้านปกติเกือบสองเท่า นายทุนจึงนิยมใช้แรงงานนี้ การทำประมงขนาดใหญ่จะหาอาหารทะเลครั้งละมาก ๆ เพื่อใช้ในการส่งออกและส่งขายตามตลาดต่าง ๆ โดยผลิตเพื่อขายทำกำไรเท่านั้น

สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจของอำเภอเกาะสีชังนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 4 สาเหตุด้วยกันคือ

1. การขยายตัวของเศรษฐกิจการค้า

ช่วงแรกยังไม่มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเท่าที่ควร แต่ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวการคมนาคมทางทะเลจึงเริ่มมีการพัฒนา เนื่องจากการขยายตัวของการค้าระหว่างราชอาณาจักรสยามกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเริ่มตกเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจตะวันตกชาติต่าง ๆ ประกอบกับนวัตกรรมเทคโนโลยีเรือกลไฟสมัยใหม่ ทำให้เจ้านายขุนนางสยามสามารถต่อเรือกลไฟใช้เดินสมุทร ทำให้สามารถเดินทางได้รวดเร็วขึ้น เกาะสีชังจึงเริ่ม

มีบทบาทใหม่ในฐานะ สถานที่พักผ่อนตากอากาศ อันเป็นส่วนสำคัญของการเดินทางเพื่อเปลี่ยนอากาศ ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพไปสู่การผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขาย

เกาะสีชังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ แต่ต่อเนื่อง ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนชุมชนชาวไร่และชาวประมงขนาดเล็ก ให้กลายเป็นชุมชนเมืองท่า เกาะสีชังจึงมีการตั้งด่านศุลกากร และมีนายทุนมาทำธุรกิจจำนวนมากทั้งธุรกิจรีสอร์ทและธุรกิจประมงขนาดใหญ่จึงทำให้เศรษฐกิจของเกาะสีชังเริ่มมีการพัฒนาจากการผลิตเพื่อการยังชีพไปสู่การผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่การผลิตเพื่อการค้าขายและสุดท้ายนำไปสู่ยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม

ดังนั้นเศรษฐกิจการค้าของเกาะสีชังมีการขยายตัวอยู่ตลอดเวลาทั้งในการพัฒนาอาชีพการค้าขาย รวมทั้งการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ในการดำรงชีพของชาวเกาะสีชังจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงยุคแห่งการผลิตไปสู่ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพ ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขาย และยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม

3. การขยายตัวของนโยบายของรัฐ

เริ่มจากการที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งรัดและส่งเสริมอุตสาหกรรมในภูมิภาคตะวันออก โดยกำหนดให้พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นฐานเศรษฐกิจสำหรับอุตสาหกรรมและการขนส่งของประเทศ มีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรม ที่แหลมฉบังและมาบตาพุด และสุดท้ายได้มีการพัฒนาแนวคิดและนโยบายไปสู่การเป็นเมืองพิเศษ โดยการขยายพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะสีชังอีกครั้งให้ติดกับเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองศรีราชา ดำเนินการจำหน่ายสินค้าปลอดภาษี

นโยบายที่เกิดขึ้นบนเกาะส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายที่เกิดจากการเมืองท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ที่มีอิทธิพลบนเกาะสีชังตั้งแต่ในอดีตและตกทอดไปสู่รุ่นลูกหลาน จึงมีการพัฒนาโดยคนเกาะสีชังและเพื่อคนเกาะสีชังเอง ชาวบ้านจะเคารพนับถือผู้มีอิทธิพลเป็นผู้ดูแลเกาะสีชังซึ่งมีนโยบายที่ส่งเสริมการพัฒนาเกาะดูแลรายได้ของประชาชนบนเกาะสีชัง เช่นมีนโยบายที่ส่งเสริมการทำผ้าบาติกและเครื่องจักรสานที่ส่งเสริมรายได้ของประชาชนบนเกาะเองและนโยบายของรัฐยังส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมที่เกาะสีชังในปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงเกาะสีชัง

ดังนั้นการขยายตัวของนโยบายจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเกาะสีชังตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้เกาะสีชังมีความเจริญเป็นสังคมเมืองและมีการดำรงชีพภายในเกาะที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงยุคแห่งการผลิตไปสู่ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพ ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขาย และยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม

4. การเข้ามาของชนชั้นสูงและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ประพาสเกาะสีชังด้วยเรือกลไฟหลายครั้งจนสิ้นรัชกาล ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรีเสด็จมาประทับแรมเพื่อให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ามหาชิราวุธ และสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าอภัยวงศ์เสด็จรักษาพระองค์จากการประชวร เนื่องจากเกาะสีชังเป็นสถานที่ที่มีอากาศดี มีภูมิสถานที่สบาย นอกจากนี้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างสิ่งปลูกสร้างและพระราชทานชื่อสถานที่ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อราษฎรชาวเกาะสีชังเป็นจำนวนมาก การเข้ามาของชนชั้นสูงกลุ่มเจ้า และขุนนางที่เข้ามาและพัฒนาเกาะสีชังในด้านต่าง ๆ ทั้ง ถนน ไฟฟ้า และมีการสร้างพระราชฐานที่ประทับเพื่ออำนวยความสะดวก และในอดีตกลุ่มชนชั้นสูงจะมีอิทธิพลต่อประชาชนเป็นอย่างมากจึงส่งผลต่อการดำรงชีวิตของชุมชนเกาะสีชังที่มีความสะดวกสบายและมีความเป็นชุมชนเมืองทำให้มีจำนวนประชากรที่เกาะสีชังเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมีประชากรแฝงมาทำงานรับจ้าง ทำประมงและมีนักท่องเที่ยวเข้ามาที่เกาะสีชัง

เมื่อประชากรซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านจำนวนประชากร กล่าวคือสังคมที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมากมานั้นจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผู้คนบนเกาะทำให้เกิดความห่างเหินของผู้คนบนเกาะเพิ่มมากขึ้น คนที่อยู่บ้านใกล้เรือนเคียงกันก็ไม่สนิทสนมกลมเกลียวกันเหมือนแต่ก่อนและความเป็นอยู่ของประชาชนบนเกาะก็เปลี่ยนไป มีการหาเลี้ยงชีพเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องมากขึ้นเกิดการว่างงานมากขึ้น ขาดแคลนทรัพยากร โดยเฉพาะน้ำจืดที่อยู่บนเกาะจะมีจำกัดถ้าฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลอาจต้องซื้อน้ำประปาจากบนฝั่งซึ่งมีราคาแพงมาก มีการแย่งกันทำมาหากินประชาชนบนเกาะส่วนใหญ่จะส่งลูกหลานไปเรียนบนฝั่งเมื่อเรียนจบก็ไม่อยากกลับมาทำงานบนเกาะซึ่งหางานได้ยาก เนื่องจากมีอาชีพที่จำกัดจึงนิยมทำงานบนฝั่งบางคนก็มีครอบครัวนาน ๆ จะกลับมาสักครั้ง คนที่อาศัยอยู่บนเกาะส่วนใหญ่จะเป็นพวกผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่บนเกาะมาแต่กำเนิด และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาอาศัยอยู่ชั่วคราวเป็นส่วนใหญ่จึงทำให้เกาะสีชังมีการเปลี่ยนแปลงจากแต่ก่อนมาดังนั้นการเข้ามาของชนชั้นสูงและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์เกาะสีชังในยุคของการผลิต

4. การเข้ามาของระบบเทคโนโลยี เมื่อมีการเริ่มใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีทำให้มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นมีการติดต่อซื้อขายที่สะดวกรวดเร็ว จากในอดีตใช้เรือพายมาเป็นเรือที่ใช้เครื่องกลและทำให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้คนนอกเกาะได้อย่างสะดวกทำให้คนที่อยู่ไกลกันสามารถติดต่อกันได้เหมือนอยู่ใกล้กัน และเทคโนโลยียังส่งผลต่อการผลิตที่มีความต้องการผลผลิตและบริการที่มากขึ้นจึงใช้เครื่องจักรกลและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ตามความต้องการและเมื่อในปัจจุบันมีการใช้อินเตอร์เน็ตเป็นจำนวนมากทำให้คนที่อยู่บนเกาะสามารถประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนภายนอกเกาะและนักท่องเที่ยวให้รู้จักประวัติศาสตร์และสถานที่ท่องเที่ยวของ

เกาะสีชังเพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทำให้เกิดเทคโนโลยีที่ใช้แรงงานคนน้อยลงผู้ที่มีทุนมากอาจนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้งานทั้งหมดเป็นธุรกิจขนาดใหญ่มากขึ้น ดังนั้นเทคโนโลยีจึงเป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงยุคของการผลิตของประวัติศาสตร์เกาะสีชัง

อภิปรายผล

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ดังนี้

จากผลการศึกษาพบว่าแนวคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์สังคมที่แสดงให้เห็นความเป็นมาของผู้คนในท้องถิ่นเดียวกันที่อาจมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ แต่เมื่อเข้ามาอยู่ในพื้นที่เดียวกันตั้งแต่ 2-3 ชั่วคนสืบลงไป ก็จะเกิดสำนึกร่วมขึ้นเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกัน มีจารีตประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ และกติกาสู่ในทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน โดยมีพื้นฐานทางความเชื่อและศีลธรรมเดียวกัน การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นแนวทางในการศึกษา จุดมุ่งหมายของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ ความเข้าใจในความหลากหลายของวิถีวัฒนธรรมประเพณีและระบบที่แตกต่างกันของชุมชนต่าง ๆ ความหลากหลายของชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์เกาะสีชังที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนเกาะสีชังเองทั้ง จารีตประเพณี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ พิธีกรรม และความเชื่อที่ส่งผลต่อชุมชนชาวเกาะสีชังตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของชุมชนเกาะสีชังมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว สาเหตุมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจการค้า การขยายตัวของนโยบายของรัฐ การเข้ามามีบทบาทของชนชั้นสูงและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ทำให้จำนวนประชากรที่เกาะสีชังมีเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการเข้ามาของระบบเทคโนโลยีส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงยุคแห่งการผลิต โดยเริ่มเปลี่ยนแปลงจากยุคการผลิตเพื่อการยังชีพที่มีการผลิตที่ต่ำมีกระบวนการผลิตที่เรียบง่าย ใช้แรงงานของคนภายในครอบครัวจากผลผลิตที่น้อยจึงเพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน ยุคแห่งการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการผลิตเพื่อการค้าขาย ชาวบ้านก็ทำงานหาเงินมากขึ้นมีเวลาให้กับครอบครัวน้อยลง และที่สำคัญมีการแบ่งปันกันน้อยลงเนื่องจากผลผลิตที่หามาได้สามารถสร้างเงิน และรายได้ให้กับครอบครัวได้ ชาวบ้านเริ่มมีการแปรรูปอาหารทะเลเพิ่มมูลค่าของสินค้าและส่งออกขายยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยมเป็นยุคที่มีนายทุนเป็นเจ้าของและมีการจ้างแรงงานโดยจ้างชาวบ้านและจ้างแรงงานต่างถิ่นมาทำงานมีประชากรแฝงมากขึ้น เกิดการทำประมงขนาดใหญ่ใช้ในการส่งออกและส่งขายตามตลาดต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดสินค้าและบริการจำนวนมากทั้งร้านอาหาร รีสอร์ท และธุรกิจร่อนน้ำเที่ยวซึ่งเป็นที่นิยมมากที่เกาะสีชังในขณะนี้

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความทันสมัย ที่อธิบายการเปลี่ยนแปลงอย่างเบ็ดเสร็จจากสังคมแบบประเพณีมาสู่รูปแบบสังคมที่ก้าวหน้ามีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจมีความสงบทางการเมืองเช่นในประเทศแถบตะวันตกกล่าวอีกนัยการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยเป็นกระบวนการที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการทำให้เป็นอุตสาหกรรม (Industrialization) และการมีลักษณะของความทันสมัยที่สูงนี้ทำให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ สูงตามไปด้วย ซึ่งสังคมจะพัฒนาเป็นลำดับขั้น โดยเปลี่ยนจากลักษณะสังคมแบบหนึ่ง (แบบประเพณี) ไปสู่สังคมอีกแบบหนึ่ง (แบบทันสมัย) ดังแนวคิดเรื่องชุมชน (Gemeinschaft) และสังคม (Gesellschaft) ว่าสังคมมี 2 รูปแบบหลักคือชุมชนแบบ Gemeinschaft เป็นสังคมชนบท (สังคมประเพณี) ที่มีลักษณะความสัมพันธ์แบบดั้งเดิมคือการไม่แบ่งแยกหน้าที่และระบบความสัมพันธ์ในเรื่องของการทำงานออกจากชีวิตส่วนตัวความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนพัฒนาขึ้นจากพื้นฐานความผูกพันในระบบเครือญาติที่ให้ความเอื้ออาทรและมีน้ำใจต่อกันระบบเศรษฐกิจมีพื้นฐานอยู่ในครอบครัวในฐานะเป็นหน่วยการผลิตหลักส่วนใหญ่ทำการเกษตรใช้เทคโนโลยีการผลิตเช่นที่เคยปฏิบัติมาโดยไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงระบบความคิดยึดตามคำสอนและกฎระเบียบที่สืบทอดกันมาส่วนสังคมแบบ Gesellschaft เป็นสังคมเมืองที่ทำการค้าเป็นหลักความสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีรากฐานอยู่บนธุรกิจการผลิตเป็นแบบอุตสาหกรรมที่ทำกันในโรงงานใช้แรงงานจ้างมากกว่าแรงงานครอบครัวรวมทั้งใช้ทุนในการผลิตค่อนข้างสูงระบบความคิดเป็นแบบวิทยาศาสตร์ซึ่งเหมือนกับการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์เกาส์ซังในช่วงการผลิตเพื่อการยังชีพที่มีความเหนียวแน่นในชุมชน

และสอดคล้องกับทฤษฎีมาร์กซ์นิสต์ (Marxism) ที่มีหลักสำคัญในการมองการเปลี่ยนแปลงในสังคมมีลักษณะเกิดจากความขัดแย้งกันภายในสังคมความขัดแย้งเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมความขัดแย้งหลักระหว่างชนชั้นคือชนชั้นที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตหรือชนชั้นนายทุนกับชนชั้นที่เป็นผู้ใช้แรงงานแลกกับค่าจ้างหรือชนชั้นแรงงานเป็นพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมต่าง ๆ และสังคมทุนนิยม (Capitalism) เป็นวิวัฒนาการของสังคมที่ผู้ปกครองคือพวกผู้สะสมทุน (Capitalists) ที่เป็นนายจ้างและเจ้าของกิจการ ที่มักเป็นชนชั้นกลาง (Bourgeois) การก้าวผ่านจากการใช้เครื่องมือการผลิตแบบหัตถกรรมไปสู่การผลิตโดยเครื่องจักรแบบอุตสาหกรรม เป็นสาเหตุสำคัญที่ "ความสัมพันธ์การผลิตระบอบทุนนิยม" ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเกาส์ซังในช่วงของการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยมที่มียาทุนเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการและมีการจ้างแรงงานแทนการใช้แรงงานในครัวเรือนและสอดคล้องกับทฤษฎีชุมชนของเอ็ชชานอฟ ซึ่งระบบเศรษฐกิจเป็นแบบครอบครัวใช้แรงงานคนในครอบครัวไม่ได้จ้างแรงงานเป็นเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพสามารถดำรงอยู่ได้และผลิตซ้ำตัวเองได้เศรษฐกิจครอบครัว

ชวานาช่วยมาใช้แรงงานคนในครอบครัวดำรงอยู่ได้เพราะผลิตเพื่อประกันระดับการบริโภคของครอบครัวไม่ใช่เพื่อทำไรจึงสามารถใช้แรงงานได้อย่างเต็มที่ซึ่งตรงกับยุคการผลิตเพื่อการยังชีพ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรองใจ ฉลาด (2549) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการทางเศรษฐกิจอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ในด้านพัฒนาการด้านเศรษฐกิจและการแบ่งยุคของการผลิต ซึ่งชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการเศรษฐกิจ โดยเริ่มจากเศรษฐกิจเพื่อยังชีพภายใต้ระบบไพร่ ชุมชนมีขนาดเล็ก อาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ จะทำประมงพื้นบ้าน และปลูกพืชผักในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เศรษฐกิจเพื่อยังชีพควบคู่กับเพื่อขาย การผลิตเพื่อขายเริ่มเข้ามามีบทบาทในเมืองแกลงตั้งแต่การที่คนจีนเข้ามาติดต่อค้าขาย และการปกครองเปลี่ยนจากการปกครองที่มีประเพณีการปกครองแบบกินเมืองมาเป็นการปกครองท้องถิ่น และการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยมจึงเกิดขึ้น โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งรัดพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมในภูมิภาคตะวันออกซึ่งงานวิจัยนี้ได้แบ่งยุคแห่งการผลิตเป็น 3 ยุค เช่นเดียวกับการผลิตที่เกาะสีชัง คือยุค การผลิตเพื่อการยังชีพ ยุคการผลิตเพื่อการยังชีพควบคู่กับการค้าขายและยุคการผลิตภายใต้ระบบทุนนิยม

งานวิจัยข้างต้นนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองวิทย์ ลิ้มปนาท (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกก่อน พ.ศ. 2525 โดยปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ที่ตั้งและทรัพยากร ทำให้บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกมีการติดต่อกับกลุ่มคนภายนอก ทั้งนี้เพราะที่ตั้งของชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นส่วนหนึ่งในเส้นทางการเดินเรือค้าขายมาตั้งแต่สมัยโบราณคนในชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกมีการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพทางภูมิศาสตร์และทรัพยากร การผลิตและการแลกเปลี่ยนสินค้าที่มีการขยายตัวและเปลี่ยนแปลงประเภทของสินค้าตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเกิดจากความสัมพันธ์กับระบบตลาดและนโยบายของรัฐด้านเศรษฐกิจและสังคมนอกจากนี้งานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านภาคเหนือตอนล่าง ประมาณกลางศตวรรษที่ 20 เศรษฐกิจของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงจากแบบพอเพียงมาเป็นเศรษฐกิจการตลาด สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงมีหลายประการ เช่น นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่อขยายการส่งออก

งานวิจัยของครุณี บุญภิบาล (2532) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการทางเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลา หลังสงครามโลกครั้งที่สองถึง พ.ศ. 2530 พบว่า การดำเนินการพัฒนานั้นรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการพัฒนามาจากส่วนกลางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยมอบหมายให้ส่วนราชการต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่น คือ เทศบาลเมืองสงขลา เทศบาลเมืองหาดใหญ่ เทศบาลตำบลสะเดาและภาคเอกชนของจังหวัดสงขลา เป็นผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญในการดำเนินการพัฒนา

เมื่อการพัฒนาได้ดำเนินมาจนจบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 แล้ว รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนวิธีในการพัฒนาใหม่โดยให้จังหวัดเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดของตนเองด้วย ผลที่ได้รับคือจังหวัดสงขลามีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมาเป็นลำดับซึ่งสอดคล้องกับสาเหตุแห่งปัจจัยของการขยายตัวของนโยบายของรัฐ เนื่องจากรัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งรัดพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมในภูมิภาคตะวันออก ซึ่งเป็นนโยบายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะสีชัง และนโยบายของรัฐยังส่งเสริมด้านธุรกิจท่องเที่ยวที่เกาะสีชัง

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. ควรใช้แนวคิดที่ว่าพัฒนาตามแนวประวัติศาสตร์โดยในการจะกำหนดนโยบายทุกครั้งต้องคำนึงถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมา และความสำคัญของชุมชนในอดีตเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ระลึกถึงตระหนักถึงความสำคัญและวางแผนชุมชนของตนเอง

2. ควรกำหนดนโยบายที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ใช้แนวอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้คนรุ่นหลังและนักท่องเที่ยวมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สะอาด และสวยงามตลอดไป

3. มีการจัดระเบียบการบริการต่าง ๆ ให้เป็นระบบและมีระเบียบมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการบริการสาธารณะที่ในปัจจุบันไม่ค่อยเป็นระเบียบและมีความแออัดอย่างมาก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องประวัติศาสตร์เกาะสีชัง: วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้คือ

1. จากการศึกษาประวัติศาสตร์ของเกาะสีชัง ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงบนเกาะสีชัง ซึ่งจะเห็นได้ว่ามี ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี

ดังนั้นจึงควรที่จะมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของชุมชนหรือเกาะอื่น เพื่อที่จะได้พัฒนาและส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในด้านต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็งและส่งผลให้ชุมชนนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นได้

2. จากการศึกษาพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของเกาะสีชัง พบว่าเกาะสีชังมีการพัฒนามาเป็นลำดับจากเศรษฐกิจเพื่อยังชีพ มาเป็นเศรษฐกิจเพื่อยังชีพควบคู่กับเพื่อขาย และมาเป็นเศรษฐกิจแบบ

ทุนนิยมในปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า เศรษฐกิจภายในเกาะสี่ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งส่งผลจากการขยายตัวของระบบทุนนิยม ทำให้เกาะสี่ซึ่งมีอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ดังนั้นควรมีการทำประเมินการพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบันเพื่อจะได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป

บรรณานุกรม

- กรองใจ ฉลาด. (2549). *พัฒนาการของเศรษฐกิจเมืองแกลง: การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง*. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- การจับจองที่ดินและกรรมสิทธิ์ที่ดิน. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=6497>
- เกาะสีชัง. (2540). *บรรยายสรุป อำเภอเกาะสีชัง*. ชลบุรี: เกาะสีชัง.
- ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของเกาะสีชัง. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://phrachudadhuj.com/retrospe.htm>
- ข้อมูลทั่วไปของเกาะสีชัง. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://kohsichang.go.th/public/economy/data/index/menu/26>.
- จามรี อารยะนิมิตสกุล และคณะ. (2548). *โครงการสำรวจและออกแบบเพื่อพัฒนาพระจุฑาธุช - ราชฐาน เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี*. ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ. (2546). *เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านภาคเหนือตอนล่าง*. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- จ้านง อดิวัฒนสิทธิ์. (2548). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหามจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2544). *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนข้อเสนอทฤษฎีในบริบทต่างสังคม*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทีทรรศน์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2554). *60 ปี ฉัตรทิพย์. ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง*. กรุงเทพฯ: บีเพรส.
- คนัย ไชยโยธา. (2550). *ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ครุณี บุญภิบาล. (2532). *พัฒนาการทางเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลา หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ถึง พ.ศ. 2530*. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ธิดา สารายะ. (2539). *ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับสังคมมนุษย์*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- นิชชรี สายประทุมทิพย์. (2541). *แนวทางการพัฒนาเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตี สุนทรวิเศษ. (2543). *แนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยบนเกาะสีชัง*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรเคหพัฒนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเคหการ, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นิเทศ ดินณะกุล. (2544). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โครงการผลิตตำรา และเอกสารการสอน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัทเทสโก้ จำกัด. (2534). *รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการทำเรื่อน้ำลึก เกาะสีชัง ตะวันออก*. กรุงเทพฯ: เทสโก้.
- บัณฑิต จุลาลัย. (2540). *บ้านไทย: หนังสือชุด คลื่นความคิด*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเชิด หนูอ้อม. (2542). *การศึกษาศักยภาพของพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษา เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี*. ชลบุรี: ภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พีรศรี โปวาทอง. (2542). *เกาะสีชังในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพรรณ ทองตัน. (2549). *บันทึกการเดินทางสู่แม่น้ำ โขงตอนบนประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์.
- พรพรรณ แซ่ตัน. (2554). *การเปลี่ยนแปลงของชุมชนในเขตจังหวัดชลบุรี กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองบอนแดง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). *การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวหน่วยที่ 1-7, 8-15*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ขงยุทธ ชูแว่น. (2551). *ครึ่งศตวรรษแห่งการค้นคว้าและเส้นทางสู่นาคตประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2529). *ก่อนล้นทมจะโรยที่สีชัง*. อนุสาร อ.ส.ท. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 26 (9), 55-56.
- วิลาวณิช ภมรสุวรรณ. (2536). *อาหารและการท่องเที่ยวภาคตะวันออก*. ชลบุรี: ภาคตะวันออก.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2551). *พิพิธภัณฑ์และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น: กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็กประไพ วิริยะพันธ์.
- สมพงษ์ ผ่องใส. (2558, 30 มกราคม). *เจ้าของธุรกิจรีสอร์ทเกาะสีชัง*. สัมภาษณ์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). *สังคมวิทยาชุมชน: หลักการศึกษาวเคราะห์ และปฏิบัติงานชุมชน*. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานปลัดเทศบาล. (2545). *ประวัติศาสตร์เกาะสีชัง*. ชลบุรี: เทศบาลตำบลเกาะสีชัง.

- เสรี พงษ์ภิญโญ. (2534). *การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในหมู่บ้านกำลังพัฒนา: ศึกษากรณีบ้านหนองเต่า ตำบลโคกสี อำเภอเมืองของแก่น จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุเทพ สุนทรเกสัช. (2522). *มานุษยวิทยากับประวัติศาสตร์*. วารสารอักษรศาสตร์, 10(1), 4.
- อนันต์ สุภกิจเจริญพงศ์. (2558, 30 มกราคม). *อาสาสมัครรักษาดินแดนเกาะสีชัง*. สัมภาษณ์.
- อนุศักดิ์ เกตุแก้ว. (2558, 30 มกราคม). *สมาชิกสภาท้องถิ่นเกาะสีชัง*. สัมภาษณ์.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2545). *วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย: คนชายขอบ กับความเป็นคน การเรียนรู้และการต่อสู้ในสังคมไทย*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อุทัย ดิสดใส. (2558, 30 มกราคม). *สมาชิกสภาท้องถิ่นเกาะสีชัง*. สัมภาษณ์
- HosEsrz, B. F. (1965). *Investment in education and its political impact*. Princeton: Princeton University Press.
- Lerner, D. (1968). *The passing of traditional society: Modernizing the middle*. New York: The Free Press.
- Redfield, M. M. (2003). Burden of systolic and diastolic ventricular dysfunction in the community: Appreciating the scope of the heart failure epidemic. *Journal Advanced Medicine Administration*, 289(2), 194-202.
- Rostow, W.W. (1961). *The stages of economic growth: A non-communist manifesto*. Massachusetts: The Cambridge University Press.
- Tonnies, F. (1957). *Community and soceity-gemeinschaft and gesellshaft*. Charles Loomis. (trans). New York: Harper Torchbooks.

ภาคผนวก

แนวการสัมภาษณ์

ประวัติศาสตร์เกาะสีชัง : วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง

ด้านประวัติความเป็นมาของชุมชนเกาะสีชังอำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

1. ชื่อเกาะมีความหมายหรือไม่และมีความหมายว่าอย่างไร
2. ชุมชนเกาะสีชังมีอายุมานานเท่าไร ทำไมถึงมาตั้งชุมชนที่นี่ และมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับชุมชนหรือไม่
3. คนในชุมชน มีการอพยพเข้าออกกันอย่างไร
4. ท่าเรือที่ใช้เดินทางได้เข้ามาเมื่อไหร่ และมีผลอย่างไรต่อชุมชน
5. ถนนที่ใช้เดินทางได้เข้ามาเมื่อไหร่ และมีผลอย่างไรต่อชุมชน
6. ไฟฟ้าเข้ามาในชุมชนเมื่อไร และมีผลอย่างไรต่อชุมชน
7. การถือครองที่ดินในเกาะสีชังเป็นอย่างไรเป็นอย่างไร
8. สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกาะสีชังเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตคืออะไร
9. ในอนาคตเกาะสีชังจะเป็นอย่างไรในความคิดของคุณ
10. ชุมชนต้องการพัฒนาอะไรบนเกาะสีชัง

ด้านวัฒนธรรมชุมชนเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

1. มีระบบความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในชุมชนของท่านหรือไม่ และมีความเชื่ออย่างไร
2. ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีในอดีตจนถึงปัจจุบันคืออะไรบ้าง
3. วัดในอดีตมีความสำคัญต่อคนในชุมชนอย่างไร
4. ในชุมชนใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตอย่างไร
5. นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ บนเกาะสีชังหรือไม่อย่างไร
6. อะไรคือเอกลักษณ์ของเกาะสีชังที่คุณจะนำเสนอ

การขยายตัวของเศรษฐกิจการค้าชุมชนเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

1. ในอดีตชุมชนเกาะสีชังทำการประมงเพื่อการยังชีพหรือไม่อย่างไร
2. การทำประมงของชุมชนชาวเกาะสีชังมีการแบ่งปันกันในระหว่างเพื่อนบ้านและญาติพี่น้องหรือไม่อย่างไร
3. เรือยนต์มีใช้เมื่อไหร่
4. ในอดีตเงินมีความสำคัญกับชุมชนชาวเกาะสีชังหรือไม่อย่างไร
4. วัฒนธรรมแบบหัวการค้าเกิดขึ้นมาหรือไม่ เกิดขึ้นเมื่อไรและเป็นอย่างไร
5. ลักษณะเฉพาะของเศรษฐกิจเกาะสีชังในปัจจุบันเป็นการทำประมงเพื่อการค้าขายหรือไม่อย่างไร

6. ชาวชุมชนเกาะสีชังมีอาชีพทำอะไรนอกเหนือจากการทำประมง
7. เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนเกาะสีชังมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง
8. การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเกาะสีชังอย่างไรบ้าง
9. สินค้าฟุ่มเฟือยผ่อนส่งเข้ามาเมื่อไร และมีผลอย่างไรต่อชุมชน
11. ธุรกิจโรงแรม โฮมสเตย์เข้ามาเมื่อไร และมีผลอย่างไรต่อชุมชน
12. ห้องพักเพียงพอต่จำนวนนักท่องเที่ยวหรือไม่
13. ค่าครองชีพที่ได้รับของคนบนเกาะสีชังเป็นอย่างไรและเพียงพอต่อการใช้จ่ายหรือไม่
14. ปัจจุบันธุรกิจบนเกาะสีชังเป็นอย่างไรและธุรกิจอะไรที่เฟื่องฟูที่สุดในปัจจุบัน
15. ระบบทุนนิยมในปัจจุบันมีผลกระทบต่อชุมชนเกาะสีชังอย่างไรบ้าง

การขยายตัวของนโยบายของรัฐในชุมชนเกาะสีชังอำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

1. ในชุมชนมีการปกครองรูปแบบนายบ้านหรือไม่ และปกครองอย่างไร
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งขึ้นเมื่อไร และมีผลอย่างไรต่อชุมชน
3. หน่วยงานราชการเข้ามาเมื่อไร และมีผลอย่างไรต่อชุมชน
4. มีการจัดตั้งสภาชุมชนหรือไม่ จัดตั้งเมื่อไร และมีผลอย่างไรต่อชุมชน
5. ระบบอุปถัมภ์เกิดขึ้นในระบบการเมืองท้องถิ่นหรือไม่และส่งผลกระทบอย่างไรต่อชุมชน
6. รัฐบาลได้มีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาบนเกาะสีชังหรือไม่อย่างไร
7. ทางหน่วยงานท้องถิ่นได้มีโครงการช่วยเหลือชาวบ้านหรือสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน

เกาะสีชังอย่างไรบ้าง

การเข้ามาของชนชั้นสูงและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนเกาะสีชังอำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

1. ชุมชนในอดีตพึ่งพาตนเองได้หรือไม่ และพึ่งพาตนเองอย่างไร
2. ระบบเครือญาติมีผลกับการพึ่งตนเองได้หรือไม่ อย่างไร
3. มีระบบอุปถัมภ์เกิดขึ้นในชุมชนหรือไม่ และเกิดขึ้นเมื่อไร
4. ระบบอุปถัมภ์ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชนเกาะสีชัง
5. ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนบนเกาะสีชังเป็นอย่างไร
6. คนในชุมชนนิยมให้ลูกหลานเรียนที่โรงเรียนบนเกาะหรือส่งมาเรียนในเมือง

การเข้ามามีบทบาทของระบบเทคโนโลยีของชุมชนเกาะสีชังอำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

1. มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าอย่างไร
2. สัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตบนเกาะสีชังเริ่มเข้ามาเมื่อไรและเป็นอย่างไร
3. บนเกาะสีชังได้ใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอและแนะนำเกาะสีชังอย่างไร

4. เทคโนโลยีมีความสำคัญกับประชาชนในเกาะสีชังอย่างไรบ้าง

5. เทคโนโลยีมีผลกระทบต่อเกาะสีชังอย่างไร

ลำดับเหตุการณ์

เกาะสีชังเป็นเกาะกลางทะเลที่มีประวัติความเป็นมายาวนานตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ถือเป็นช่วงที่เกาะสีชังมีการพัฒนาที่เจริญที่สุดและเมื่อเกิดเหตุการณ์ ร.ศ. 112 ทำให้การพัฒนาเกาะสีชังต้องหยุดชะงักลงการกล่าวถึงประวัติเกาะสีชังจึงขอกกล่าวเป็นช่วง ๆ คำว่าสีชังมีที่มาตามข้อสันนิษฐานต่าง ๆ ดังนี้

นิทานความเชื่อ

1. เรื่องตามองลาย :เจ้าพ่อหอมสิงห์ไปขอมันนางมดทอง ลูกสาวตามองลาย ด้วยเงิน ๔ ชั่ง และเงิน 4 ชั่งนั้นกลายเป็นเกาะ เรียกว่าเกาะสีชัง ภายหลังเลื่อนเป็น สีชัง

2. เรื่องตาทมิฬยาวท้าว : เดิมบนเกาะนี้มีฤๅษีตนหนึ่งจำศีลอยู่ ต่อมามิชชาวกรุงซื้อตาทมิฬกับยายท้าว เป็นคู่กัน จึงถูกคุณราชทัณฑ์ใส่เปลลอยมาจากกรุงศรีอยุธยาแพมาติดที่เกาะนี้ คนทั้งสองจึงขึ้นมาอาศัยอยู่บนเกาะฤๅษีซึ่งไม่ชอบทางโลกก็จึงออกไปจากเกาะ เหตุที่ฤๅษีชังการ โลภก็ยี่เอง เกาะสีชังจึงได้ชื่อว่า “ฤๅษีชัง” ภายหลังคำว่า “ฤ” หายไปเหลือแต่ “สีชัง” ต่อมา ษกลายเป็น ส จึงเป็นสีชัง

3. ตาสี กับ ยายชัง :แต่เดิมบนเกาะนี้ยังมีฝั้วเมียคู่หนึ่งชื่อ ตาสี กับ ยายชังตั้งบ้านเรือนทำมาหากินอยู่บนเกาะ เกาะจึงได้ชื่อตามฝั้วเมียคู่นี้ คือ เกาะสีชังแต่ต่อมาดินฟ้าไม่อำนวย ฝั้วเมียคู่นี้จึงย้ายไปอยู่ที่ศรีราชา(ข้อมูลทั่วไปทางประวัติศาสตร์เกาะสีชัง, 2558, ออนไลน์)

คำศัพท์

1. คำจีน :แต่เดิมเกาะนี้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า มีชาวจีน 4 คน แล่นเรือจากประเทศจีนเข้ามาทำมาหากินในประเทศไทย ครั้นมาถึงเกาะนี้ได้แวะพักอาศัยเห็นเป็นทำเลเหมาะแก่การเพาะปลูกก็เลยขึ้นทำการเพาะปลูกอยู่บนเกาะ ชาวจีนทั้ง 4 คนขนานนามเกาะนี้ว่าเป็น “ซีซัน” ซึ่งแปลว่า สหาย 4 คน คนไทยได้ยินคำว่า “ซีซัน” ก็รู้สึกว่าคุณอยากจึงออกเสียงเป็น “สีชัง”

2. คำบาลี : สีชังเลื่อนมาจากคำภาษาบาลีว่า “สีหังชัง” แปลว่า “แข็งสิงห์” เนื่องจากรูปของเกาะนี้มองแต่ไกลคล้ายสิงห์หมอบ

3. คำโบราณ : แต่เดิมนามเกาะสีชังมีชื่อปรากฏในคำสรวลศรีปราชญ์(ผู้ประพันธ์คือศรีปราชญ์ซึ่งเกิดในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช) บทหนึ่ง ซึ่งแต่งไว้ราวปี พ.ศ. 2235 เรียก เกาะสีชังว่า เกาะสระขง เข้าใจว่าต่อมารออกเสียงอาจเพี้ยนไปเป็นสีชัง (ข้อมูลทั่วไปทางประวัติศาสตร์เกาะสีชัง, 2558)

โครงบทที่ 78

มุ่งเห็นละลายน้ำ ตาดกแม่ฮา
 เกาะสระซง (สระซัง) ซลชี โอบอ้อม
 มลกกเห็นไผ่รงรก (เร่องรก) เกาะไผ่พูนแม่
 เจียว (เจียว) สระคือล้ำอ้อม ยอดคราม

จากหลักฐานต่าง ๆ แสดงว่าได้มีการเรียกชื่อเกาะสี่ซังว่า สระซังกันมาแต่เดิมแล้ว อย่างน้อยก็คงก่อนปีพุทธศักราช 2235 หลังจากนั้นยังไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่า คำว่า สระซัง ได้เลื่อนมาเป็นสี่ซังตั้งแต่สมัยใด

พ.ศ. 2365 การค้าทางทะเล ที่นำนายจอห์น ครอว์เฟิร์ด ราชทูตอังกฤษและคณะ เดินทางผ่านมายังเกาะสี่ซัง เมื่อปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโดยครอว์เฟิร์ดพักอาศัยอยู่ที่เกาะสี่ซัง ได้เดินสำรวจและบันทึกสภาพภูมิประเทศ พันธุ์พืช สัตว์ ธรณีสัณฐาน ตลอดจนชุมชนท้องถิ่นไว้อย่างละเอียด ตลอดจนชุมชนท้องถิ่นสำหรับเกาะสี่ซังนั้นครอว์เฟิร์ดพบร่องรอยการทำไร่คราม พริก และมัน ทางตอนใต้ของเกาะถัดขึ้นมาสันนิษฐานว่าบริเวณที่เป็นแหลมวังในยุคต่อมาครอว์เฟิร์ดพบศาลาหลังคามุงกระเบื้องหลังหนึ่งจากศาลานี้มีทางเดินวกเวียนไปในป่า นำไปสู่ตาน้ำจืดสองที่ ที่หนึ่งมีพระเจดีย์อิฐ (พิรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า 17-18)

ซึ่งครอว์เฟิร์ดสันนิษฐานว่าเป็นที่สำหรับชาวเรือมานมัสการนอกจากนี้ครอว์เฟิร์ดยังพบชายหญิงชราคู่หนึ่งทำไร่อยู่บริเวณที่ราบกลางป่ากลางเกาะซึ่งสันนิษฐานว่าอาจเป็นบริเวณที่ภายหลังเรียกกันว่าไร่ล่าง ครอว์เฟิร์ดกล่าวว่าชายหญิงคู่นี้อายุราว 70 ปี ฝ่ายชายเป็นคนจีน ฝ่ายหญิงเป็นคนลาว ปลูกข้าว โปด มัน มันฝรั่ง พริก แดงกวา และกล้วย ส่วนเกาะขาม ครอว์เฟิร์ดพบหมู่บ้านชาวประมง ประมาณ 10 – 12 หลังคาเรือน มีการปลูกข้าว โปด แดงกวา น้ำเต้า และกล้วย ตามบันทึกของครอว์เฟิร์ด ชุมชนบนเกาะสี่ซังในช่วงต้นรัตนโกสินทร์นั้น เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีแหล่งน้ำจืดจำกัด ทำไร่และจับปลา มีวัฒนธรรมผสมผสาน (พิรศรี โปวาทอง, 2542, หน้า 17-18)

เมื่อประมาณ ปีพุทธศักราช 2370 จากหลักฐานทางวรรณคดีเท่าที่พบปรากฏว่าได้มีการใช้คำว่าสี่ซัง อันเป็นปีที่ นายมิ ศิษย์ของท่านสุนทรภู่เดินทางไปเมืองกลาง และได้แต่งนิราศกลางไว้ดังปรากฏในคำกลอนตอนหนึ่งว่า

เหลียวเห็นเกาะสี่ซังนั่งพินิจ
 เหลียวคิดถึงนุชที่สุดหวัง
 ใหนักกล้วยน้องหญิงจะชิงซัง
 ถ้าเป็นดังชื่อเกาะแล้วเคราะห์กรรม

หลังจากนั้นมาได้มีการใช้คำว่าสี่ซัง แพร่หลายขึ้น และคงจะไม่มีการเลื่อนไปเรียกอย่าง

อื่นอีกต่อไปทั้งนี้เนื่องจากได้มีการจดบันทึกชื่อของสถานที่แห่งนี้ลงในทำเนียบของทางราชการ เกาะสีชังเป็นเกาะที่รู้จักกันดีมาแต่โบราณ ปรากฏชื่อในเอกสารสมัยกรุงศรีอยุธยาว่า “สระขัง” เกาะแห่งนี้มีความสำคัญทางการพาณิชย์ทางทะเลมานานับร้อย ๆ ปีนอกจากนี้ยังเป็นที่พักผ่อนของผู้คนหลายชนชั้น

รัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จประพาสเกาะสีชังหลายครั้งมีพระราชดำรัสสรรเสริญ เกาะสีชังว่า “เป็นที่อากาศดีผู้ซึ่งอยู่ในเกาะนี้จึงได้มีอายุยืนเพราะมิใคร่มีโรคภัยมาเบียดเบียน” ในระหว่างนั้นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ก็ได้โดยเสด็จด้วย

พ.ศ. 2400 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวการคมนาคมทางทะเลมีการพัฒนา เนื่องจากการขยายตัวของการค้าระหว่างราชอาณาจักรสยามกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเริ่มตกเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจตะวันตกชาติต่าง ๆ ประกอบกับนวัตกรรมเทคโนโลยีเรือกลไฟสมัยใหม่ ทำให้เจ้านายขุนนางสยามสามารถต่อเรือกลไฟใช้เดินสมุทร ตามเส้นทางเดินเรือชายฝั่งที่มีมาแต่ก่อน สามารถเดินทางได้รวดเร็วขึ้น โดยไม่ต้องรอลมประจำอย่างสมัยโบราณ

พ.ศ. 2400 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าให้สร้างถาวรวัตถุสถานไว้ตามหัวเมืองชายทะเล

พ.ศ. 2402 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังมีการขุดบ่อสำหรับกักเก็บน้ำฝนไว้ใช้อาบกิน ตลอดจนใช้รดน้ำต้นไม้ให้กับราษฎร

พ.ศ. 2414 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวการพัฒนาเกาะสีชังเริ่มต้นที่การพัฒนาแผนที่ทะเล รัฐบาลสยามได้ว่าจ้างกัปตันลอฟตัส ดำรงตำแหน่งที่อ่าวไทย ทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก

พ.ศ. 2420 กัปตันลอฟตัสได้ให้นายเฮนรี อาลบาสเตอร์ ดำรงตำแหน่งนำตามแนวเส้นทางเดินเรือชายฝั่ง ตั้งแต่เกาะสีชังไปจนถึงปากน้ำจันทบุรี ได้พบหินใต้น้ำ 20 แห่ง เพิ่มเติมจากที่รู้จักกันอยู่ในขณะนั้น 13 แห่ง เมื่อการเดินเรือสะดวกขึ้น ด้วยแผนที่เดินเรือที่ทันสมัย ชาวตะวันตกในพระนครก็เริ่มสนใจลงทุนพัฒนาเกาะสีชัง โดยรายแรกที่ปรากฏหลักฐาน ได้แก่ นายกอดเต พ่อค้าชาวเยอรมันที่มีกิจการค้าขายในกรุงเทพฯ (พิริศรี โปวาทอง ,2542, หน้า17-18)

พ.ศ. 2422 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯให้ตรวจทำแผนที่หยั่งน้ำ และตรวจศิลาใต้น้ำตามเส้นทางที่เรือจะเดิน โดยสั่งทูนเหล็กมาทอดไว้เป็นเครื่องหมายแก่ชาวเรือ

พ.ศ. 2424 นายกอดเตได้ทำหนังสือขอซื้อที่ดินบนเกาะสีชังจากทางรัฐบาลสยาม เป็นพื้นที่ถึงพันไร่ เพื่อปลูกต้นกาแฟ เมื่อทางรัฐบาลสยามได้พิจารณาไตร่ตรองดูแล้ว ก็ตัดสินใจปฏิเสธคำขอของนายกอดเต โดยอ้างว่าที่ดินบนเกาะสีชังที่ทำใรนั้นมีไม่ถึงพันไร่ และบางส่วนก็มีชาวบ้าน

จับจองทำกินอยู่โดยพระบรมราชานุญาตอยู่แล้ว ไม่สามารถขับไล่ได้ ทั้งนี้รัฐบาลสยามข่อมทราบดี ถึงศักยภาพในการพัฒนาของเกาะสีชัง ว่ามีมากกว่าทำไร่กาแฟมากนัก แม้จะไม่สามารถทำไร่กาแฟได้ แต่นายกอดีก็มีได้ละเลยความพยายาม จึงได้ร่วมลงทุนกับขุนศรีรักษา สร้างโรงแรมเรือนฝา กระดาน หลังคามุงจากตั้งอยู่หน้าวัดเกาะสีชัง(พิรศรี โปวาทอง ,2542, หน้า17-18)

พ.ศ. 2425 ห้างยูเกอซิกแอนกัมปนี อันเป็นห้างฝรั่งเศสใหญ่ในพระนคร ได้ทำเรื่องขอ อนุญาต “ปลูกโรงกุดัง แลทำสะพานให้เรือกำปั่นเทียบขนขึ้นได้เมื่อเรือเทียบเข้ามากรุงเทพฯ ไม่ได้ และสร้างโรงเก็บถ่านหิน “เพื่อประสงค์ให้เรือของข้าพเจ้าแลเรือกลไฟอื่น ๆ รับถ่านศิลาใช้ได้ โดยง่าย ถ้าได้ตั้งประสงค์แล้ว จะได้บรรทุกสินค้าในสันดอนได้มากขึ้น แลเป็นที่บำรุงการค้าขาย ด้วย” ซึ่งเมื่อทางรัฐบาลสยามพิจารณาก็ตกลงอนุญาต เนื่องด้วยเห็นว่าไม่ได้ต้องการที่มากมายอย่าง คราวก่อนทำไร่กาแฟ ทั้งกิจการของห้างยูเกอซิกยังมีหุ้นส่วนชาวสยาม คือ หลวงอินทรมนตรีศรี จันทรกุมาร อีกด้วยจึงน่าไว้วางใจกว่า

พ.ศ. 2427 กัปตันลอฟตัสได้สำรวจทำแผนที่อ่าวสีชังและบริเวณโดยรอบอย่างละเอียด เป็นครั้งแรก ซึ่งกัปตันลอฟตัสได้กราบบังคมทูลเสนอต่อรัชกาลที่ 5 ว่า “ อ่าวสีชังเป็นท่าเรือจอด อันมีราคาแห่งหนึ่ง ควรจะต้องกำหนดเขตแดนบอกให้ทราบทั่วกัน ” ทั้งนี้ขณะนั้นที่เกาะสีชังมีท่าเทียบเรือ ทำด้วยศิลาทิ้งในทะเลอยู่แล้ว แต่ขอบเขตน่านน้ำที่จอดเรือได้ยังไม่ชัดเจน กัปตันลอฟตัส เสนอให้นำ “ เรือตะเกียง ” คือ เรือรบเก่าที่มีได้ใช้งานแล้ว ดัดตั้งตะเกียงเหมือนประภาคาร สำหรับ บอกทางในเวลากลางคืน

ทั้งยังเสนอให้วางหุ่นบอกตำแหน่งหินโสโครกต่าง ๆ รอบเกาะเพิ่มเติมด้วย จากข้อมูลใน แผนที่ของกัปตันลอฟตัส มีชุมชนอยู่สองแห่ง แห่งแรกเรียกว่า บ้านทำน้ำ ตั้งอยู่บริเวณที่เป็นพระ จุฑาธุชราชฐานในเวลาต่อมา ถัดมาทางเหนือของบ้านทำน้ำ มีชุมชนอีกหมู่บ้านหนึ่ง ซึ่ง รายงาน เซอร์เว เรียกว่า บ้านท่าราช แต่แผนที่เรียกว่า บ้านดารอด ตั้งอยู่บริเวณที่ปัจจุบันเป็นชุมชนท่าทะเล วงษ์ หรือท่าล่าง ถัดขึ้นไปทางทิศเหนือ มีพื้นที่กิจกรรมหลักสองที่ เรียกว่า ไร่บน และ ไร่ล่าง เป็น พื้นที่ปลูกผักและผลไม้ต่าง ๆ มีแนวถนนหรือเส้นทางเชื่อมถึงกัน ครอบคลุมทุกบริเวณและที่เชิง เขาใกล้ไร่บน แผนที่ของลอฟตัสยังแสดงตำแหน่งที่ตั้งของออฟฟิศโทรเลข ซึ่งตั้งอยู่บริเวณที่เป็น ท่าภาณุรังสี

พ.ศ. 2428 กัปตันลอฟตัสยังกำหนดแนวสายโทรเลขที่จะวางจากเกาะสีชังไปยัง แผ่นดินใหญ่ที่อ่าวกระสือ ซึ่งจะเชื่อมโยงต่อไปยังออฟฟิศโทรเลขในพระนครได้ โดยสายโทรเลขได้นำเข้ามาจากยุโรป

พ.ศ. 2431 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินและได้โปรดเกล้าฯให้สร้างวัดอภัยวงศกนิมิต ตลอดจนสร้างตึก 3 หลังเป็นที่อาศัยของผู้ป่วยไข้ คือ ตึกวัฒนา

(ตั้งอยู่ริมหาดทราย) ดึกฟ่องศรี (ดึกแปดเหลี่ยม) และดึกอภิมย์ (ดึกยาว) ชื่อว่า อาไศรย์สถาน เพื่อการฟื้นฟูสุขภาพ

ปี พ.ศ. 2432 เรือทั้ง 3 หลังจึงสร้างเสร็จ และได้พระราชทานนามเรือทั้ง ๓ หลัง อันได้แก่ เรือวัฒนาเรือฟ่องศรี และเรืออภิมย์ ตามพระนามพระนางเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวีพระนางเจ้าเสภาฟ่องศรี พระวรราชเทวี และพระองค์เจ้าสายสวลีภิมย์ พระอรรคชายาเธอซึ่งได้บริจาคทรัพย์จัดซื้อเครื่องตกแต่งสำหรับเรือทั้ง ๓ หลังตามลำดับ

พ.ศ. 2433 พระพุทธเจ้าหลวงรัชกาลที่ 5 ได้มีรับสั่งให้เจ้าคุณทหารไปตรวจดูตามชายทะเลเกาะฟุ้งที่พระองค์จะปลูกสร้างพระตำหนัก เพื่อดูกากาศ เจ้าคุณทหารตรวจดูตามชายทะเลเห็นเกาะสีชังเป็นที่เหมาะสมบังลมทิศเหนือ ทิศใต้มีอ่าวระหว่างเกาะสีชังและเกาะขามใหญ่ และเกาะน้อยที่เรียงเคียงกันไป ทั้งเป็นที่มิมีหาดทรายหน้าเกาะหลังเกาะสองสามแห่ง อนึ่ง ก็ไม่ไกลจากพระนคร ชลบุรี ศรีราชา จึงลงมติว่าเกาะนี้เป็นเกาะที่เหมาะสมให้เป็นที่เรือแจวจอดบังลม ถ้ายลนค้า และตากอากาศ จึงรายงานกราบบังคมทูลพระพุทธเจ้าหลวง ทรงโปรดมีรับสั่งให้นายช่างคำนวณการปลูกสร้าง ออกแบบแปลนแผนผัง โดยก่อสร้างพระตำหนักและที่ประทับตากอากาศ ทั้งสร้างเขื่อน คูต่าง ๆ รอบบริเวณเกาะสีชัง ตลอดจนถนนสายแยกต่าง ๆ สมัยนั้นหลวงศรีรักษาสมุทรบุตรเจ้าคุณชลบุรีถูกแต่งตั้งให้เป็นนายอำเภอ (บันทึก จุลาสัย, 2540, หน้า 6-8)

พ.ศ. 2434 สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าอัยฉวรงค์เดชาวุธทรงประจวร พระอาการหนักมาก รัชกาลที่ 5 จึงเสด็จแปรพระราชฐานนำมาประทับรักษาพระองค์ที่เกาะสีชังและให้รับหมอหลวงหมอเชลยศักดิ์ ออกมาตรวจอาการหลายสิบคน โปรดเกล้าฯ ให้พระยาสมุทรบุรุษย์เจ้าเมืองสมุทรปราการเป็นแม่กองขุดบ่อใหญ่สำหรับกักเก็บน้ำฝนให้ราษฎรใช้สอยบ่อหนึ่งพระราชทานนามว่า “บ่ออัยฉวรงค์” เมื่อพระอาการของเจ้าฟ้าอัยฉวรงค์เดชาวุธบรรเทาลง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงได้เสด็จพระราชดำเนินประพาสในที่ต่าง ๆ ทรงมีพระราชดำริให้สร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ และตกแต่งสถานที่หลายแห่งบนเกาะ เพื่อประโยชน์สุขของราษฎรและผู้ที่สำคัญๆ ไปมายังเกาะนี้และเพื่อเป็นอนุสรณ์ที่เจ้าฟ้าอัยฉวรงค์ทรงมารักษาพระองค์จนหายที่เกาะสีชังอันได้แก่ ภาพจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสะพานอัยฉวรงค์ศาลศรีชโลธรเทพ อัยฉวรงค์ประภาคาร เสาธงอัยฉวรงค์และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตัดถนนต่าง ๆ เช่น ถนนอัยฉวรงค์ ถนนวัฒนา ถนนเสาวภา ถนนวชิราวุธ เป็นต้น(บันทึก จุลาสัย, 2540, หน้า 6-8)

รวมทั้งสร้างวะนะ คือ อุทยานขนาดใหญ่ขึ้นที่ไร่บนพระราชทานนามว่า อัยฉวรงค์วัน โดยให้หาดันไม้ทนแล้งจากพระนครส่งออกไปปลูกในอัยฉวรงค์วันและบริเวณพระราชฐานเป็นจำนวนมาก

ในการนี้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระภาณุ

พันธุวงศ์ วรรณเป็นแม่กองในการสร้างสถานที่ต่าง ๆ ทั้งยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการเปิด
ฉลองสถานที่ต่าง ๆ เป็นการรื่นเริงและพระราชทานสิ่งของ เครื่องเรือน เครื่องใช้แก่ราษฎรชาวเกาะ
สีชังด้วย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ทวิการพัฒนาเกาะสีชังขึ้น
ตามลำดับ โดยโปรดเกล้าฯ ให้มีการสร้างสวนป่าขึ้นที่ไร่บนเพื่อให้เป็นที่พักผ่อน ประกอบด้วย จุล
วัน มหาวัน มียอดเขา เนินผา ถ้ำ น้ำตก ลำธาร พระราชทานนามว่า “อัญญาถะวัน” ส่วน “สะพาน
อัญญาถะ” สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่เรือที่จะเข้ามาจอดในเวลาว่าง “อัญญาถะ
ประการ” นั้น โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นบริเวณที่มีศิลาได้นำอยู่
ตรงปากช่องทางเดินเรืออันเป็นที่น่ากลัวอันตราย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่สังเกตแก่เรือที่จะเดินเข้าออก
โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายศาลศรีชโลเทพที่เป็นที่นับถือของชาวเกาะสีชัง ไปสร้างใหม่ที่บนไหล่เขา และ
โปรดเกล้าฯ ให้ตัดถนน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสัญจรบนเกาะนี้ขึ้นหลายสาย

พ.ศ. 2434 รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้ทวิการพัฒนาเกาะสีชังขึ้นตามลำดับ โดยโปรด
เกล้าฯ ให้มีการสร้างสวนป่าขึ้นที่ไร่บนเพื่อให้เป็นที่พักผ่อน ประกอบด้วย จุลวัน มหาวัน มียอดเขา
เนินผา ถ้ำ น้ำตก ลำธาร พระราชทานนามว่า “อัญญาถะวัน” ส่วน “สะพานอัญญาถะ” สร้างขึ้นเพื่อ
อำนวยความสะดวกแก่เรือที่จะเข้ามาจอดในเวลาว่าง “อัญญาถะประการ” นั้น โปรดเกล้าฯ ให้
สร้างขึ้นทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นบริเวณที่มีศิลาได้นำอยู่ตรงปากช่องทางเดินเรืออันเป็น
ที่น่ากลัวอันตราย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่สังเกตแก่เรือที่จะเดินเข้าออก โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายศาลศรีชโลเทพ
ที่เป็นที่นับถือของชาวเกาะสีชัง ไปสร้างใหม่ที่บนไหล่เขา และโปรดเกล้าฯ ให้ตัดถนน เพื่ออำนวยความสะดวก
ในการสัญจรบนเกาะนี้ขึ้นหลายสายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างถาวรวัตถุที่จะช่วยอำนวยความสะดวกสบายแก่ราษฎรชาวเกาะสีชัง และ
ผู้ที่มาพักผ่อน และพักรักษาตัวที่เกาะสีชังตลอดจนพ่อค้าวาณิช และต่อมาก็มีการให้จัดนิทรรศการ
เมล็ดพันธุ์พืชขึ้นที่เกาะสีชัง โดยแบ่งเป็น พันธุ์ไม้ต่าง ๆ อาทิ ปลูกไว้บริโภคใช้สอย และปลูกไว้
เป็นสินค้า

พ.ศ. 2435 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ก่อสร้างถาวรวัตถุ
เพิ่มเติม อาทิ ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปบาทจำลอง เพื่อเป็นที่สักการะบูชาของพุทธศาสนิกชน
โดยทั่วไป และพระราชฐานพระจุฬาราชฐาน และวัดอัญญาถะนิมิต

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินออกมาประทับที่เกาะสี
ชังอีกครั้งได้โปรดเกล้าฯ ให้ทำการก่อสร้างขึ้นอีกหลายอย่างขยายรั้วค่ายหลวงออกไปจนถึงหาด
คลองเทียนบน (หาดทรายแก้วในปัจจุบัน) สร้างพระที่นั่งในพระราชฐาน ตกแต่งเนินเขาในเขต
พระราชฐานเป็นชั้น ๆ ปลูกต้นไม้ต่าง ๆ สร้างค้ำหนักต่าง ๆ ขุดบ่อสำหรับรับน้ำฝนไว้ใช้สอยหลาย

บ่อทำารระบายน้ำให้น้ำไหลลงมาในบ่อน้ำจืดในครั้งนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้อัญเชิญ
รอยพระพุทธรูปจำลองของโบราณ

ซึ่งพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพทรงนำมาจาก ตำบล พุทธคยา ประเทศ
อินเดียมาประดิษฐานไว้บนไหล่ถ้ำศิลา บนเขาพระจุลจอมเกล้าเพื่อให้เป็นที่สักการบูชาแก่ผู้ที่มา
เที่ยวทั้งทรงถวายประกาศพระราชทานที่เขตพระอุโบสถ วัดอภัยภูวนาคณิคมเป็นที่วิสุคามสีมาด้วย

ในเวลาเสด็จพระราชดำเนินออกมาประทับอยู่ครั้งนี้เป็นเวลาที่พระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี
พระวรราชเทวี ทรงพระครรภ์ใกล้จะถึงกำหนดประสูติจึงมีพระราชดำริว่า ที่เกาะสีชังนี้เป็นที่
อากาศดี มีภูมิสถานเป็นที่สบายควรจะต้องพระราชทานให้มั่นคงเป็นที่ประทับในฤดูร้อน ให้เป็น
พระราชฐานสำคัญแห่งหนึ่งสำหรับเป็นที่พระเจ้าแผ่นดินเสด็จพระราชดำเนินมาประทับเจริญพระ
ราชอิริยาบถในฤดูร้อนพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระวรราชเทวี ประสูติพระราชกุมาร ๓ วันตามชัศดิยราช
มรณกุสุตม์ในพระราชฐาน เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2435 มีการสมโภช 3 วันตามชัศดิยราช
ประเพณี (ข้อมูลทั่วไปทางประวัติศาสตร์เกาะสีชัง, 2558)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯพระราชทานนามว่า สมเด็จพระเจ้า
ลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลกฯในระหว่างนั้นได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯให้เร่งทำการก่อสร้าง
ในสถานที่ต่าง ๆ ในพระราชฐานให้ทันการสมโภชเดือนของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ โดยมีสมเด็จพระ
เจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระภาณุพันธุวงษ์วรเดช เป็นแม่กองดำเนินการ
สร้างอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ โดยโปรดเกล้าฯพระราชทานนามสถานที่ต่าง ๆ ให้คล้องจองกัน
ดังนี้

พระที่นั่ง 4 องค์ คือ พระที่นั่ง โกสิยวสุภรณ์พระที่นั่งมณฑลรัตนโรจน์ พระที่นั่ง โชติรส
ประกาศต์และพระที่นั่ง โชติรสประกาศต์

ตำหนักต่าง ๆ 14 ตำหนักคือ ตำหนักวาสุกรีทองเก็จ ตำหนักเพชรรัย ตำหนักทับทิมสด
ตำหนักมรกตสุทนต์ ตำหนักบุศราคาม ตำหนักกำโกมิน ตำหนักนิลแสงสุก ตำหนักมุกดาพราย ตำหนัก
เพทายใส ตำหนักไพฑูรย์กลอก ตำหนักดอกตะแบกลอย ตำหนักโอปอลัจจุรณ ตำหนักมุลการะเวก
และตำหนักเอกฟองมุก

ศาลา 1 ศาลา คือศาลาหมอกมุงเมือง

ประตูพระราชฐานชั้นใน 8 ประตู คือ ประตูนาคนารถมุนมม ประตูมุนมเทพาวาส
ประตูจตุราศสุราลัย ประตูไตรตรีงษ์พิมาน ประตูยามาการจิด ประตูคฤตทเวาะสะภา ประตู
นิมมานรดี และประตูศรีษัษฐสรวง

ทางในพระราชฐาน 26 ทาง คือ ทางโรยทองทราย ทางรายทองเหรียญ ทางเคียรทองบาท
ทางคายนทองใบทางไล่ทองหลอม ทางอ้อมทองหล่อ ทางต่อทองลวดทางกวดทองก้อน ทางคอน

ทองพัด (ดิ่งษ์) ทางอัดทองทศทางจรดทองพิศ ทางปิดทองแผ่น ทางเล่นทองลุ่ม ทางริมทางมุ่น ทาง
หนูนทองเม็ดทางเสร็จทองอาบ

ทางราบทองแร่ ทางแผ่ทองเลี่ยม ทางเอี่ยมทองลาด ทางพาดทองแท่ง ทางแสงทองหุ้ม ทางคุมทอง
หลอด

ทางทอดทองปรุ ทางบุทองราบ ทางทาบทองแล่ง และทางแต่งทองแซ่

บันได 21 บันไดคือบันไดเนรคันถึ บันไดรีพินม้า บันไดคาปะเยนนูนบันไดมูนโสดนหนา
บันไดศิลาทอง บันไดผองผลึก บันไดปีกประพาบันไดปานแท่งหยก บันไดปกนากสวาด บันไดลาดนา
กกสวย บันไดรวยศิลาแร่ บันไดแพร่เพ็ชรน้ำค้าง บันไดพรางนิลน้ำขาวบันไดพรวดตากะต่าย บันได
พรายแคเมียว บันไดเขียวหฤมาน

บันไดศสานโมรา บันไดศิลาสีอ่อน บันไดท่อนมาเบอ บันไดเสมอรุนผาและบันไดศิลาอ่อนลาย

สระ 3 สระ คือ สระเทพนันทม สระมหาโนดาตต์และสระประพาชชลธาร

บ่อ 13 บ่อ คือ บ่อเชิญสรวล บ่อชวนดู บ่อชูจิตร บ่อพิศเพลิน บ่อเจริญใจ บ่อหทัยเย็นบ่อ
เพ็ญสำราญ บ่อศีลารอบ บ่อขอบก่อ บ่อลือหอย บ่อน้อยเขา บ่อเสาเหมือนคู่และบ่อคูเหมือนต่อ

ธาร 2 ธาร คือธารเครื่องหอมปนและธารสุคนธ์ปรุง

ถ้ำ 3 ถ้ำ คือ ถ้ำจรูญนพรัตน์ ถ้ำจรสันพลเอห์และถ้ำเสาวภา

น้ำตก 5 น้ำตก คือ น้ำตกไหลหลัง น้ำตกถั่งธาร น้ำตกปานรม น้ำตกสมพู่และน้ำตกพรุ

สาย

พุ 4 พุ คือ พุพลู่กระเส พุแพร่เฉวียง พุเพียงน้อย และพุฝอยสุหร่าย

วนะ 3 วนะ คือ จุลวัน มัชฌิมวันและมหาววัน

ผา 3 ผา คือ ผาเงินตระหง่าน, ผาม่านนาก และผาฉากสำคัญ

ในวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2435ซึ่งเป็นวาระพระราชพิธีการสมโภชเดือนสมเด็จพระเจ้า
ลูกยาเธอพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯประกาศ
การสร้างพระที่นั่งและพระราชฐานนี้ให้เจ้าพนักงานชักธงแสดงนามพระราชฐานซึ่งพระราชทาน
โดยนิยมนามซึ่งจะพระราชทานแต่สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอโดยทรงพระราชทานนาม
สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลกฯพระราชทานนามพระราชฐานว่า “พระจุฑาธุชราช
ฐาน” ทรงวางศิลาฤกษ์พระที่นั่งและพระราชทานนามว่า พระที่นั่งมณฑลรัตนารักษ์(ข้อมูลทั่วไป
ทางประวัติศาสตร์เกาะสีชัง, 2558)

จุดสิ้นสุดของพระจุฑาธุชราชฐานพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จ
ประพาสเกาะสีชังในปีพ.ศ. 2436 แต่ประทับแรมอยู่ในระยะเวลาอันสั้นเนื่องจากฝรั่งเศสเป็นฝ่าย
ได้เปรียบและประกาศปิดอ่าวไทยพร้อมทั้งส่งทหารฝรั่งเศสหมวดหนึ่งขึ้นยึดเกาะสีชัง (เหตุการ์ณ

ร.ศ. 112) ทำให้การก่อสร้างพระที่นั่งต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินการอยู่ต้องหยุดชะงักลงนับจากเหตุการณ์ดังกล่าวพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมิได้เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานฤดูร้อนไปประทับที่พระจุฑาธุชราชฐานบนเกาะสีชังอีกเลยจนถึงรัชกาลเพียงแต่ทรงแวะเสด็จขึ้นประพาสบ้าง ในคราวที่เสด็จพระราชดำเนินประพาสทางทะเล

บรรดาพระที่นั่ง และ พระตำหนักต่าง ๆ ที่สร้างด้วยเครื่องไม้นั้นทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รื้อถอนและนำไปสร้างในที่อื่นแต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่านำไปสร้างที่ใดบ้างฐานของพระที่นั่งมณฑลรัตนโรจน์ที่หลงเหลืออยู่เมื่อรื้อพระที่นั่งออกไป

ส่วนพระราชฐานบนเกาะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมทหารเรือซึ่งมีส่วนร่วมในการก่อสร้างนับตั้งแต่แรกเริ่มให้เป็นผู้ดูแลรักษาแต่เนื่องจากกรมทหารเรือว่างกำลังได้เพียงส่วนน้อยจึงโปรดเกล้าฯ ให้ตำรวจภูธรซึ่งตั้งขึ้น ณ เกาะสีชังทำการรักษาแทน

พ.ศ. 2436 เกิดวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112 เป็นที่น่าเสียดายว่าการทั้งหลายมิได้ล่วงดังพระราชประสงค์ ด้วยเกิดวิกฤตการณ์ กรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศส เมื่อฝรั่งเศสอ้างสิทธิเหนือดินแดนลาวตอนกลางและตอนใต้ บังคับให้ไทยสละสิทธิในการครอบครองดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง โดยนำเรือรบเจ็ดลำปิดอ่าวไทยและเข้ายึดเกาะสีชังเพื่อกีดกันฝ่ายไทย อย่างไรก็ตามเหตุการณ์มิได้ร้ายแรง ยกเว้นการปะทะกันบริเวณปากน้ำ กรุงเทพฯ ทหารทั้งสองฝ่ายเสียชีวิตเพียงเล็กน้อยโดยฝ่ายไทยต้องเสียดินแดนบางส่วนและค่าปรับสามล้านฟรังก์ให้กับฝรั่งเศส โดยเหตุนี้พระจุฑาธุชราชฐานบนเกาะสีชังจึงเป็นสถานที่ที่ไม่ปลอดภัยอันควรแก่การเสด็จพระราชดำเนินประทับอีกต่อไป พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้รื้อถอนบรรดาพระที่นั่งและตำหนักบางหลังไปสร้างที่อื่นทำให้การก่อสร้างพระที่นั่งต่าง ๆ ต้องหยุดชะงักลง

พ.ศ. 2442 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาแวะพักที่เกาะสีชัง แล้วเสด็จประทับพักที่ “พระที่นั่งมณฑลรัตนโรจน์” (ที่ยังสร้างค้างอยู่) แล้วต่อมาเมื่อมีการก่อสร้างพระราชวังดุสิตขึ้นในกรุงเทพฯ ก็ทรงโปรดเกล้าฯ ให้รื้อถอนไม้จาก พระที่นั่งมณฑลรัตนโรจน์ที่ยังสร้างค้างอยู่ ไปสร้างพระที่นั่งในพระราชวังดุสิต

ต่อมาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2443 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสหัวเมืองชายฝั่งทะเลตะวันออกได้ทอดพระเนตรเห็นพระที่นั่งมณฑลรัตนโรจน์รกร้างอยู่จึงโปรดเกล้าฯ ให้รื้อมาสร้างใหม่ที่พระราชวังดุสิต กรุงเทพฯ แล้วพระราชทานนามใหม่ว่า พระที่นั่งวิมานเมฆแต่นั้นมาเป็นอันเลิกพระราชวังที่เกาะสีชัง

พ.ศ. 2450 รัชกาลที่ 5 จึงโปรดเกล้าให้กรมกองตระเวน เป็นเจ้าหน้าที่จัดการส่งเด็กอายุต่ำกว่า 16 ปี ที่ประพฤติดีในคดีต่าง ๆ ไปไว้ยังเกาะสีชังเพื่อตัดสันดาน โดยใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งบริเวณด้านเหนือของแหลมวังเป็นที่ทำการสืบมา

ต่อมา พ.ศ. 2450 ทรงอนุญาตให้กรมกองลาดตระเวนใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นสถานที่ฝึกหัดตัดสันดานเด็กอายุต่ำกว่า 16 ปีที่มีความประพฤติเป็นอันธพาลและไม่มีผู้ปกครอง

พ.ศ. 2454 อำเภอกะสีชังถูกยุบเป็นกิ่งอำเภอ ภายหลังจากการเห็นว่าเป็นอำเภอไม่เหมาะสม จึงยุบนายอำเภอด้วย แล้วจึงแต่งตั้งให้นายตำรวจไทยเป็นสารวัตรและปลัดกิ่งอำเภอกะสีชัง แต่มีชาวอังกฤษเป็นข้าราชการตำรวจชั้นนายพันเป็นผู้บังคับกะสีชัง มีหน้าที่ว่าการฝ่ายตำรวจ แต่ไม่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งปลัดกิ่งอำเภอ ตั้งแต่ถูกยุบเป็นกิ่งอำเภอแล้ว ได้สับเปลี่ยนนายตำรวจชาวอังกฤษและไทยหลายครั้ง

รัชกาลต่อมาไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์พื้นที่พระจุฑาธุชราชฐานอีกนานจนกระทั่งพ.ศ. 2483 กรมตำรวจกระทรวงมหาดไทยขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตใช้ในกิจการตรวจคนเข้าเมืองแต่ก็มีได้เข้าใช้จริงจึง หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลมีมติให้บริษัทเรือลำเลียงจำกัดกระทรวงคมนาคมใช้เป็นสถานที่ขนส่งเสบียงให้แก่ฝ่ายญี่ปุ่น

พ.ศ. 2486 แต่เดิมเกาะสีชังอยู่ในเขตปกครองของจังหวัดสมุทรปราการ แล้วเกาะสีชังได้โอนมาขึ้นกับอำเภอสรรพยา และตั้งเป็นกิ่งอำเภอกะสีชัง

พ.ศ. 2488 กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งโรงเรียนประชาบาล โดยใช้พื้นที่เรือนอภิรมย์ ใช้ชื่อว่าโรงเรียนประชาบาลตำบลเทววงษ์ 2 ปัญจราษฎร์นครทั้งนี้ได้พื้นที่ใหม่สร้างอาคารเรียน จึงย้ายออกไป

พ.ศ. 2494 กระทรวงมหาดไทยสร้างเรือนไม้ 2 ชั้นขึ้นบริเวณริมทะเลเป็นที่ว่าการกิ่งอำเภอกะสีชังอยู่ระยะหนึ่งจนกระทั่งได้สถานที่ใหม่จึงย้ายออกไปนอกจากนี้ยังมีหน่วยงานของรัฐบาลขอใช้พื้นที่บางส่วนในเขตพระราชฐานเช่นที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ที่ทำการย่อยของกรมการข้าว ฯลฯ

พ.ศ. 2503 เกาะสีชังก็เริ่มคึกคักมีชีวิตชีวาขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากเรือสินค้าขนาดใหญ่ที่มีระวางเกิน 10,000 ตันขึ้นไป ไม่สามารถจะนำสินค้าเข้ามาเทียบท่าเรือคลองเตยได้เพราะสภาพท่าเรือที่ตื้นเขิน เรือสินค้าขนาดใหญ่เหล่านี้ได้จอดทอดสมอใกล้เกาะสีชัง เพื่อหลบคลื่นลม และถ่ายเทสินค้าลงเรือขนาดเล็กแล้วลำเลียงเข้าสู่กรุงเทพฯ มีการตั้งด่านศุลกากรควบคุมเรื่องภาษี และตรวจคนเข้าเมือง ลูกเรือสินค้ามาใช้บริการบนเกาะสีชังอื่น ๆ (จามรี อาระยานิมิตสกุล, 2549, หน้า 23-25)

พ.ศ. 2530 โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งรัดพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมในภูมิภาค ตะวันออก ซึ่งเป็นนโยบายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะสีชัง กล่าวคือ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ทำการก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบังเพื่อเป็นท่าเทียบเรือสำเภาและได้อนุมัติให้ บริษัทเอกชนระบิดหินที่เกาะสีชังมาเป็นวัตถุดิบในการก่อสร้างและถมทะเลอื่น ๆ (จามรี อาระยานิมิตสกุล, 2549, หน้า 23-25)

พ.ศ. 2531–2535 ตามแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก กำหนดให้พื้นที่บริเวณ ชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นฐานเศรษฐกิจสำหรับอุตสาหกรรมและการขนส่งของประเทศ มีการ ก่อสร้างท่าเรือสำเภาและนิคมอุตสาหกรรม ที่แหลมฉบังและมาบตาพุด เกาะสีชังซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้าม เคยเป็นแหล่งหินสำหรับงานก่อสร้างและทำครกมาแต่อดีต เป็นแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพและทำเล ที่ตั้งสะดวกในการขนส่ง จึงมีการระบิดหินและย่อยหิน เพื่อใช้ในการสร้างเขื่อนกันคลื่น เขื่อนกัน ดิน และงานก่อสร้างอื่น ๆ (นิติ สุนทรวิเศษ, 2543, หน้า 52-58)

รัชกาลที่ 5 สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ (ต่อมาคือพระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงพระประชวร มีพระอาการมากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาประทับรักษาพระองค์ ณ เกาะสีชังเพื่อให้ได้รับอากาศทะเล ตามคำแนะนำของแพทย์หลวง อาคารที่ประทับในครั้งนั้น คือเรือนไม้ที่ทางราชการสร้างไว้ให้ชาว ต่างประเทศเช่าตากอากาศ พระอาการก็ทุเลาลงในเวลาต่อมา ไม่นานนัก พระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระวรราชเทวี (ต่อมาคือสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ) ทรงพระประชวร แม้จะถวายการรักษาในพระนครแล้ว พระอาการก็ยังมิมากอยู่ครั้ง โปรดให้เสด็จออกมาประทับ ณ เกาะสีชัง พระอาการ ก็ทุเลาลงเช่นกัน

โดยในตอนแรกจะเสด็จประทับอยู่ในเรือพระที่นั่งเพราะเสด็จฯ มากะทันหันไม่ทันปลูก สร้างพลับพลาที่ประทับแต่เรือพระที่นั่งถูกคลื่นกระเทือนทำให้ทรงประชวรยิ่งขึ้น จึงเสด็จขึ้น ประทับอยู่ ณ เรือนซึ่งสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ ประทับอยู่ก่อน ที่ประทับนั้นปลูกต้นไม้ได้ต้นมะขาม ที่เขามอริมหาด จนพระอาการทุเลาลง (ประทับอยู่ 7 ราตรี) จึงเสด็จประพาสหัวเมืองชายทะเล ตะวันตกต่อไป

ในครั้งนี้นี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้หาที่สร้างพระ อารามใหม่แทนวัดที่ปลายแหลมเนื่องจากเวลาเสด็จพระราชดำเนินผู้คนพลุกพล่านทำลายความ สงบของสงฆ์ โดยได้ที่ใหม่คือบริเวณซึ่งเป็นที่ตั้งพระเจดีย์อุโบสถวัดอภัยภูธรในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังทรงบริจาคพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จ้างให้สร้างเรือนขึ้น 3 หลังบริเวณแหลม และได้ลงมาบริเวณชายหาดเพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับผู้ป่วยไปพักผ่อนรักษาตัว เรียกว่า อาไศรยส ถาน

พ.ศ. 2536คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้เอกชนก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกบนพื้นที่เกาะสีชังอื่น ๆ (จามรี อาระยานิมิตสกุล, 2549, หน้า 23-25)

พ.ศ. 2537เกาะสีชังได้ยกฐานะเป็นอำเภอ โดยมีเขตการปกครอง 1 ตำบล คือ ตำบลท่าเทววงษ์ มี 7 หมู่บ้าน ทั้งนี้ อำเภอเกาะสีชังมีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในเขตการปกครอง 2 แห่ง คือ 1. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเทววงษ์ โดยพื้นที่ทั้งหมดอยู่บนเกาะขามใหญ่ 2. สุขาภิบาลเกาะสีชัง

พ.ศ. 2538กระทรวงมหาดไทยและคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วมีมติว่า โฉนดที่ดินของกลุ่มเอกชนดังกล่าว เป็นการออกโฉนดโดยมิชอบซึ่งกรมที่ดินและจังหวัดชลบุรีจะต้องดำเนินการเพิกถอนโฉนดต่อไป

พ.ศ. 2542 สุขาภิบาลเกาะสีชัง ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลเกาะสีชัง โดยผลของพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับมอบสิทธิการใช้ที่ดินบางส่วนจากกรมธนารักษ์เพื่อเป็นสถานีวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเลและศูนย์ฝึกนิสิตและทำหน้าที่ดูแลรักษาพระราชฐานซึ่งเป็นโบราณสถานในเขตที่ดินดังกล่าว ไปในคราวเดียวกันเมื่อ พ.ศ. 2545 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เริ่มทำการปรับปรุงพระราชฐานขึ้นใหม่เพื่อจัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน และสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์พระราชฐานอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2547 (ข้อมูลทั่วไปทางประวัติศาสตร์เกาะสีชัง, 2558)

โดยในส่วนที่ได้ปรับปรุงและจัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์ และโบราณสถานได้แก่

1. พระเจดีย์อุโบสถ วัดอภัยภูวนศนนิมิตรพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อพ.ศ. 2435 ปัจจุบันได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์และเปิดให้เข้าชม
2. เรือนไม้ริมทะเลสร้างขึ้นในรัชกาลที่ 5 ปัจจุบัน ได้รับการบูรณะและใช้เป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการที่น่าสนใจในเกาะสีชัง
3. เรือนวัฒนาสร้างขึ้นในรัชกาลที่ 5 โดยพระราชทานนามตามพระนามสมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนาพระบรมราชเทวี ปัจจุบัน ใช้เป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการเหตุการณ์สำคัญในเกาะสีชังสมัยรัชกาลที่ 5
4. เรือนฟ่องศรี สร้างขึ้นในรัชกาลที่ 5 โดยพระราชทานนามตามพระนามของพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระวรราชเทวี ปัจจุบันใช้เป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการพระราชประวัติและประวัติบุคคลผู้มีบทบาทกับเกาะสีชังในอดีต
5. เรือนอภิรมย์สร้างขึ้นในรัชกาลที่ 5 โดยพระราชทานนามตามพระนามของพระอัคร

ชายาเธอพระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ ปัจจุบัน ใช้เป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการสิ่งปลูกสร้างในสมัยรัชกาลที่ 5

พ.ศ. 2547 กระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเทววงษ์กับเทศบาลตำบลเกาะสีชัง โดยให้เทศบาลที่รวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีเขตตามเขตเทศบาลเดิมรวมกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่รวมเข้ากับเทศบาล

พ.ศ. 2548 จัดทำโครงการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการจังหวัดชลบุรี ดำเนินการศึกษาผลกระทบจากการขนถ่ายแ่งมันสำปะหลัง และสินค้าอื่น ๆ ที่มีการฟุ้งกระจายจากเรือขนถ่ายสินค้าในบริเวณอ่าวศรีราชาและเกาะสีชัง

พ.ศ. 2551 กระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศ เรื่องการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังจากเดิม เพิ่มให้ครอบคลุมพื้นที่ทางทะเลด้วย

พ.ศ. 2553 พัฒนาแนวคิดและนโยบายไปสู่การเป็นเมืองพิเศษ เช่น การขยายพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะสีชังอีกครั้งให้ติดกับเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองศรีราชา ดำเนินการจำหน่ายสินค้าปลอดภาษี ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางทะเลที่เกาะขามใหญ่ และดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

พ.ศ. 2554 – ปัจจุบัน เกาะสีชังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สงบและมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาไม่ขาดสายและยังมีประเพณีและวัฒนธรรมที่ยังคงอยู่ถึงปัจจุบันที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ ประเพณีอุ้มสาวลงน้ำ งานวันรำลึก 100 ปี สีชัง และทางรัฐบาลได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยการรณรงค์ให้เกาะสีชังรักษาความสะอาด และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน (ข้อมูลทั่วไปของเกาะสีชัง, 2558)

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวกาญจนา ประเสริฐ
วัน เดือน ปีเกิด	16 กรกฎาคม พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	ตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	48/7 หมู่ 3 ตำบลหนองรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551 - 2556	รัฐศาสตรบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2556 - 2558	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ) มหาวิทยาลัยบูรพา